

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁNKIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNÁ-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENTI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNÁ-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Kihívás úszóversenyre.

A lapunk szerkesztőjéhez intézett alábbi sorokat a legnagyobb örömmel közöljük. Vajha eredménnyel járna a felhívás.

Kedves szerkesztő barátom!

A ma kézhez vett „Herkules“ döntőleg hatott elhatározásomra, melyet már egy idő óta rejtettem magamban! Felhatalmaztam a szabadkai tornaegylet tek. választmányát, hívja ki Magyarországon összes gentleman amateur úszóit nevemben versenyre 1000 m. és 20,000 méter közt fekvő bármely távolságra, mely viadalokat aug. 14—25. közt szándékozom kiállani! Láttam ugyanis a Herkulesből, hogy a „Stefánia-Egylet“ nem rendez úszóversenyeket*), Szabadkára pedig amúgy is jövök megvédeni bajnokságomat és továbbá körülbelül bizonyos, hogy az idei év az utolsó a ténylegesen működők sorában; már ezentúl aligha lesz időm „trainirozni“.

Már most ismét volna egy kérelmem! Ha ti a fővárosban a mai Herk. szerint 20. és 21-ére oly nagy sport-ünnepélyt rendeztek, melyen verseny úzás stb. volna, légy szíves add tudtomra, mert szülővárosom nagy világi várossá való emeléséhez cs. k. voltomra tekintettel is szeretnék egy téglát hordani. Csak aztán tudassátok a szabadkaiakkal is, hogy ne legyen összeütközés.

*) A „Stefánia Y.-E. a vitorlázásban pihenő napokon valószínűleg rendezni fog az idén is úszóversenyeket, de még nem hallani felőlük semmit.

Szerk.

Legközelebb egy a tengeri úzásról szóló, „száraz-földiekre“ nézve talán érdekes cikket küldve, maradok jó barátod.

Pola, 1887. jun. 27.

SCHWANDA GUSZTÁV,

mérn. gyakornok

a cs. és kir. haditengerészetnél.

Miért nem haladunk!

Azt hiszem, nemcsak minden sportsmann, hanem az összes hazai sportegyletek is örömmel vették tudomásul azon mozgalmat, mely a „Herkules“ legutóbbi számaiban a versenyeredmények elferdítése ellenében megindult. E thema — melynek szellőztetése a hazai embersport ügyének helyes mederbe való terelésére nézve oly égető szükség volt — valószínűleg azért szunnyadt oly sokáig, mert senki sem akart magának ennek bolygatása által baráti vagy legalább is ismerős körben ellenséget szerezni, vagy pedig azért, mert kikerülte a szakavatottak figyelmét az e téren üzött paklizás.

Első pillanatra sehogy sem tudjuk okadatolni, hogy ugyan mi célja van az igazság ily téren való megmáltásának? De ha tüzetesen vizsgáljuk a dolgot, vagy alkalmunk volt ily irányban működő egylet belügyeibe bepillanthatni, ráakadunk a bibére, mely az egylet gyöngeségében és a vezető férfiak túlzásaiban találja magyarázatát. És ez következőképen történik: fiatal egylet, melynek alig van negyven tagja s ezek is csak kezdők; anyagi vagyona pedig még rosszabb lábon áll, nagy garra és nyakra-főre hirdet versenyt a legszebb propezióikkal; hangzik a nagy dob s országsszerte kürtölik a lapokban, hogy mily szép verseny van itt készülöben, s hogy a sportemberek figyelmét is fölébreszték, ilyen híreket

koholnak s tesznek közzé — néha elég merészül a „Herkules“-ben — hogy: „őszí versenyünk egyik fénypontját fogja képezni a távúszás, melyre X. és Y. (hangzatos angol nevek) világhírű bajnokok is neveztek, kik jelenleg a Balatonban tartják a szigorú traininget“; vagy: „közöbön levő versenyünkre nagyban gyakorolják magukat athletáink, a napokban is X. úr versenyt futott egyik jeles velocipédistánk Y. úr által hajtott kerékpárral“; vagy pedig: „Z. úr a belgrádi (s itt fél rőf hosszú szerb cím) torna-egylet diszbajnoka (és nem tudom még mi minden féléje), ki a kontinensen eddig a legszebb rekordokat érte el az ugrásban beküldte nevezését“ stb. stb. *) De ez csak fele annak és Kismiska ahhoz képest, a mi ott helyben szájról-szájra jár, s a mit a laikus mind elhisz, pedig merő handa-banda, schwindlerei az egész. De megvirrad a dicső versenynap hajnala s ekkor sül ki, hogy: „Parturiunt montes, nascitur ridiculus mus“. Mert vagy sikerült az egyletnek, helyesebben egy-két vezetőjének a sport iránt érdeklődőket elcsalni vagy nem; ha igen, akkor ha nem is neveltségessé, de sajnálatra méltóvá lesznek az egyletnek annyira begyakorolt athletái, kik elől véletlenül mindig más, leginkább fővárosiak nyerik el a babért; ha nem, úgy még inkább neveltségessé lesznek az athleták, mert oly eredményeket mutatnak fel, melyeket maga az intéző is restel közzé tenni, hanem kombinál helyettük egészen újakat, melyeknek gyártásánál így vélekedik: „Aut Cesar, aut nihil!“ s így kerülnek aztán a nyilvánosság elé néha oly versenyeredmények, melyeneket ember még nem ért el és kétséges, vajjon elérhet-e?

Kevesebb hűhó, több szerénység és még több helyes irányú tevékenység, ezeket ajánlhatjuk — kiméletesen szólva — a túlbuzgó vezérferfiaknak, mert gondolják meg, hogy ez által nemhogy használnának, de ártanak a hazai versenyek hitelének a külföldön. Ne hintünk port a külföld szemébe, hanem rendszeres és kitartó gyakorlatok üzése által annyira fejlesszük erőnket, hogy hiteles, habár legtöbbször csak közép jó sikerű adatok feljegyzésével mutassuk meg, miszerint a hazai atletika rohamosan fejlődik és némely dologban a külföldi legjobb eredményeket el is érte.

Azt hiszem helyesen fogtam fel a dolgot, midőn kimondom, hogy a „M. A. C.“-nak is ez egyik főcélja, mely után minden hasonló irányú egyletnek kötelessége volna teljes erejéből törekednie.

Én hiszem, hogy a vidéki egyletek versenyre kelnének ez ügy minél tökéletesebb kiviteleért, ha nem állana utjukban (legalább legnagyobb részének) a közönség közönyössége, a szörnyen silány anyagi viszonyok, és a szigorú versenyszabályok hiánya. E hármas bajon kellene legelőbb és gyökeresen segíteni, mert míg ezeknek egyike is fenáll, nem haladhatunk a közepszerűségen túl, az ilyen meddő állapot pedig arra enged következtetni, hogy a honi embersport nem életre való, és hogy versenyünk nem számíthatják magukat jogosultan azon színvonalon állók közé, a melyen a külföldiek tényleg vannak.

De tekintsük sorra az említett ominozus triumviratust. Mit tevék legyünk a nagy közönség tartózkodásával szemben? Szerezzünk az atletikának tekintélyt a társadalomban és tudjuk értékesé tenni versenyünket. E feleletben rejlik a kérdések kérdése, t. i. hogy miként biztosíthatunk az atletikának auctoritást a társadalomban? Véleményem szerint ennek kiviteléről egyelőre

álmodni sem lehet, mert ehhez oly anyagi jólét s testi erő és gyakorlat szükségeltetik, mint a minőt az angol sportegyletek mutatnak fel; ez állapottól pedig időben oly messze állunk, mint Makó Jeruzsálemtől térben. Szóval e cél kivitelére csak a jólét maximalis álláspontján gondolhatunk.

A versenyek iránti érdeklődés felkeltésére mindenestre külsőségekkel hathatunk leginkább. Ezek között természetesen a hirlap útján való szellőztetése a verseny közeledtén a legkezdetelesebb, leginkább kizsákmányolt és „anzárolás“-ra leginkább felhasznált mód. Inkább igérjünk kevesebbet és mutassunk fel többet mint fordítva, mert utóbbi fogás által az egylet tekintélye szenved csorbát, melyet egyesek nem üthetnek helyre. Az életjeladás e módjával (hirlap útján) különben furcsán vagyunk a vidéki egyletekkel, ugyanis legtöbbször éveken át még hivatalos közlönyükben, a „Herkules“-ben sem árulják el még pár sorral sem, hogy élnek és ez nagy hiba, mert ha ez továbbra is így tart, akkor sohasem jön létre azon harmonikus összeműködés, melytől sportviszonyaink felvirágzása részben függ, s melynek ilyformán létrejönnie kell. Mert előbb egymást kell megismernünk, hogy magunkat megismerhessük.

A versenyek iránti érdeklődést azonban leginkább előmozdíthatják maguk az egyleti tagok, a mennyiben ismerőseik körében felkeltik reá a figyelmet és tőlük telhetőleg érdekes színben, de mindig igaz adatokkal vázolják a mozgalmat, mely verseny alkalmával az athleták körében megindul, s mely végkifejlését a versenyben éri el. Azt hiszem, ezeken kívül lehetne még módokat találni, melyek ez irányban célhoz vezetők volnának.

(Vége köv.)

Párisból Bécsbe velocipéden.

Sokszor volt szó az utóbbi napokban egy francziáról, ki Párisból elindult háromkerekű velocipédjén s megérkezését érdeklődéssel várta Bécs nagy sportközönsége. s mult hó 15-én csakugyan meg is érkezett.

Baby a neve ezen amateur velocipédezőnek, ki franczia sportkörök előtt már ismeretes, mint kitűnő kitartó erő; Párisból elindultával feltett szándéka volt nemcsak az egész utat gépjén tenni meg, hanem egyszersmind szép rekordot is elérni, s feladatának szépen meg is felelt. Az egész távolságot, mely az általa használt utnál 1354.9 kilométert tett ki, hét nap, négy óra és ötven percz alatt tette meg, hogy a sokak által vitatott előnye a velocipédnek a ló felett ez alkalommal is fényesen igazoltatott. Zubovich Fedor honvédszázados és ismert kitűnő lovas ugyanez utat lóháton tizennégy nap és 22 óra alatt tette meg, a lovas ugyan épen és jó kondícióban, de lova megtörve, és kimerülve, míg Baby teljes jó kondícióban és egészséggel érkezett meg Bécsbe, gépjének sem lett semmi baja. Baby 36 éves férfiú, 175 cm. magas, 75 klg. nehéz. A hosszú uton lesütött arcát leszámítva, igen jól néz ki, frissen és egészségesen.

1. nap	182	kilométert tett meg.
2. "	189.9	" " "
3. "	194	" " "
4. "	199	" " "
5. "	163.4	" " "
6. "	175	" " "
7. "	208	" " "
8. "	43	" " "

Összesen 1354.3 kilométert, utazását mindig nap-pal tette, kora reggel felkelt, s a naponkénti háromszori

*) Egy helyen még középkori lovagjátékot is ígértek a közönségnek.

rövid étkezését leszámítva nem tartott pihenőket, míg csak a 200 kilométernyi utat körülbelül meg nem tette.

Utja alatt mindenütt hitelesítette uti naplóját, vagy a postán, vagy a hol voltak sportegyletek, azok tagjai által, Bécsbe megérkezése alkalmával is első dolga volt, a mint a Fünfhanser-Hauptstrassén megérkezett a legelső polgárőrrel konstatáltatta megérkezését. Utját befejezván, a bécsi velocipéd-egylet a „Die Wanderer“ helyiségébe szállt meg, szívélyesen fogadtatva több sportman által, kik mindent elkövettek, hogy híres vendégük jól érezze magát mentől hosszabb időre a körükben. Baby azonban már 17-én tovább utazott családjához észak Franciaországba fiatal nejéhez s kis gyermekéhez, kik szintén velocipédeznék.

Baby uti podgyása összesen kitett körülbelül 20 kilogrammot; s ebben volt három teljes úgynevezett Jersey öltözet, kevés fehérnemű, egy esőköpeny, egy pár utazó könyv és térkép, a szükséges műszerek a gép kisebb javítgatásaihoz, spiritus lámpa, melynél a naponként reggel elfogyasztott teát sajátkezűleg készítette el, egy üveg bor, mennyit naponként szabályszerűen megivott.

A háromkerekű velocipéd, melyen ezen szép utat Baby megtette úgynevezett „Cripper“ háromkerekű Clement és társától Párisból való, ugyanezen gépen tavál már egy szép utat tett Páristól Calaisig 1100 klm. 5¹/₂ nap alatt. A gép súlya 30 kg.

Az utakra különösen sok panasza volt, nagyobb részt különösen Bajorországban és Ausztriában, frissen fel volt hintve éles kövekkel, mi felette megnehezítette útját. Ily akadályok nélkül, jó rendes utakon hat nap alatt, mint állítja el lehet jutni Párisba.

Egy év a magyar athletikai club életéből.

Elnöki jelentés a z 1886–87-ik évről.

— Vége. —

Áttérve a club beléletére s adminisztrációjára, annak következő képét adhatjuk:

A folyó 1887. év elejéig a helyiszerzést illetőleg várakozó helyzetben voltunk; mert mint a múlt évi elnöki jelentésből értesülni méltóztattak, kérvényt adtunk be a fővároshoz, valamely városi telek vagy kiállítási területreznék átengedése- illetve megvételéért. Kérvényünk azonban kedvezőtlen elintézés nyervén, kénytelenek voltunk a mostani sportezelra kevésbbé alkalmas helyiségben megmaradni. Ez állapotot azonban csak ideiglenesnek tartjuk s a mint alkalom kínálkozik, jobb helyiséget szerzünk.

A kard- és ököl-vívást Halász Zsiga vívómester, a tornázást pedig Zsingor Mihály tornatanár tanította, mint művezető. Mindkettő kitűnő szakképzettségű, lelkiismeretes mester; elismerésünket kell mindkettőjük irányában e helyen is kifejezni; de főként ki kell emelnünk Halász Zsiga érdemeit, a ki a versenyekre való előkészítésben és azok rendezésében tanúsított oly szakismeretet, a melynek szép eredményét láthattuk ez évi tavaszi versenyünkön.

*

A lefolyt évben volt tartva 1 rendkívüli közgyűlés (II. alelnök választása és az alapszabályok 7. és 18. §§-ának módosítása végett), 14 választmányi és 18 gazdasági bizottsági ülés.

Új tag belépett 49; kilépésüket bejelentették 11-en.

Tagjaink létszáma jelenleg:

a) tiszteletbeli (köztük 6 bajnok)	8
b) alapítók	302
c) pártolók	4
d) rendesek	169
Összesen	483

Az alaptőke ez évben 2600 forinttal szaporodott.

*

A vagyoni állapot rendezettnék s kedvezőnek mondható. Erről különben a mérleg és zárszámadás előterjesztésével fogjuk tüzetes jelentésünket megtenni.

Meg kell azonban itt is jegyeznünk t. közgyűlés! hogy eddig a vagyoni állapotot helyesen kimutatni nem sikerült s csakis az ez évben működött gazdasági bizottságnak, mely a f. évi márczius-április hónapokban állandóan ülésezett és dolgozott: sikerült a vagyoni állapotot rendezni, s azt helyes és konkrét alapokon kimutatni.

A bemutatandó zárszámadásból kötelességünknek tartjuk e helyen is bejelenteni, hogy clubunk vagyona:

a) alaptőkében	29,190 frt — kr.
b) alapítványi kamat- és tandíj hátralékban	17,005 frt 40 kr.
Összesen	46,195 frt 40 kr.

*

Az igazgató-választmány érdemlegesebb munkái a következők voltak:

1. A gazdasági bizottság munkálatai alapján a vagyoni állapotot rendezte s intézkedett a követelések behajtásának módjáról, a minek következtében remélhető, hogy a folyó naptári év végével hátralékosaink nem lesznek.

2. Több rendű intézkedései folytán az alapszabályok egy némely §-a tárgytalanná válván, vagy pedig új szakasz hozása mutatkozván szükségesnek: az alapszabályokat revideálta s azok módosításáról szóló javaslatát van szerencsénk ezennel tárgyalás végett előterjeszteni.

3. A pénztárkezelés és ellenőrzés felől eddig időről-időre lett intézkedve. Praktikus ellenőrzésünk nem volt s a pénztár helyes kezelésére a személyi garancián kívül egyéb biztosítékot nem láttunk.

Ezen körülmény következtében a választmány „pénztárkezelési és ellenőrzési szabályokat“ hozott s a pénztárnok mellé ellenőrt választott.

4. Megtétettek az előmunkálatok a ház- és versenyszabályok kidolgozására s a jövő választmány feladata lesz azokat határozattá emelni.

5. A titkár mellé 2 nem választmányi clubtag jegyzőt választott, a célból, hogy egyrészt a titkári nehéz teendők megosztassanak a titkár és jegyzők között; másrészt pedig azért, hogy alkalmat nyújthasson az érdeklődő s már némi érdemet szerzett fiatalabb clubtagoknak is az adminisztrációval tüzetesen megismerkedni.

*

A tisztségviselő-karban más változás nem történt, mint hogy dr. Dáni Vilmos bajnok-titkár leköszönése folytán, helyébe Jamnitzky Sándor lett megválasztva.

T. közgyűlés! Clubunk adminisztrációja olyan, hogy annak sikeres vitele, a hozott határozatok végrehajtása főként a titkár és pénztárnok lelkiismeretessége és buzgalmatól függ. Mind Dáni Vilmos volt, mind Jamnitzky Sándor ez időszaki titkár és Grum Iván pénztárnok, oly szakismerettel és buzgalommal végezték tisztségviselői teendőjüket, hogy az elnökség kedves kötelességének tartja irányukban nemcsak elismerését, de őszinte köszönetét is kifejezni.

Clubunk tagjai gróf Eszterházy Andor clubelnök vezérlete alatt ez év folyamán is rendeztek bált. Ambár ennek anyagi haszna a múlt évvel nem mérközhetik, a minek oka az általános gazdasági pangásban keresendő, de erkölcsi sikere mérközik a közel múlt években tartott athleta-bálok bármelyikével.

Úgy hiszszük, a t. közgyűlés helyeselni fogja indítványunkat, hogy úgy az egész t. bálbizottságnak, mint különösen az annak élén állottaknak köszönetünket fejezzük ki.

T. közgyűlés! A múlt, a jelen beigazolta már, hogy e clubnak épp úgy megvan a maga jogosultsága humanus szempontból, mint a milyen szükséges annak főállása köztekintetből. Clubunk volt az első athleta-club hazánkban. Keletkezése óta 37-nél több már a megalakult vagy alakulóban levő hasonczélú egyletek száma. S nézzük az eredményt, mit fel birunk mutatni az athletika terén! Nemcsak idebent, de a kontinensen is mérközhetünk.

Első volt e club az országban! Tőlünk függ, hogy az is maradjon!

Budapest, 1887 május hó 28-án.

GRÓF ESZTERHÁZY ANDOR, s. k.
elnök.

DESSEWFFY ARISTID, s. k. POGÁNY JÓZSEF, s. k.
alelnök. alelnök.

A „Budapesti Kerékpár-Egyesület“ nemzetközi versenye.

(1887 június 26-án.)

Izgatottan még most is a szégyenletes vereségek után nem bocsátkozunk a versenynek valódi méltatására s egyszerűen az eredményeket közöljük. De vissza kell térnünk már azért is e nemzetközi versenyre, mert igen felő, hogy különben az egylet újból kihirdeti Magyarország bajnoki versenyét nemzetközi küzdelmül.

A versenyre igen szép közönség gyűlt egybe. A versenytér kitünően volt elkészítve. Az egyes pontok a következő eredménnyel folytak le:

I. Megnyitó verseny. Táv 2000 m. (2³/₄ kör.) Nyitva csakis a „B. K. E.“ azon tagjai számára, kik még nyilvános versenyen első díjat nem nyertek. Díjak: első beérkezőnek egyleti ezüst-érem, a másodiknak egyleti bronz-érem. Tét 3 frt, bánat 3 frt. (Versenygép kizárva.) Neveztek és indultak: Bockelberg Ede, Brooser Mór, Lipineki Henrik, Schultes Emil, Szabó Sándor.

Vezetett mindig Brooser, majd Schultes a második helyről előre tör és elsőnek ér 4 p. 10 mp. alatt. Bockelberg második lett alig két láb hátránnyal, úgy hogy az ő ideje (4 p. 12 mp.) határozottan roszul méretett. Brooser 4 p. 16 mp. alatt harmadik lett.

II. Kerékpár bajnoki verseny. Magyarország bajnokságáért. Táv 8045 m. = 5 ang. mértföld. Nyitva a világ összes műkedvelői (amateur) számára. A győztes elnyeri „Magyarország kerékpár (bicycle) bajnoka“ czímét. Védő: Gericke Alfréd Bécsből. Díjak: az elsőnek egyleti arany-érem és tisztelet ajándék 400 frank értékben, mely utóbbi egyszer védendő. Ezen egyszeri

védelem után, második győzelemért bajnoki arany-érem. A másodiknak egyleti ezüst-érem, harmadiknak egyleti bronz-érem. Továbbá annak, a ki legtöbbször mint első a célpontra áthalad, ezüst tisztelet-jelvény. Tét 10 frt vagy 20 frank. Neveztek: Gericke Alfréd, a „Wiener Radfahrer Club“ tagja Bécsből; Kohout József, a „Cesky Club velocipedistu“ tagja Prága; Philipovics Emil, a „B. K. E.“ tagja; Spiegel Károly, a „Die Wanderer“ egylet tagja; Szikszay Ferencz, a „B. K. E.“ tagja; Vándory József, a „B. K. E.“ tagja. Indultak Gericke, Szikszay és Vándory. Vándory vezet egész az utolsó körig, mikor az eddig folyton nyomában levő Gericke előre tör Szikszayval és messze elhaladják Vándoryt. Gericke ismert kitűnő szorításával első lett 18 p. 9 mp. alatt, Szikszay 18 p. 12 mp. alatt második, Vándory 18 p. 22 mp. alatt harmadik. Gericke így Magyarország velocipéd bajnoka lett másodszori győzelmével.

III. Nemzetközi háromkerék (tricycle) verseny. Táv 3218 m., 2 ang. mrtf. (4 kör.) Nyitva a világ összes műkedvelői (amateur) számára. Díjak: első beérkezőnek egyleti arany-érem, másodiknak egyleti ezüst-érem, harmadiknak egyleti bronz-érem. Tét 5 frt vagy 10 frank, bánat 5 frt vagy 10 frank. Neveztek és indultak: Gericke Alfréd; Klomser Alfréd, a „Wiener Bicycle-Club“ tagja; Kolener Barna, a „B. K. E.“ tagja Losonc; Sild Albert, a „Die Wanderer“ egylet tagja. Kolener csakhamar hátra maradt és kiállt. Egész az utolsó kör feléig együtt ment a három velocipédező, itt Gericke előre jött és mellé Klomser, közvetlen mögöttük hajtott Sild. Első Klomser lett 6 p. 53 mp. alatt, második Gericke 6 p. 57¹/₄ mp. alatt, a harmadiknak beérkező Sild protestált a győzelem ellen, mert ellenfelei nem adtak helyet, hogy előre kerülhessen. Az óvást a versenybírótság elutasította.

IV. Eszterházy rekord-verseny, repülő starttal. Táv 1000 m. (1¹/₄ kör.) Nyitva csakis magyar műkedvelő kerékpár egyesületek tagjainak. Díjak: az elsőnek egyleti ezüst-érem és gróf Eszterházy Miklós által felajánlott tiszteletdíj, mely utóbbi csak akkor adatik ki, ha a táv 1 p. 42 mp. belül tétetik meg. A másodiknak bronz-érem. Tét 5 frt bánat nincsen. Neveztek és Philipovics híján indultak: Gödl Károly, Szikszay Elemér, Szikszay Ferencz. Első lett könnyen Szikszay Ferencz 1 p. 44 mp. alatt. Így a tiszteletdíjat nem kaphatta, második Gödl 1 p. 54 mp., harmadik Szikszay Elemér 1 p. 57 mp. (Folyt. köv.)

A „Nemzeti Hajós-Egylet“ skiff-versenye.

(Vándorserlegdíj. A „Neptun“ 3-ik küzdelme és leveretése. Banquet és Regatta bál.)

A „Nemzeti Hajós-Egylet“ által f. é. június 26-án kellemes napos időben, ny. nyugot-északi gyenge széllel rendezett skiff verseny gyönyörű nézőközönség előtt és élénk vetelkedés mellett folyt le.

A pálya az ó-budai sziget jégtörőitől a Margit sziget felső csúcsáig lefelé 3000 illetve 3200 méternyi távol-ságban színes buoy-okkal és zászlókkal jeleztetett.

A versenybizottság állott: Dusóczky Károly elnöke alatt, Papp Mór és Pogány József versenybizottsági tagokból, Lisznyay Damó Tibamér pályabíró és Kiticsán Zsiga indítóból, mindannyian a testvér „Hunnia” csónak-egylettől. Időmérő Jankovich István. Hárman neveztek:

Dr. Stettner László a „Neptun”-tól, fehér test és sapka kék szegélyvel, kék mellszalag. „Czik-czak” skiffel.

Mészáros Ferencz a Neptuntól, fehér test és sapka. „Huzd meg” skiffel.

Csik Imre a Nemzetitől, fehér-fekete csikos test, fehér sapka fekete gombbal „Csík” skiffel.

A versenybizottság gőzöse a lánczíd melletti csónakdától már d. u. 4¹/₂ órákor a starthoz ment, fedélzetén a Nemzeti és a Hunnia vezérferfiaival.

Kiticsán indító mind a három versenyzőnek külön „indító ladikjait” egy vonalban és egymástól 25—30 méternyi távban lehorgonyoztatta Stettner Kleiner, Mészáros Ádám és Csíket egy professionalista — a 3 ladik orrain fekvő — voltak elindítandók.

Már rég kezükben tartották a skiffek végeit, de időközben két nagy gőzös által felvert hullámoknak elsimulását be kellett várni.

A start végre 6 óra 58 p. és 40 mpkor készen? és rajta! vezényszavakra megtörtént. Csíket roszul indították és egy hajóhosszat vesztett, de már a 4-ik stroke-nál elérte ellenfeleit, rögtön átvágott a 38-as evezésbe és 3 hajóhosszal átvette a vezetést.

Mészáros bizván spürtölési ügyességében, teljes erővel és mitrailleuse gyorsasággal csaknem derékszög alatt neki evezett Csíknek, hogy annak jobb vizét elvegye és őt ezzel zavarba hozza. Csík azonban e veszélyes manővert még jókor észrevevén ép oly elszántsággal és sikerrel védte meg helyét. Mészáros merész taktikájával célját ugyan — a pesti oldal jobb vizét — elérte, de nagy kerülőt tévén, sok időt vesztett.

Ez alatt Stettner, ki az ó-budai gyengébb folyású vízben indult, egyenletes szép evezéssel igyekezett ugyan Csík után, de a verseny eldöntését már kezdetben Mészárosra, az idősebb evezőre látszott bízni és 6—7 hajóhosszal hátul maradt.

Mészáros — ki már 8 éve evez — a mint észrevette, hogy a junior Csík 4—5 „rákot” egymásután fogott, kissé elkormányzott irányából, szép 36-os hosszú strokal sietett Csík felé evezni és őtet beérni.

Mi a Jury gőzöséről a legfeszültebb érdeklődéssel néztük e hatalmas küzdelmet, már-már úgy látszott, hogy a fiatal erő túlszárnyaltatik, de közvetlen a Margit sziget orránál — ott a hol a Duna sebesen a sziklák mellett elrohan — Csík Imre minden erejét megfeszítette és fél hajóhosszal 7 óra 9 p. és 5 mpkor, tehát 10 p. és 25 mpnyi rekord mellett mint első érkezett be.

Stettner az első után 10 mp. múlva 3-ik lett. (34—36-os szép evezéssel.)

A „Neptun” tehát két előző győzelme után elesett a vándor-díjtól, melyet Mészáros a fent leírt kétszeri elkormányzás nélkül a legnagyobb valószínűség szerint haza vitt volna.

Csik Imre győzelme kétségkívül a két egylet közötti jövőbeni nemes vetélkedés érdekében annyival is inkább elismerésre méltó, mert míg két ellenfele kipróbált senior evezős, addig ő egy havi elő és egy havi szigorú training mellett egészen junior. Evezése még most izgatott és egyenletlen ugyan, de jól kormányoz és landadatlan erővel tud spurtolni.

Csik Imre határozottan praedestinált skiffista és ha

egy két évig szigorú életet tud vinni, úgy a bécsi Hoffmann és a frankfurti Leux-el is megmérkőzhetend! Csík jelenleg 30 éves, 184 cm. magas, 105 cm. mellbősséggel, 36 cm. karvastagsággal, súlya 84 kilo. Ez ugyan skiffistának különösen hullámos vízben egy kissé sok, de tekintve, hogy tavál óta mikor még 103 kilo volt 16 kilót letornázott, vívott, futott és evezett! még vagy 6—7 kilót bátran letrainirozhat.

Herkulesi láb- és karizmokkal, hosszú és hajlékony derékkal egészen a híres frankfurti „Germania” Mannschaftjára emlékeztet. Ha még vagy 3 ilyen evezősünk volna!

A trainingbe Fülepp Kálmán a „Nemzeti Hajós-Egylet” tevékeny és szakértő igazgatója hozta be.

Csíkkal egy új csillag tűnt fel a skiffisták láthatárán, adja az Isten, hogy teljesen és sok győzelemben ragyoghasson!

A „Nemzetiek” váratlan győzelme lelkes tüntetéseken nyilvánult, Csík Imrét bajtársai vállukra emelve óriási éljenzés között vitték a szigetre.

Az arany-érmet Dusóczky K. a Jury elnöke ékes díkező mellett tűzte a frissen beérkezett győztesnek mellére és szívéből kívánta, hogy a visszanyert értékes vándorserlegért ezután is ily szép küzdelmek legyenek!

A Margit sziget felső éttermében megtartott díszbanquetten az első toasztot Fülepp Kálmán a „Nemzetiek” igazgatója Csík Imrere mondotta, utána Dusóczky Károly a „Nemzeti Hajós-Egylet”, báró Feilitzsch Füleppre és az utolsó de a legkellemesebb derűtséget és hatást keltett ismert szónok Szemere Attila ismét a győztes Csík Imrere.

Másnap a sziget alsó vendéglőjének dísztermében fényes Regatta bál tartatott.

A szép világot méltán képviselték: Manojlovits Vera, Török Emma, Székács Melinda (Oroszházáról), Pekáry Gizella, Hódy Lenke, Wagner Hortenze, Holl Miezi, Szávost Milicza, Schnierer Valéria, Eggert Ilona, Manojlovits Paula, Széll Matild, Bálint Juliska és Margitka. Fülepp Ida és Marcsa, Degen Jenny, Weigert Anna, Röck Erzsike, Vadnay Margit, Adda Ilona, Gorové Ilona és Róza, Majthényi Margit, Győry k. a., Krivácsy Ilona, Sztupa k. a., László k. a., Lóosz Márta (Újvidék).

Szép asszonyok közül Török Józsefné, Schnierer Gyuláné, Eggert Józsefné, özv. Hódy Lajosné, Bálintné, Wagnerné, Vadnayné, özv. Reökné, Majthényi Józsefné, Pekáryné, Hodoly Lajosné (Pozsony), özv. Győry Vilmosné, Pécsy Béláné, özv. Sztupáné, Lászlóné, Tillerné, özv. Bereczkné, Didekné szül. Térey egy feltűnő bécsi szépség. A notabilitások közül Manojlovits Emil nagy-névű jogászunk és Vadnay Károly orsz. gyűl. képviselő gyönyörködtek a fesztelen mulatságon. Az persze egészen természetes, hogy derék Regattistáink festői egyenruhákban kitettek magukért a tánczban.

BARÁTOSI PORZSOLT GYULA.

Regatta.

Budapest, június 20-án.

Azt mondják, hogy szombaton csolnak-verseny volt Budapesten a Dunán. Hitetlenül rázza mindenki a fejét. Lehetetlen, felelik, hiszen csolnakversenyeket nem szoktak titokban, a nyilvánosság kizárásával rendezni.

Nem-e? No, ha eddig nem tették, megteszik most. Ki ne emlékeznék a hatvanas évek fényes mérkőzéseire a fejedelmi Dunán? A partokat és a folyam

közepén horgonyzó gőzösöket ezer és ezer ember lepte el, lázas érdeklődéssel kísérve a versenyek esélyeit, s a lelkesült éljenkiáltás, a mely a nyerteseket viharosan üdvözölte, túlharsogta a katonabandák zaját. Eseményszámba ment a főváros társaséletében egy-egy regatta; a csolnak-egyesületek tagjai nemes hévvel, komoly ambícióval készültek a pillanatra, mikor erejüket és ügyességüket összemérhetik, és valóságos férfias diadalnak tekintették, ha sikerült valamely versenydíjat elvinniük.

És ma?

A hanyatlás lejtőjén nagy utat kellett befutni, a míg onnan, a hol husz esztendővel ezelőtt állottunk, eljutottunk ide, a hol ma állunk.

Két napig tudakozódtak az emberek, a míg végre megjelent az újságokban egy kis notice, a melyből kiderült, hogy szombaton mégis csak megtartották az evezőversenyt, valósággal titokban, mintha az a verseny rejtegetni való lett volna.

Közönség tehát nem volt, hanem versenyző sem igen akadt: az egész programmból mindössze egy szám maradt állva és ezt is walk-overrel intézték el akképen, hogy egy szál evezős úr becsolnakázta a kitűzött pályát, neki azután kiadták a díjat és nyugodt lelkiismerettel hazamentek.

*

Pompásan fejlődik a magyar vizesport ügye a fővárosban. Ezt kellene hinni, mikor díszes csolnakházainkat látjuk a Dunán drága tanuló-, kiránduló- és — risum teneatis — legdrágább versenycsolnakjaikkal. Hát még ha elvetődünk egy-egy margitszigeti majálisra, mennyi örömünk lehet benne, látva a sok regattista-uniformist a parketten és a vacsoráló-asztalok körül. Elegáns fiú valamennyi és az aranygombos, sötétké kabát olyan jól fest rajtuk, mintha csak kurizálásra találtak volna föl! Itt aztán lehet élet a Dunán, gondoljuk magunkban; hanem örömünk nem sokáig tart; mert ha kezdünk tudakozódni a training meg a versenyek felől, csakhamar szomorúan tapasztaljuk, hogy regattistáink hódítanak ugyan a szárazon, de a vízért nem igen rajonganak.

„Das Wasser is so nass und schmutzig“, tartja a német Bursch, és regattistáink vele éreznek. Kár volna a szép ruhát kockáztatni, jobb a biztos szárazon feszíteni benne.

Nem veszik komolyan az evező-sportot, nem lelkesülnek érte s a mult tradíciói már nem birnak gyökerekkel az ifjú keblekben.

Ez pedig szomorú állapot, a melyen segíteni kellene. Mikor a főváros elejti kezéből a szép ügyet, karolja föl a vidék. A vidéki városok, a melyeknek erre alkalmas vizök van, kövessék Pozsony és Győr példáját és fejlesszék az evező-sportot olyan tökélyre, hogy hasznára és díszére válják az országnak. Elsősorban Szeged volna hivatva, jelentékeny szerepet játszani ezen a téren. Pompás vize van: ott folyik a Tisza és a lakosságnak véreben van a hajózás, halászás, úszás, a vízi sportnak mindmennyi ága. Egy-egy érdekesen és szépen rendezett regatta a környékről, később pedig messze vidékről, sok száz embert vonzana a városba, így fokozva élénkését, forgalmát, jövedelmét.

*

Mindenekelőtt le kell vetköznünk azt az elfogultságot és balveleményt, mintha a sport pusztán úri passziója volna azoknak, a kik nem tudnak egyebet csinálni. El kell hagynunk az efféle szólásmódokat: a sport csak a mánásoknak való. Dehogy; való biz a mindenkinek; mert nem fényezés, hanem életszükséglet. Hasonlítsunk

össze két embert: egy olyant, a ki soha semmiféle testgyakorlatot nem csinál, egy olyanal, a ki a sportnak buzgó híve. Ugy-e bár, azonnal szembeötlő lesz a különbség? Az egyik tesped, gyöngeségről, főfájásról, idegességről panaszkodik, a másik egészséges, kutyabaja, jókedvűen végzi a dolgát, bátran szembeszáll minden csapással és legyőz minden legyőzhető akadályt, a mi útjába gördül.

Ez a különbség. És ezért nem szabad elhanyagolni a sportot, hanem üzni, terjeszteni kell, a mennyire kitől hogy telik. Komoly dolog az nagyon, belejátszik a magyar nemzet jövőjébe is.

Az evezés a sportnak egyik legüdvösebb, leghasznosabb és legkellemesebb ága. A ki csak ráadta magát, természetesen okkal-móddal, senki meg nem bánta. Edzi a testet, gyarapítja az egészséget, fölfrissíti a kedélyt. Ügyessé és bátorrá teszi az embert. És minő élvezetes egy-egy csolnakkirándulás langy nyári estén, csillagos égbolt alatt, kedves társaságban?

Az evezésről igazán elmondhatjuk, hogy a kellemeset egyesíti a hasznossal. Megérdemli, hogy nemzeti sporttá fejlesszük és rendes szórakozásai közé emeljük mindazoknak a vidékeknek, a melyek nem nélkülözik a hozzá szükséges vizet.

SZOKOLAY KORNÉL.

K ü l ö n f é l é k .

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 ft) sürgős beküldésére, hogy a lap expedíálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

Távjelzés a tengeren. A táviratozás, távjelzés, távbeszélés és hasonló más találmányok mind azon czélnek szolgálnak, hogy két egymástól messze lévő egyént valósággal közelebb hozanak egymáshoz, hogy értekezni tudjanak. Hiszen még hányféle ilyen táviró módszer van, melyek mind igen egyszerű készülékkel működtetnek és megfelelnek a szolgáltatnak. De oly egyszerű, minden készülék nélküli távirás, mint a milyen a tengerészetknél használatos, talán sehol nincsen! Ez a módszer nem áll egyébből, mint a karoknak különböző helyzetéből (vízszintes, fejtől emelt, leeresztett vagy részben tartásban). Mondják ugyan, hogy Afrikában némely törzsnél szintén használtatnak ily jelzési módok; de hogy vannak-e oly czélszerűek és mindenki által gyorsan elsajátíthatók, minők a következőkben közölt francia tengerészeti jelek, nem hiszem. Nem tudom használnak-e hazai vitorlásaink némi a b-c-t; de ha volna is más, nem lenne fölösleges ezt is elfogadni, mert semmi előkészületet nem igényel. Ha valaki jól belegyakorolta magát, oly gyorsan képes értekezni, mint egy Morse-féle távirógép; mert míg annak minden egyes betűje több vonás és pontból áll, a tengerész a-b-c minden betűje csak egy figurával bir. Igen jó ha ketten vannak a felfevő állomáson: az egyik távcsővel megfigyeli a táviratozót, míg egy másik írja a tollba mondott betűket. Közös megegyezés lehet az is, — rövidítés kedvéért — hogy mindenféle mássalhangzó kettőzés elhagyandó. Azt hiszem, ha a kirándulók néhány gyakorlatot végeznek, be fogják

látni a berendezés czélszerű voltát, mert kérdéseket egyszerű formában igen gyorsan lehet intézni.

Pola, 1887 május 28. SCHWANDA GUSZTÁV.

Az amerikai athletika ismét egy kitünő erő képes felmutatni, és ez Mr. Page, ki mint már említettük, a jubilaris amateur meetingre Londonba jött, hogy az angol erővel megmérkőzzék, nem lesz talán érdektelen, ha felőle pár sort írunk; jelenleg 22 éves, kiskorában oly gyenge voltak lábai, hogy csakis segítséggel volt képes járni, helyes gyógymóddal használva a testgyakorlatot, hamar megerősödött, 12 éves korában midőn testmagassága 137.1 centiméter volt, 134.6 cm. magasat ugrott. Felnöttebb korában a velocipédezésre is nagy gondot fordított, nem ugyan a versenyek, mint inkább a kitartó nagyobb távolságú utakat kedvelte, minden nagyobb utazása után visszatérve kedvencez sportjához a magas ugráshoz, ott a legszebb haladást tette. Ez év május 30-án tette meg a legnagyobb ugrását brokleini athletikai club versenyén, midőn rohammal tiszta ugrással 188 cm. rekordot ért el; a világ eddig legnagyobb ugrása P. Davin-é 1881. Angliában Carriek-on-Siurben 189³/₄ cm. Mr. Page 63.5 klg. súlyos, testmagassága 169.5 cm. Legközelebb azt hisszük, hogy hirt hallunk Angliából, hol a magas ugrás világi bajnokságáért küzd.

Hanlan és Gaudaur közt újabb verseny lesz f. hó 23-án. Hanlan az amerikai sculler által rajta kivívott győzelmet revanchirozni akarja, mielőtt szeptemberbe Ausztráliába utaznék Beachhel megküzdendő.

Velocipéden Párisból Bécsbe. Baby francia tricyclist 7 nap 4 óra és 50 percz alatt tricyclin Párisból Bécsbe érkezett, s ezzel felülmulta Zubovics Fedort is, kinek ez utra két hét volt szükséges. Babynak nem történt egyéb baja, minthogy lésült. A híres tricyclista jelenleg 36 éves, jómódú ember, ki sokat panaszkodott az osztrák országutak rossz karban tartása fölött. Tiszteletére a bécsi velocipéd egyeslet tagjai lakomát rendeztek.

A broklyni athleta club tavaszi versenyén fentebb említett fényes eredményét egy másik szép rekorddal is emelte, s ez valami Clavence Wiegandnak 274.32 méter és 20 gátas pályán versenyen elért ideje; az eddigi legjobb rekord a világon 45 mp., míg az amerikai 33³/₅ másodpercz alatt futotta be a pályát.

A hamburgi nagy regatta f. é. július 17-én lesz. A continensen még oly érdekes verseny nem volt minőnek ez ígérkezik; össze jönnek itt Anglia legkitünőbb egyesletének evezősei Németország és Ausztria erőivel. Egyik nyolczas versenyére, hol ez idén a „Thames R. C.” a védő, a bécsi „Lia” is nevezett, azonkívül a hamburgi „Germania” és a berlini „Club”.

Úszóverseny Londonban. Az előző hónapban egy igen érdekes úszó match volt. I. Haggerty és W. Beaumont közt 100 yardra (91.4 m.) álló vízben; Haggerty, ki hét yarddal győzött, a következő rekordokat érte el: negyven yard (36¹/₂ m.) 24 mp., eddig a legjobb eredmény az úzás terén, 80 yard (73 m.) 57 mp., szintén ez ideig a világ legjobb rekordja; 100 yard 1 p. 8¹/₂ mp. ennél csak ő csinált 1886 aug. 19. jobb rekordot, midőn 100 yardot 1 p. 07¹/₂ mp. alatt úszott át. Haggerty egy egész fiatal ember, született 1862-ben, magassága 5 láb 5³/₄ hüvelyk és 64¹/₂ klg. nehéz.

11 óra, 58 percz 04¹/₅ mp. ez idő szerint a világ legjobb hajtási rekordja 150 angol mértföldre velocipépen, melyet Mr. T. R. Marriot londoni kitünő sportsman mult hó 8-án és 9-én tett meg; ezzel a rekorddal az eddigi eredmények 100 angol mértföldtől feltelé mind túlszárnyaltattak.

Herkules-naptár.

Julius	3.	Budapest és Kassa között kirándulással egybekötött athletikai versenyek. Nevezési zárnep június 25-én.
"	16.	Hamburgi nemzetközi regatta.
"	17.	"
"	17.	Az „Achilles-Egylet” nyári viadalai Palicson. Nevezési zárnep július 1-én.
"	18.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	21.	" " "
"	22.	" " "
"	23.	" " "
"	23.	Gaudaur és Hanlan sculler csónak-versenye Amerika bajnokságáért.
"	26.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	30.	"
"	31.	Bécsi nyári velocipéd verseny. Nev. zárnep július 25.
Aug.	15.	A „Sz. T.-E.” országos torna és athletikai versenyei Palicson. Nevezési zárnep augusztus 1-én.
"	21.	Berlini nemzetközi úszóverseny.
"	23.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	25.	" " "
"	27.	" " "
"	30.	" " "
Szept.	4.	Bécsi őszi velocipéd verseny. Nevez. zárnep aug. 29.
"	18.	„Az Achilles-Egylet” Nemzetközi országúti versenyei Újvidék és Bród között. Nevezési zárnep szeptember 1-én.
Októb.	2.	Az „Achilles-Egylet” őszi viadalai Budapestén. Nevezési zárnep szeptemb. 2-án.
Novemb.	1.	Benedek Gyula vívómester kardmérkőzései Budapestén.
"	23.	W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

11 sorsjegy 10 ft | 6 sorsjegy 5 ft 50 kr

Főnyeremény

50.000 ft

A magy. lovaregylet sorsjegyi irodája
BUDAPEST.
Váci-utca 6.

Angol velocipéd raktár

KASZÁS ISTVÁN

Budapest, VI. ker. rózsá-utca 84. sz.

Képes nagy árjegyzék bérmentve küldetik.

2-3

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

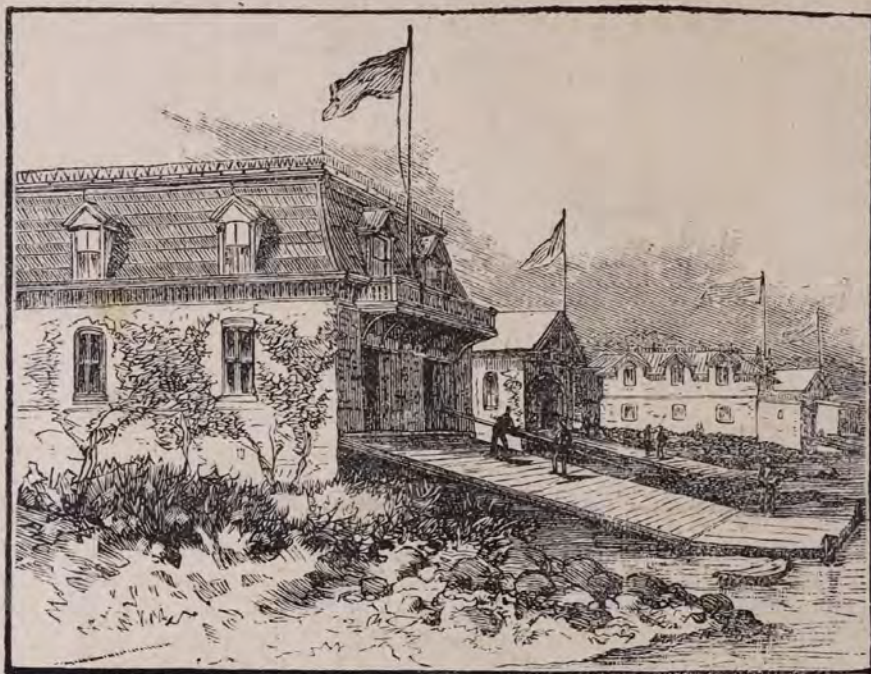
(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulat-

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

ajánlja dús választékú bicycleit, biztonságos kerékpárok, háromkerekű velocipédek, tandémek, gyermekkerékpárok és háromkerekű velocipédeket mindenféle áron.

„Hillmann, Herbert és Cooper“

Coventry-i (Angolország)

világhírű gyáranak vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, csengők, sípok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a háznál.

tató cikkeket és képeket közül a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Ötven egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

Tartalom: Kihívás úszóversenyre. Schwanda Gusztávtól. — Miért nem haladunk! — Párisból Bécsbe velocipéden. — Egy év a magyar atletikai club életéből. (Vége.) — A „Budapesti Kerékpár-Egyesület“ nemzetközi versenye. A „Nemzeti Hajós-Egylet“ skiff-versenye. Barátosi Porzolt Gyulától. — Regatta. Szokolay Kornéltól. — Különfélék.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petisorsert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁNKIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPED- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNÁ-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPED-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNÁ-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S AZ »ÚJVIDEKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézteinek.

Az úszás és fürdés terjesztése.

Nemcsak az oryosok és más szakértők, de a laikus közönség előtt is ismeretes dolog már, hogy a fürdés és az úszás a nyári saisonban a leghelyesebb és legcélszerűbb testgyakorlat, mely az egész testet egyenletesen fejleszti és az egészségnek igen nagy javára válik; nagyon természetes tehát, hogy az ország közegészségügyének előmozdítása érdekében rendkívüli fontossággal bír, hogy a fürdés szokását és az úszás sportját minél szélesebb körben terjesztjük.

Sietünk kijelenteni, hogy e terjesztést nem úszó-egyletek alakítása által véljük első sorban elérhetni, mert a legeltévesztettebb vállalkozás — pedig Magyarországon egyáltalán nem szokatlan — sport-egyleteket alakítani kellő számú sportsmanek nélkül.

Az úszásnak és a fürdésnek terjesztése érdekében legelőször is azon kell lenni, hogy az úszáshoz és fürdéshez szükséges feltételek megfelelő alakban meglegyenek. vagyis a fürdés és úszás egyáltalán lehetővé tételések.

Mert nem elég az, hogy valahol egy községben vagy városban víz legyen, hanem azt a vizet, tavat vagy folyót megközelíthetővé kell tenni a fürdő és úszó közönség számára.

Külföldi ember előtt kétségkívül nagyon sajátosnak tünnek föl, hogy ilyen elemi igazságokat is el kell mondani, de Magyarországon azok előtt, kik a viszonyokat jól ismerik, egyáltalán nem fog különösnek főtünni, hogy nálunk egy-egy tónak fürdői célokra való kitisztítása, egy-egy folyópartnak kitatarozása, egy-egy

öltöző házikó vagy sátor emelése érdekében valóságos kultur-hárezt kell indítani a szellemi életnek némely jeles vidéki központjain.

Nincs város ez országban, hol ne lehetne fürdőhelyet teremteni a közönség számára, mert mindenütt találkozunk egy kis tavacska, folyó, patak vagy csatorna, melynek vizét csekély fáradsággal fürdésre és úszásra föl lehetne használni, csak egy-egy élelmes vállalkozóra vagy egy-egy lelkes kezdeményezőre volna szükség, ki a víz használhatására a legprimitívebb intézkedéseket megtenné.

Mert egyáltalán nem szükséges az, hogy nagy fürdőház vagy uszoda építésével kezdjük a reformot, sokkal kevesebb költséggel is el lehet egyelőre érni a célt.

A folyók partján lévő városok közönsége számára nagyon kevés pénzmozgással lehetővé lehet tenni a víz használatát. Legelőször is ki kell keresni a part ama részét, hol a talaj meneteles s hol a parttól több méternyire lábolni lehet a vizet; itt ki kell czövekelni s kötelekkel elzárni azt a vízrészt, a melyben úszni nem tudó felnőtt emberek veszély nélkül fürödhetnek, azután a fenék és a part nagy köveit el kell hordani; a vízhez lejtős lejárót kell készíteni s a partra egy-két öltöző kabint kell összetákolni deszkából vagy sátorból. Ha még a meneteles partra egy-két kocsi száraz homokot hordanak, készen van a legkellemesebb „tengeri fürdő“, melyben a nők és férfiak (az utóbbiak is nyakig érő ingben s térdig érő nadrágban) együtt fürödhetnek, mint azt a világ minden tengeri fürdőhelyén cselekszik.

A hol tó vagy csak egy csatornának összegyűjtött

vize áll rendelkezésre, ott is hasonló primitív intézkedésekkel lehetővé lehet tenni a fürdés és úszás egészséges sportjának űzését.

PARLAGHY KÁLMÁN.

Miért nem haladunk!

(Vége.)

A második akadály, mi athletikánk előrehaladásának útjában áll: a zilált anyagi viszonyok. Ezen elvben igen könnyű segíteni, de annál nehezebb a gyakorlatban.

A vidéki sportegyletek tisztviselőiben legtöbbször hiányzik az a skrupulosus pontosság, a mi különösen pénztárkezelésnél főkéllék, s a mi az igazi hivatalnokot a műkedvelőtől megkülönbözteti. Tudok rá példát, hogy egy sportegyletnél nem volt pénztári főkönyv, azaz par-donne ez volt, de vezetve nem lett; a tagoktól sohasem kérték a tagsági díjat, ezek pedig jószántukból nem fizettek; évek múlva azonban akadt egy rendes ember, ki kezébe véve az ügyet, nyakra-főre küldözte szét a követeléseket 10—30 frtnyi összegekről, de hogy hányan válaszoltak bankóval arról legkevesebbet sem hallottam. Egy más egyletben pedig a pénztáros beszédte a tagsági díjakat, de nyugtát, illetve jegyet róluk nem adott s így utólagosan — midőn már eltávozott — kisült, hogy tartozik a clubnak 30 frttal; tudomásom szerint még ma is ütök bottal a nyomát. Ilyen emberekkel természetesen a legszigorúbban kellene eljárni, de hiába, senkinek sincs kedve — még ha kötelessége is — ilyen ügyekbe avatkozni, mert ezáltal magának csak ellenséget szerez.

Első föltétel tehát, ha egyleteink azt akarják, hogy pénzvisszonyaik legalább rendezettek legyenek, miszerint oly tisztviselőket válasszanak, kik nemcsak hiúságból vállalják magukra a tisztséget, hanem azon erős elhatározással, hogy pontosságuk által törekedni fognak az egylet jólétét előmozdítani.

A pénzügyi zavarokat gyakran maguk a tagok idézik elő hanyagságuk által. A hol az egylet kevés tagból áll, ott bizony minden krajczárra okvetlenül szükség van, ha az egylet fenn akar állani, mert pl. a legszerényebb zártkörű verseny is sok pénzt nyel el előlegesen, és kérdés, vajjon a verseny visszatéríti-e a reá költött összeget? És ha nem, akkor minden oly egyletnél, mely alapfőkével nem rendelkezik, beáll a tengődés korszaka, melyet könnyen és hamar követhet a végleges bukás.

Azért is iparkodjunk pontosak lenni, hogy a helyesen megválasztott tisztviselőknél legyen a miben pontosság lehessenek.

Sportegyleteink felvirágzásának, jobban mondva a versenyeredmények fokozatos fejlődésének leginkább ellenállt azon körülmény, hogy nincs rendszeresség a gyakorlatokban, és hogy nem rendelkezünk általános útmutatókkal a versenyekre vonatkozólag. Azt hiszem, ennek tüzetes fejtegetése teljesen fölösleges, mert ha vállt vállnak vetve akarunk haladni és működésünkben összhangot akarunk létre hozni — okvetlenül szükséges, hogy minden egylet egy és ugyanazon úton haladjon. Így aztán lehetségessé lesz téve az eredmények összehasonlítása, melyből a legjobb rekordok elérése után való törekvés minden egyletnek erkölcsi kötelessége lesz.

A versenyeket illetőleg állítsunk fel általános szabályokat, mert bizony még manapság is vannak olyan vezetők, kik a versenypontokat sem az általánosan elfogadott méretekhez, sem az egyleti tagok erejéhez nem viszonyítják, hanem csak úgy vaktába tűzik ki, minék

természetesen rossz „siker” a következménye. Határozzuk meg az ugrásoknál használt deszka magasságát, a magasság vagy távolság miként való számítását; a súlydobáshoz általános érvényű állást; az akadályokhoz a mindenütt betartandó méreteket; a súlyemeléshez állandó súlyt; a futásokhoz távolságokat; a rudugrás, birkózás, ökölvívás stb., szóval gyűjtsük össze az ember-sport minden egyes ágához a szükséges szabályokat tekintetbe vévén úgy a gyakorlást, mint versenyzést. Azt hiszem, az ezeket magában foglaló könyvecske anyagilag és erkölcsileg egyaránt kárpótolná a reá fordított fáradságot, mely kiváltképen csekély volna, ha e mű kivételére egy bizottság kéretnék fel. A jelentéktelenebb körülményeknek miként való elintézésén kívül a kiadatás adhatna gondot, de remélem, hogy végső esetben a hazai sportegyletek magukéva tennék ez ügyet.

En az itt megpendített eszme megtestesedésétől sokat várok és erős bennem a hit, hogy nemcsak az athletikának és tornaügynek felvirágzását segítené elő, hanem hazánk fiatalságának körében is felgerjesztené a figyelmet egymás iránt, minek mindenestre csakis jó hatása volna, mert ez által az ifjú erőknél mintegy konfoederációja jönne létre.

Nem tudom, hogy jelen soraimban foglalt eszmék, helyesebben indítványok meunyre találkoznak össze t. kartársaim véleményeivel, de fölteszem, hogy mindannyian belátják a gyökeres intézkedések szükségességét, és ha erre vonatkozólag életrevalóbb gondolataik támadnak az enyéimnél, úgy tegyék közé azokat e lapok hasábjain, szóval tisztázzuk az eszméket, hogy athletikánk előre haladhasson.

M. K. B.

A tornatanítók egyletének közgyűlése.

A magyarországi tornatanítók egylete Hegedűs Sándor elnökle alatt f. hó 3-án kezdte meg évi rendes közgyűlését. Az elnök üdvözlőlvén az egybegyűlteket, Zsingor Mihály titkár olvasta fel a választmány jelentését. Az 1886. évben a választmány a nyári szünidők alatt tartani szokott torna-póttanfolyamok tárgyában kérvényt nyújtott be a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, az iránt, hogy a póttanfolyamok, mint tornatanításra képesítők, szüntessenek be, vagy 3—4 éven át csakis oly célból tartassanak fenn, hogy azon a már képesített és gyakorlatilag működő tornatanítóknak ismereteiket felfrissíteni, gyakorlatilag bővíteni, vagy magasabb fokú oklevelet nyerni alkalom adassék, továbbá, hogy ama póttanfolyamok helyett a középiskolai és képezdei tornatanítók kiképzésére az állam által az egyetemek székhelyén külön tanfolyamok szerveztessenek. A tagok létszáma jelenleg 135, ezek közül alapító 11, rendes 109 és pártoló tag 15.

A pénztári jelentést jóváhagyták. A jövő évre 865 forint bevétel és 750 frt kiadás van előirányozva. A közgyűlés ezután elfogadta az elnökség által tett következő indítványt: Tekintettel arra, hogy az alapszabályok értelmében a nagy szünidőben tartani szokott közgyűlések az eddigi tapasztalatok szerint a tagok által a kedvezőtlen körülményeknél fogva nem látogattnak, indítványozzuk, hogy az alapszabályoknak a közgyűlés tartására vonatkozó fejezete következőleg módosíttassék:

„rendes közgyűlés két évenként a választmány által meghatározandó időben és helyen tartandó“.

A választások a következőleg ejtettek meg: elnök Hegedűs Sándor, alelnök Bockelberg Ernő, titkár Kereszti István, pénztáros Keresztessy Sándor, könyvtáros Maurer János. Ezután ifj. Kugler János „Fölmentés az iskolai tornázás alól“ című tartott érdekes felolvasást. Azt fejtegette, hogy a szülők még mindig félszeg felfogással vannak a torna iránt és nagy részük oda igyekszik, hogy gyermekeit elvonja a tornatanítás alól. Innen magyarázható, hogy Budapesten még mindig 10—14%-a a növendékeknek fölmentetik a tornázás alól. A vidéken, főleg a gimnasiunokban még nagyobb azon növendékek száma, a kiket a szülők kérelmére fölmentenek. Arra kell tehát törekedni, hogy a tornázás eszméjét a szülők előtt népszerűsítsük, hogy ők is belássák a tornatanítás nagy fontosságát.

A közgyűlés második napján Hegedűs Sándor elnök akadályozva lévén a megjelenésben, Bockelberg Ernő alelnök helyettesítette őt. A napirend első tárgya Bockelberg Ernő „Milyen legyen a tornaterem nagysága és talaja?“ című értekezése volt. Azt hangsúlyozza, hogy a tornatanítóknak három dolgot kell biztosítani a tornázás körül: a tért, világosságot és levegőt. Tért, hogy egyáltalán lehető legyen a rendszeres tornázás és a tornacsarnok megfelelő magasságánál fogva készletben legyen elegendő mennyiségű levegő, értven tiszta, jó levegőt, mely a kellő világossággal és célszerű szellőztetéssel a legszorosabb kapcsolatban áll. Tornatanítást elrendelni anélkül, hogy a szükséges mennyiségű friss levegőről gondoskodnánk, nagy mulasztás, sőt büntetésre méltó volna. A tornacsarnokok egészben és nagy vonásaikban egyetlen, határozott jellegű minta szerint építendő, akármely iskola számára emeltetnek. Legyen a tornacsarnok az iskolaépülettel közvetlenül összekötve, bár különálló, de fedett folyosó által. Minden tornacsarnok mellett szükségesek a következő mellékhelyiségek: előszoba a bejárat előtt, öltöző helyiség és szoba a tornatanító számára. A tornaterem alapján derékszögű négyszög legyen, melynek szélessége úgy viszonylik hosszához, mint 1 : 2, vagy legfőlebb mint 2 : 3. Alapsíkja az elemi iskolák számára 200 □ m., a középiskoláknál 200—240 □ m. s a torna-egyleteknél 300 □ m. legyen: magassága pedig a felső párkányig 5—6. A tornacsarnokok talaja, céljuk szerint különböző. Elemi iskolánál föltétlenül deszkapadló, középiskoláknál vagy általában deszkapadló vagy timár-cser, torna-egyletek részére határozottan a timár-cser ajánlatos. A tornaszerek falait meg kell őrizni a rongálás és mocsoktól és szükséges, hogy a tornacsarnokok fűthetők legyenek, de a meleg sohase legyen bennük télen 15° C. — mint a miniszteri utasítás előírja, — hanem csakis 8—10° R. Magasabb hőmérsék a különben is melegítő tornázás alatt több alkalmat szolgáltat a meghűlésre, mint az alacsony. Az értekezéshez hozzászóltak Torday Ferencz dr. és Zsingor Mihály: ez utóbbinak indítványára elhatározták, hogy az egylet az

értekezést külön füzetben kiadva, a miniszterium elé fogja terjeszteni.

A következő felolvasó Maurer János volt, „Hogyan kell osztályozni a tornázásból?“ című értekezésével, melyben azt fejtegeti, miként kelljen a növendékek testi ügyességét osztályozni. A felolvasások után a gyakorlati tornatanítást mutatták be a tornateremben, több iskola növendékeivel. Így Kugler János vál. tag a VII. ker. dohány-utezai községi népiskola III. és IV. osztályainak növendékeivel. Graboviczky Leo az V. ker. kath. főgimnasiun V. és VI. osztályainak növendékeivel, és Keresztessy Sándor a IV. ker. reáliskola III. osztályú növendékeivel mutatták be a tornatanítás gyakorlati módját, mire a közgyűlés véget ért.

A marosvásárhelyi torna-egylet kertje.

Kolozsvár június 30-án.

Június 29. kirándulást tettünk egy napra Marosvásárhelyre. Régi óhajom valósult, meglátni a „székelyek fővárosát“, mely merész kezekkel sok szép vonást jegyzett be időről-időre magáról a történelem könyvébe. A mi legkellemesebben lepett meg, az volt, hogy a testgyakorlatok ügye időről-időre szélesebb körben terjed. Torna-egylete most adta 3 évi fokozatos haladásáról szóló jelentését, atletikai club van alakulóban, melynek már alapszabálytervezetét is elkészítette egy bizottság.

Van a székely fővárosnak egy csinos kertje, melyet a torna-egylet nagy fáradsággal, sok csinnal rendezett be, s mely megérdemli, hogy részletesen szóljunk róla. E kert a város egyik magasabb pontján, tágas, széles, lombos, s mindazon épületekkel, s szerekkel felruházott, melyek szükségesek arra, hogy egy jó délutánt töltsön benne az ember. Ebbe az ékes formájába ifj. Szentkereszthy Zsigmond br. öltöztette a kertet. A báró a torna-egylet buzgó, körültekintő elnöke.

Vannak a kertben tornaszerek, tágas, négyszögű bekerített labdázó-tér, lövőház, tekéző pálya, fedett, tágas deszkaépülettel, mely fallal két részre van osztva, azonban a közfal könnyen eltávolítható, s akkor elég tágas táncsteremnek is. A nők részére külön tekepálya van, s ezenkívül az úgynevezett muszka-kugli van beállítva, melyhez magas oszlopról függő zsinigre van erősítve a kemény ütő labda, s a tekék félkörbe irányzott lendítéssel üttetnek hátba. Díszes koszorút képezett Maros-Vásárhely hölgyközönsége e mulató eszköz körül, s kellemes volt szemlélni, mily kedvvel igyekeztek mentől többet ütni. A tekéknek különböző neveik vannak a miket a játszóktól nyertek s ez mulatságosabbá teszi a játékot. Csernajeffer urat például, ki a bal szegleten gunnyaszt, mi, kik e játék titkaiba beavatva nem voltunk, csak többszöri lendítés után tudtuk tarkón ütni.

Miután e játék ki volt merítve, a karika-dobás következett a tágas labdázó téren. E játékhoz különböző színű papírral körülcavart vesszőkarikák, s 1/2 méternyi hosszú, keresztrudacsával ellátott pálcákból álló számszükségeltetik.

A nők és férfiakból álló játszóik egymástól megfelelő távolságra, két csoportba álltak, s a pálcza segítségével magasra röpték fel az ellenkező oldalon állók felé a karikákat, miket az ellenfelek a feltartott pálczákkal elfogni igyekeztek. Az a győző, a ki karjaira minél több színes karikát képes tűzni. Leírni így nagyjából sem le-

het azt a benyomást, a mit szemlélete okoz, midőn seregesen röpködnek a karikák, s elfogása utáni futkosásban olyan kellemes zürzavar támad, összecsendül a győzelem vidám kacaja, s a játék heve a szép arcokat mily bájosá teszi, azt látni és hallani kell.

A croquet és a labdajátékok különböző nemei üzetnek még e kertben a társaság tagjai által, közelebből pedig a lawn-tennis játék fog meghonosíttatni.

A lövőházban Flobert-pisztolyok és puskákkal foly a lövöldözés. Az egylet most dolgozza ki újabb propagandáját, hogy e sport élénkítésére versenyek és fokozatosabb berendezések által nagyobb mértékben hasson.

A lövész-sportban a nők szintén részt vesznek.

A fedett tekéző pálya zsufolásig volt megtelve játékosokkal; a játék szabályos menetére napibiztosok ügyeltek fel és a mi jellemző, bár szívvidító fluidumok élvezete senkinek sem jut eszébe, a hangulat olyan vidám, a melyet kolozsvári társaságokban látni — sajnos — vajmi ritkán lehet.

E kert tágas és több irányban folyó útjait itt-ott gyümölcsfák árnyalják szépen. Azonkívül díszfák csomótéi vannak alattuk ültetve, mik pár év múlva kellemes alakot adnak a kertnek.

Itt fog tartatni ősszel a kolozsvári athleták viadala, az utak még megfelelőleg kiigazíttatnak, később pedig a kert körül tágas körut fog készíttetni, melyen kerékpár versenyek is rendezhetők lesznek. Megjegyzendő, hogy már eddig mintegy öt kerékpározó van, a kik az őszi viadalra a kolozsváriakkal együtt működni szorgalmasan gyakorolják magukat.

Úgy tapasztaltam, hogy Marosvásárhely a társadalmi élet élénksége tekintetében előbb áll, mint Kolozsvár.

Nekünk megtanulni és utánózni e kellemes időtöltéseket cseppet sem volna felesleges, mi ezeket áldozunk a sétatérre, hol egyébre, az egyhangú sétálásnál, alkalmunk nincsen. Tizezreket költöttünk a lövőházra s kertjére, melyet majálisokon kívül sport szempontból alig használt évente 6—8 műkedvelő. Nem is szólunk az itteni tornavivő épületről a mi 40 ezer frtba került és annak szép, tágas kertjéről melyet a város az egyletnek ingyen adományozott testgyakorlati célokra, s melyben az iskolai tornázáson kívül testgyakorlatokat s játékokat űzni szerencsétlen igazgatási rendszer miatt alig lehet.

A marosvásárhelyiek kevés költséggel kellemesen berendezett helyen, okosan tudnak mulatni.

KUSZKÓ ISTVÁN.

A kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet és az athleták.

Még tavaly irtuk, hogy a Kol. Ath. Club tagjai tömegesen lépnek be az önkéntes tűzoltó-egyletbe, hogy a testgyakorlatok által szerzett testi ügyességüket s fejlett s idomított erejüket felmerülhető veszély alkalmával humánus célokra értékesítsék. Ma már a club működő tagjainak nagy része működő tagja az önk. tűzoltó-egylet műszaki osztályainak is. Az egylet parancsnoksága és választmánya pedig alig egy-két kivétellel a club tagjai köréből választatott a jun. 26-iki közgyűlésen.

S miután e két egylet között oly szoros kapcsolat jött létre, megemlítjük, hogy a tűzoltó-egylet 15 éves fennállását ünnepelte most azzal, hogy nem ünnepelt, hanem erősebb alapokon szervezkedett. Új alapszabályo-

kat alkotott, ebben az adminisztratív ügyeket elkülönítette a műszaki teendőktől és előbbi a választmányra bízta.

Rendszeres elméleti és gyakorlati oktatásban részesíti a tanítóképző intézet növendékeit, kik csak akkor kapnak tanképesítő oklevelet, ha vizsgáznak a tűzoltásból is és így a tanító-jelöltek útján, kik két külön szakaszt képezik az egyletnek. Erdélyben is terjeszti a szakszerű tűzoltás ismeretét.

Az új alapszabályok értelmében az egylet élére a következő férfiak választottak:

Választmány: Elnök Sigmund Ákos, I. alelnök dr. Groisz Gusztáv, II. alelnök Dorgó Albert, ügyész Deáky Albert, titkár Szentkirályi Kálmán, pénztárnok Székely Miklós, jegyző Orbán Lajos. Parancsnokság: Főparancsnok Gamauf Vilmos, zenekari osztályparancsnok Benel Ferencz, mászó-osztály parancsnok Wagner Frigyes, szivattyús osztályparancsnok Polcz Rezső, vízszűrő osztályparancsnok Amberboy A. József, rendfentartó osztályparancsnok Matskásy Pál. Segédtsztek: Főparancsnoki segédtsz Szüllő Árpád, zenekari segédtsz Pataki Sándor, mászó segédtsz Balogh Vendel, szivattyús segédtsz Kuskó István, vízszűrő segédtsz Illing Sándor, rendfentartó segédtsz Varró László. Mérnökök Maetz C. W. Frigyes, Pákey Lajos; orvosok Mihály László, dr. Veress Lajos. Szertárnokok: zenekari Gazsi József, műszaki Vaszy Zsigmond.

A „Budapesti Kerékpár-Egyesület“ nemzetközi versenye.

(1887 június 26-án.)

— Vége. —

V. Biztonsági kerékpár-verseny. Táv 3218 m., 2 angol mértőld (4 kör). Nyitva a világ összes műkedvelői (amateur) számára. Díjak: első beérkezőnek egyleti nagy ezüst-érem és tisztelet-ajándék, a másodikkal egyleti ezüst-érem, harmadikkal egyleti bronz-érem. Tét 3 frt vagy 6 frank. Bánat 3 frt vagy 6 frank. (Versenygép kizárva.) Neveztek és indultak: Gödl Károly, a „B. K. E.“ tagja, Lipinski Henrik, a „B. K. E.“ tagja, Schreiber Gusztáv, a „Wiener Bicycle Club“ tagja, Sild Albert, a „Die Wanderer“ egylet tagja. E versenyben tetszésszerűen távval jött be elsőnek Sild 6 p. 30 mp. alatt, második az alig 15 éves Schreiber lett 6 p. 57 mp. alatt, és még ettől is nagyon messze érkezett be Gödl 7 p. 46 mp. alatt harmadikkal.

VI. 10 kilométer nemzetk. kerékpár rekord verseny. Az arany-érem csak akkor adatik ki, ha az első 20 percen belül érkezik be. Neveztek: Gericke Alfréd, a „Wiener Radfahrer Club“ tagja; Kohout József, a „Cesky Club velocipedistu“ tagja; Kolner Barna, a „B. K. E.“ tagja Losoncz; Philipovics Emil, a „B. K. E.“ tagja; Szikszay Ferencz, a „B. K. E.“ tagja. Kiálltak Gericke és Szikszay. Első lett Gericke 19 p. 57 másodperc alatt, Szikszay 21 p. 25 m. alatt ért a célhoz.

VII. Akadály-verseny. Táv 2000 m. (2^a/a

kör 4 gát.) Minden akadály előtt le- és minden akadály után fel kell szállani. Nyitva a világ összes műkedvelői (amateur) számára. Díjak: első beérkezőnek egyleti ezüst-érem és tisztelet-ajándék, a másodiknak egyleti bronz-érem, a harmadiknak egyleti bronz-érem. Tét 3 frt vagy 6 frank. Bánat 3 frt vagy 6 frank. Neveztek és indultak: Gödl Károly, a „B. K. E.” tagja; Klomser Alfréd, a „Wiener Bicycle Club” tagja; Schultes Emil, a „B. K. E.” tagja; Schreiber Gusztáv, a „Wiener Bicycle Club” tagja; Spiegel Károly, a „Die Wanderer” egylet tagja; Szikszay Elemér, a „B. K. E.” tagja. Első lett játszva Klomser 4 p. 44 mp. alatt, második a kis Schreiber 5 p., harmadik 6 p. 32 mp. Szikszay lett.

Igy végződött a nemzetközi verseny a magyar velocipédvezők csúfos vereségével.

A táplálkozás- és a végzendő munka közötti viszonyról.

DR. TOMCSÁNYI ezredorvostól. *)

Annak támogatására, hogy a katonaságnak rendszeres, és okszerű táplálása mennyire befolyásolja a harcéképességet, mielőtt kitűzött fejtegetésem megoldásához fognék, egy hírneves vegyésznek: Liebignek, szavait idézem:

„Tételkép fölvehetjük, hogy az olyan hadsereget, melyben minden egyes katonának jutaléka 125 gramm fehérnyé-anyagokra van szorítva, miből $\frac{1}{4}$ rész hús alakjában adatik, különben egyenlő viszonyok közt, meg fogja verni az az ellenséges hadsereg, melyben minden ember 145 gramm fehérnyéféleket fogyaszt s ennek is felét hús alakjában: mert a hatás szakasztott olyan, mintha ez utóbbi hadseregnek jobb fegyverei lennének; ez a sereg mozgékonyabb és bizonyos adott időben nagyobb erőfeszítésre képes!”

A tudományos észleletek és kísérletek láncolatából levont ezen következtetést gyakorlatilag támogathatom egy jeles honvéd tábornoknak tapasztalásából merített azon nyilatkozatával, melyet annak idején egy sorozás alkalmával tett, midőn tanácsadó orvosa figyelmessé tév, hogy olyan izomszegény, gyöngé embereket ne vegyen be katonának!

„Eh, ha jól voltunk lakva, mindig megvertük az ellenséget; ha éhezünk, megfutottunk!”

Mindkét tétel első sorban a katonákat illeti!

Lássuk mostan, miként érvényesülnek ezen tételek a tudományos vizsgálódások alapján.

Hogy az étkezés nemcsak az élet föntartására, hanem a végzendő munka teljesíthetőségéhez is föltétlenül szükséges, az bőven ki fog tűnni a következőkből.

Valamint a gépezetek alkatrészei kopásnak vannak alávetve működésük folytán, és meg kell javítani, ki kell egészíteni az elkopott alkatrészeket, épen úgy a szervezet életműködése, kenyérkeresése közben munkát végezvén, ennek alkatrészei is kopásnak vannak alávetve és ezen kopást, erőfogyatkozást, pótolni kell!

Mig a gépeknél ezen pótlást új alkatrészek beillesztése által a gépész végezi, addig a szervezet gépésze maga a gyomor; ez alakítja az étkekből az életre szükséges hőt, mozgató és működő erőt, azonkívül a működés

dés folytán elkopott részek kiegészítését is ő eszközli napról-napra.

Minél erősebb munkát végez valaki, annál több anyagot veszít szervezetéből, és mivel az elfogyasztott ételekből lesz ez pótolva: a végzett munka arányához képest kell kinek-kinek táplálkoznia!

A tápanyagok pedig összetételük, vegyi alkatuk szerint, igen különböző tápértékkel bírnak. Innét van az, hogy a végzett munka szerint minden néposztálynak különböző tápanyag válik kedvenczévé, és mondhatni, szervezeti szükségleteinek megfelelővé!

A fehérnyé tartalmú tápanyagok, s ezek között a hús, borsó, lencse, bab a legtáplálóbbak; ez utóbbiakkal egyenértékű a rozs.

Ezek az úgynevezett izomképző anyagok!

A többi növényi tápszerek: spinát, saláta, spárga, répa, burgonya, rizs; a gyümölcsök egész sora, részint hű, részint szirkepzésre, lélekzési szerekre alkalmasak.

A ki erős izommunkát végez, annak izmai kopnak, és kárpótlást kívánnak; a ki pedig fűtött, kényelmes szalonokban tölti életét; annak elegendő, ha az éhség érzete nem jelentkezik nála, bármely tápanyaggal csillapította az evés szükségének érzetét!

Innét van az, hogy a növény-evés — vegetarianismus — híveket csak a pamlagon talál; de azok, kik erővel dolgoznak: el nem engedhetik első sorban a húst, aztán a hússal hason tartalmú fehérnyés anyagokat; tej, sajt, fehérnyetartalmú magvak: borsó, lencse, bab élvezését!

A megszakítással, és munkaközbeni pihenés lehetőségével egybekötött, különben nehéz testi munkának látszó, fávágással foglalkozó, beéri a lisztes, keményítő tápanyagokkal, melyeknek megemésztésére 6—8 óra kívántatik és a folyton egyenletes munkát végezében lassankint fejleszt erőt.

Mig a pihenést meg nem engedő hadifáradalmaknál a hús érdemli meg a legfőbb figyelmet, melyből míg az izmok kopása pótoltatik: a bátorságot is növeli! megemésztetik két óra alatt és mint kész erő jut a vérbe.

Ezen állítás igazolására legtermészetesebb például kínálkoznak a húsevő, ragadozó állatok, melyek halált megvető bátorsággal rohannak az ellenség elé; míg a növényevő állatokat könnyű szerrel hajtja az ember igájába, ha még olyan erős is, mint az elefánt!

Növényi, keményítő tartalmú ételek mellett lehet valaki még olyan kövér, testben gömbölyű; de nincsen izomzata s e nélkül nincsen izomereje, csak anyagi súlya!

Innét magyarázhatjuk, miért kell a katonának legnagyobb részt hússal táplálkoznia, mert a hús adja az izmokat, az izmok fejtik ki az erőt; már pedig háború idején 55—60 fontnyi teherrel ellátva, vezényszóra teljesítendő izommunkához, az erőkérszetnek nem kis adaga kívántatik, hogy minden perczen képes legyen az ember az előirt teendők végzésére!

A seregnek jól táplálása épen olyan elengedhetlen feladat, mint a fegyvereknek a töltény!

Azonban téves lenne a föltevés, hogy, mert a hús képezi az izmokat s az izomerőt, kizárólag hússal táplálkozzék valaki, mert lélegző, hőképző anyagokra is szüksége van a szervezetnek s azért a hús és növényi táplálkozás együttesítése szükséges!

A búzának, rozsának tápértéke szemekben sokkal nagyobb és csaknem megközelíti a húsnak tápértékét; de a megőrlés folytán változást szenved tápértékére nézve, a korpában sok fehérnyé anyag marad vissza és azért helyes, hogy a katonaságnak fekete kenyeret adnak táplálékul, mert a fehér kenyér olyanoknak való, a kik bőse-

*) A jelesen szerkesztett Lud. Acad. Közl.-ből. Szerk.

gesen ellátott asztalaikon a hiányzó fehérnye részeket más ételekkel pótolhatják!

A tojás közönségesen nagy táperővel bíró tápszernek tartatik a közéletben; azonban, a mennyiben a jó táplálék föltételéhez nemcsak a fehérnye bősége tartozik, hanem bizonyos sónemű anyagok: konyhasó, phosphorsavas mész, natron stb. is szükségesek; a tojás akár híg, akár keményre főzött alakjában, a húsnak sokkal mögötte áll, mert belőle hiányzanak az említett sók.

A tojás akkor bírna a hús tápértékével, ha azt héjastól fogyasztanók el; ez azonban az izlésnek meg nem felel, és azért nem is használatos.

Különben a tojás a katonaság táplálkozásában úgy sem játszik nagy szerepet, azért e fölött átmehetünk.

A népesség hazánkban is meglehetősen el van szaporodva, és mégis megütközéssel tapasztaljuk, hogy a férfinemnél a védképesség évről-évre csökken! Hol keressük ennek okát?! Sehol másutt, mint a rossz termések, kevés kereseti forrás, ebből eredő hiányos táplálkozás, kevés hús fogyasztásban!

És ez a táplálkozási hiány leginkább megbünteti magát a zsenge, fejlődési korban, mert később, midőn keresethez jut az ifjú: táplálékán javítani is inkább módjába esik; azért fejlődnek sokkal későbban ifjaink, mint az a jobb termések, nagyobb keresetforrások idején történt!

Nem fölösleges itten megemlíteni, hogy a hús nemű ételt a gyomor két, három óra alatt megemészti és az mint folyó tápanyag sietve jut a vérbe, míg a keményítő tartalmú anyagok megemésztésére 8—10 óra szükséges és ennyi idővel késleltetik a vesztett erő pótlása!

A fehérnye és lisztes anyagok tápértéke közötti különbség bőségesen meg van világítva a számtalan vegy- és élettani kísérletek által; és valamennyi a húsnak adja az előnyt; azért itten a vegyi összetételek fölsorolása fölöslegessé válik s azt hiszem, egy rövid értekezésben eleget tettem föladatomnak, ha a táplálékul szolgáló anyagok között a legelőnyösebbre reá mutattam. De nem mulaszthatom el itten kifejezést adni annak, hogy háború idején, midőn a katona több fáradalomnak van kitéve, mint békében s ennél fogva több izomerőt is kell kifejtenie; kell, hogy hústápláléka is nagyobb legyen száz grammal legalább!

Midőn Sevilla városát az angolok ostromolták, az angol hadsereg vezére ezen buzdító szavakat intézte katonáihoz: „Reménylem, angolok, hogy ti, kik naponta fél font húst esztek meg; ezt a narancsot faló spanyolt meg fogjátok verni!” És az angolok bevették Sevillet!

Úgy látszik, tapasztalatban megelőzte a phisyologusokat az angol tábornok!

K ü l ö n f é l é k.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

Dr. Koller Károly a magyar athletikai club bajnoka, örökös tisztségi és választmányi tagja, m. kir. honv. főorvos a jászberényi dynamit robbanásnál szintén szomorú halálát érve, az általános fájó megdöbbenést, melyet Koller Károly szomorú halála az összes sport- és baráti körökben keltett ez alkalommal csak röviden érintjük, legközelebbi számunkban bővebben ismertetjük a szerencsétlen véget ért derék ifjú életét.

Haláláról szerkesztőségünk az alábbi gyászjelentést kapta:

Alólirottak szomorodott szívvel tudatják dr. Koller Károly, m. kir. honvéd főorvosnak, július hó 4-én d. e. 10 óra 18 perczkor a jászberényi szerencsétlenség alkalmával élte 30-ik évében történt gyászos kimúltát. Boldogult hült tetemei július hó 6-án d. e. 10 óra 18 perczkor fognak a r. k. szertartás szerint a jászberényi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Jászberény, 1887 július 4-én. Áldás és béke hamvaira! Koller Gáspár, Koller szül. Krieglér Jozefa mint szülők; Kégl szül. Koller Kornélia, Koller Ferencz, József, Lajos, Jenő, Sándor, Ödön mint testvérek; Kégl Miklós mint sógor; Koller Ferenczné szül. Amberg Matilt mind sógornő; Kégl Károly, József, ifj. Koller Gáspár mint unoka testvérek.

Ehrlich János budapesti kitűnő velocipédezőink egyike a napokban tért haza egy szép kirándulásáról. Beutazta biztonsági (Kangaroo) gépjével Erdélyt, majd átrándult Szerbiába is, érdekes utjáról birjuk ígérte, hogy hosszabb ismertetést is fog adni. Jó egészségben, frissen érkezett meg szép utjáról.

Körutazás kerékpáron Magyarországon. Vándory József fővárosi tanár és sz. a. honvéd-huszárhadnagy Szabó Sándor magánzó kíséretében az idén újabb és a tavalyinál jóval nagyobb körutra indul, július 2-án kerékpáron Magyarországon. A négy hétre terjedő, közel 2000 klm. hosszúságú körutban a következő nagyobb városokat és községeket érinti: Balassa-Gyarmat, Losonc, Rimaszombat, Miskolc, Tokaj, Nyíregyháza, N. Várada, Arad, Temesvár, N.-Becske, Újvidék, Szabadka, Baja, Mohács, Pécs, Kaposvár, N.-Kanizsa, Keszthely, Z.-Egerszeg, Kőszeg, Szombathely, Sopron, Kapuvár, Pápa, Veszprém, B.-Füred, Zirc, Kibér, Moór, Sz.-Fehérvár, Csákvár, Bicske. Innen visszaérkezik a fővárosba.

A kolozsvári athl. clubban a kerékpár sportja is kezd élénk lendületet nyerni. Eddig mintegy 8 kerékpározó van, kik közül 4 a f. év tavasza óta tanul. Ketten ezek közül már is egy nagyobb velocipéd kirándulást tesznek Alsó-Fehér és Hunyad megyékbe.

A kolozsvári athl. club bajnoka, Borbély György tanár jelölt mintegy 2 óra terjedő hosszabb gyalogutra indult, hogy egyrészt népismeri tanulmányokat tegyen, másrészt kellően trainirozza magát a marosvásárhelyi gyalogversenyre. A poetikus kedélyű és puritán egyszerűségű bajnok Petőfi módra szándékozik bejárni Magyarország nagyobb részét, felkeresvén az útjába eső testgyakorlati egyesületeket is.

A Marosvásárhelyt tartandó athletikai őszi viadal iránt kiválóan élénk érdeklődés mutatkozik Marosvásárhelyen és vidékén. A bajnoki versenygyaloglásra a hölgyek tűznek ki egy szép díjat. A viadalt a kolozsvári

és marosvásárhelyi kerékpárosok felvonulása fogja elénkíteni. A gyalogversenyzők szept. 22-én indulnak, 25-én rándulnak ki a viadalon résztvevők s a viadal a marosvásárhelyi torna-egylet kertjében délután 4-kor veszi kezdetét. A tűzoltó zenekar fog játszani. Este a Transylvániában táncmulatság lesz, melyen a gyalogverseny és viadalon nyert díjak fognak ünnepélyesen kiosztatni, azonkívül táncszünetek közben vívások mutattatnak be. A testgyakorlati ünnepélyek rendezését a marosvásárhelyi torna-egylet ügybuzgó tagjai teljesítik, kik a befolyó jövedelmet a testvér-club versenyalapja javára ajánlották fel.

A triesti csónak-verseny múlt hó 19-én tartott meg a legszebb időjárás mellett; a verseny lefolyásáról szóló tudósítást legközelebbi számunkban fogjuk hozni.

Az angol királynő uralkodásának jubileumára Londonban rendezett ünnepélyes velocipéd-verseny múlt hó 21. és 22-én tartott meg. Oly nagyszámú nevezések, oly érdekes versenyek még sohasem voltak, mint ez alkalommal; az érdeklődő közönség óriási tömege előtt folyt le a világ mondhatni minden részéről összejött velocipédező erői közti küzdelem. Fogalmat nyújthat a verseny nagyszerűségéről már az is, hogy küzdött itt Anglia legjobb erőivel Amerika, Németország, Hollandia, Osztrák-Magyarország velocipédezője. A versenyek legtöbbje amatőrök részére volt rendezve, nagyon helyesen, a professionisták őrök e sportot különben is eléggé, existenciájuk érdekében is, a műkedvelők közreműködése csak emelé a jubilaris meeting díszét. A legszebb rekordot azonban mégis Anglia velocipéd-bajnoka vívta ki a versenyek folyamán, fél angol mértföldet 1 p. 18¹/₂ mp. igen kitűnő idő alatt futván be. Győztek még a hollandi Kiderben, a tandem gép versenyénél Taylor és Mortis, a professionisták közt Marlon.

Athletikai versenyek Londonban a jubilaris ünnepélyek alkalmával szintén tartattak és ugyanazt mondhatjuk annak látogatottságáról és szép eredményű lefolyásáról, mint a velocipédversenyeknél megemlékeztünk. Tizenegy versenyszámra nem kevesebb mint 367 óriási számú nevezés történt. Valamennyi verseny közt legsebbe volt a 109 méteres gátverseny, hol az amerikaiak győztek H. S. Yung nevű versenyzőjükkel, ki a távot 17 másodpercig igen kitűnő rekorddal futotta be, ez volt az első győzelme az amerikai matadoroknak a jubilaris meetingen, képzelhető, mily óriási örömmel fogadták ezt a nagy számmal áthajózott amerikaiak. Felette érdekes volt az egy angol mértföldes (1609 m.) tiszta gyaloglási verseny is, hol azonban az amerikai E. D. Lange csak a harmadik helyre tudott jutni, győzött C. W. W. Clarke angol 6 p. 41¹/₂ mp. kitűnő idő alatt, mely rekordjával az angol amateur atletikai szövetség versenyein elért eddigi 6 p. 49 mpnyi eredményt is túlszárnyalta. Az amerikai leveretését azonban nem szégyenelheti, versenyénél oly kitűnő erőnek bizonyult, hogy vele rövid távolságra csak kevés athleta állhatna ki sikra győzelmi kilátással. Bővebb tudósítást a verseny lefolyásáról mind eddig nem kaptunk, bár felette érdekel a már ismertetett magas-ugró Page szereplésének eredménye.

Hamburgi nemzetközi regatta. Az oxford-cambridge és párisi nagy csónak-versenyek után bennünket a nagy nemzetközi versenyek közt talán legjobban érdekel a hamburgi, nem ugyan azért, mintha ott a magyar erők győzelmét várhatnók, mert még attól is nagyon messze állunk, hogy még csak versenyezhesünk is oda-kin szégyenteljes leveretés kilátása nélkül, hanem azon

okból, mert itt láthatjuk a legjobb amateur csónakázók küzdelmét. Az idej nevezések igen szép eredményt mutatnak fel, olyat minőt még Németország nem is remélt, 102 csónak lett bejelentve. Londonból mint már írtuk a világ legjobb amateur csónak-egylete a „Thames Rowing Club” 7 hajóval, a bécsi „Lia” egylet a legközelebbi bécsi regattán győztes nyolczas csapatja 1 hajóval. Berlin 17, Kiel 10, Stettin 7, Brema 6, Boroszló 3, Hannover 2, Oberveser 2, Lübeck 1 és Hamburg nyolcz egylettel 46 hajóval fog küzdeni a babérért. Nagy kár, hogy a frankfurti „Germania” ismert jó erői ez évben elmaradtak e küzdterről, pedig itt lett volna csak igazán mód kitüntetni magukat, mert nem igen vehették volna győzelmüket oly biztosra mint legközelebb Bécsben.

A zürichi nemzetközi csónak-verseny tegnap folyt le, egyelőre csak az evezésekről kaptunk értesítést. A zürichi tó bajnokságáért egyes (sculler) csónakban hét egylet nevezett, Párisból, Mauheimből, Stuttgartból, Genfből, Frankfurtból a „Germania” egylet, a zürichi „See Club” három hajóval és a zürichi „Svéd csónak-egylet”, gyönyörű küzdelem lesz. A négyes csónakkal nevezett a zürichi svéd egylet, a zürichi olasz és a zürichi See Club két hajóval. A magyarok úgylátszik régi dicsőségüket megosztják ez idén is valamely idegen nemzetbeliekkel, mert nem akarjuk hinni, hogy ezt a szép győzelmeiket teljesen elfelednék, mint a multban elődjek e versenyeken elérték, és végleg feladtak volna a vízisport e legszebbikével.

Herkules-naptár.

Julius	16. Hamburgi nemzetközi regatta.
"	17.
"	17. Az „Achilles-Egylet” nyári viadalai Palicson. Nevezési zárnapi július 1-én.
"	18. „Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	21.
"	22.
"	23.
"	23. Gandaur és Hanlan sculler csónak-versenye Amerika bajnokságáért.
"	26. „Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	30.
"	31. Bécsi nyári velocipéd verseny. Nev. zárnapi július 25.
Aug.	15. A „Sz. T.-E.” országos torna és atletikai versenyei Palicson. Nevezési zárnapi augusztus 1-én.
"	21. Berlini nemzetközi úszóverseny.
"	23. „Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
"	25.
"	27.
"	30.
Szept.	4. Bécsi őszi velocipéd verseny. Nevez. zárnapi aug. 29.
"	18. „Achilles-Egylet” Nemzetközi országúti versenyei Újvidék és Bród között. Nevezési zárnapi szeptember 1-én.
Októb.	2. Az „Achilles-Egylet” őszi viadalai Budapesten. Nevezési zárnapi szeptemb. 2-án.
Novemb.	1. Benedek Gyula vívómester kardmérkőzései Budapesten.
"	23. W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

Angol velocipéd raktár

KASZÁS ISTVÁN

Budapest, VI. ker. rózsá-utca 84. sz.

Képes nagy árjegyzék bérmentve küldetik.

3-3

**BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA
KERÉKPÁR-RAKTÁRA**

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

ajánlja dús választékú bicycleit, biztonsági kerékpárok, háromkerekű velocipédek, tandémek, gyermekkerékpárok és háromkerekű velocipédek mindenféle áron.

„Hillmann, Herbert és Cooper“

Coventry-i (Angolország)

világhírű gyárának vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, csengők, sípok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a háznál.

Kincsem
Sorsjegy á 1 frt

11 sorsjegy 10 frt | 6 sorsjegy 5 frt 50 kr

Főnyeremény

50.000 ft

A magy. lovaregylet sorsjegyi irodája
BUDAPEST,
Váci-utca 6.

5-6

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulat-

tató czikkeket és képeket közöl a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Ötven egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézményeinek.

Tartalom: Az úszás és fürdés terjesztése. Parlaghy Kálmántól. — Miért nem haladunk! (Vége.) M. K. B.-tól. — A tornatanítók egyletének közgyűlése. — A marosvásárhelyi torna-egylet kertje. Kuszko Istvántól. — A kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet és az atleták. — A „Budapesti Kerékpár-Egylet“ nemzetközi versenye. (Vége.) — A táplálkozás- és a végzendő munka közötti viszonyról, Dr. Tomcsányitól. — Különfélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsoport 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmendetlen leveleket
nem fogadunk el.

Az »ACHILLES« VELOCIPED- és CSÓNÁK-EGYLET, az »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BALATON-EGYLET«, a »BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, a »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, a »BUDAPESTI VASPARIPÁ-EGYLET ELŐRE«, a »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, a »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, az »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- és TORNÁ-EGYESÜLET«, a »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, a »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, a »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, a »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, a »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, a »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- és VÍVÓ-EGYLET«, a »MAGYAR VELOCIPED-CLUB«, a »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »LÉVAI TORNÁ- és VÍVÓ-EGYLET«, a »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNÁ-EGYLET«, a »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NAGY-ÉNYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, a »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, a »NEPTÜN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, az »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, a »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, a »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, a »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, a »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, a »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »RIMASZOMIATHI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SATORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SÁLGÓ-TARJANI VASPARIPÁ-SZÖVETKEZET«, a »SÉLMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, a »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, a »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, a »SZÉKELY-UDVARNHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »SZÉKESFÉHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, a »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézményeinek.

Dr. Koller Károly.

† 1887 július 4.

Az országot ért csapások fájdalmasan érintik minden érző ember szívét, a legutóbbi katasztrófa azonban, mely Jászberényben a dynamit robbanás folytán honvédségünket érte, bennünket, a sport barátait különösen mélyen lesújtott. Oly kevés azok száma, kik a testedzésünk ügyét mind szóval, mind tettel előmozdítani törekedtek, hogy az ezek közül elhaltak feletti veszteség méltán kelti fel a közrészvétet; ily nemes ifjú élet veszett el a jászberényi robbanás következtében: dr. Koller Károly m. kir. honvéd főorvos, a magyar athletikai club bajnoka.

Az alig 28 éves fiatal ember fehérmegyei születésű, a budapesti orvosi egyetemre felkerülve, első kötelességének ismerte a szorgalmas szellemi foglalkozás mellett, testileg is edzeni magát.

Beiratkozva a magyar athletikai club tagjai közé, ott hamar feltűnt az athletika több nemű gyakorlataiban, kiváló szép eredményeket tudott felmutatni gyorsfutásával és boxolásával, szerénysége miatt azonban csak a későbbi években tudták reábeszélni barátai, hogy a nyilvános versenyeken is részt vegyen, s ha már sikerült reávenni őt, s a versenytérre kiált, ott biztos volt győzelme.

A clubnak ez időben az 1/4. angol mértföldes gátversenye volt a bajnoki vetélkedése, s midőn Barcza Károly már harmadizben volt megvédendő bajnoki címét, állt ki Koller Károly, s a bajnokságot elvette tőle. Ettől kezdve valamennyi küzdelme győzelemmel végződött, a

bajnokságot dicsőséggel kiérdemelte s az athletikai clubban nem volt még ilyenemű versenyre hozzá hasonlítható kitűnő erő.

Egyetemet végezve, nemes hivatását a legnagyobb szakismerettel és tudománynyal óhajtván folytatni, a nyilvános versenyektől vissza lépett, de a testedzésnek ügyét, mint a magyar athletikai club örökös tiszteletbeli és választmányának egyik legbuzgóbb s legtevékenyebb tagja teljes odaadással segítette.

Koller Károly halálát fajlalhatja a gyászoló családon kívül hazánk minden igaz sportbarátja, mert benne nemcsak az ép testű bajnokot, hanem a munkás társat is sirathatjuk.

Nyujtson vigaszt a mélyen sújtott szülőknek az a tudat, hogy fiuk férfias kötelessége teljesítésekor lelve halálát, szülői fájdalmát ezeken osztják.

A lévai torna- és vívó-egylet beléletéből.

Ha összehasonlítjuk a hazánk kisebb városaiban létező különböző sport-egyleteket a fővárosiakkal és egyéb már csak lakosaik számánál fogva is domináló nagyobb városaink e nemű egyleteivel, úgy sok tekintetben jelentékeny különbségekre találunk. Már maga az idő, az évszak, melyben a test célul tűzött rendszeres edzését munkálják, lényeges eltérést képez. A nyári rekkenő hőség nagyobb városaink lakóit általában, a testét rendszeresen edző tehetősebb osztályt pedig annál inkább űzi a természet ölébe, minél inkább mutatkozik Kánikula urambátyánk fojtó lehelletével. Szóval nagyobb városaink ilyentájt kiholtak. Mi természetesebb, hogy ilyenkor azután a szárazföldi sportok eszközei e ezek között

különösen a kardok nyugalomra térnek, hogy majd az ős szolítsa őket elő a szekrényből, s a tél, mikor a természet által huzamosb tespedésre kényszerített testnek a józan ész megszerzi a kellő mozgást, no meg mikor a mulatságok, bálók és szép szemek a legtöbb összekoczkodást szülik! Így okoskodva, elmondhatjuk, hogy nagy városainkban a vívást leginkább télen kultiválják.

Jóformán ellentéte ennek az, a mi az érem másik oldalán van. A vidéki egyletek szűk anyagi helyzetüknél fogva, állandó vívómestert nem tarthatva, beérik azzal, ha nyaranta 4—6—8 hét tartamára megörvendeztetetik magukat a rendszeres vívni tanulhatással. Ime itt nyáron üzik a vívást. Elismerjük, hogy ez nem helyes állapot, de hát a körülmények indokolják azt.

A lévai torna- és vívó-egylet a felsorolt elveknek hódolva, fennállása óta mindig azon volt, hogy egyes vívómesterek nyári szabadságát saját jól felfogott érdekében érvényesítse. A jelen évben is szerencsénk volt — ezúttal már harmadszor — Sztrakay Norbert előnyösen ismert fővárosi vívómester urat megnyerni, ki e hó elseje óta, az egylet tagjainak szívöröme, körünkben időz. A kora reggeli és az esti órákban tartott gyakorló órákon két jelenség szolgálhat a jeles mester öröme: a vívók fokozódó száma és az a hatványozott kedv, mely eme époly régi, mint nemes művészetnek, a kardvívásnak szerény körünkben is mind több és több kedvelőt nevel. Jól esik kimondanunk, hogy ezt első sorban Sztrakay úrnak kipróbált vívási rendszere és pedagógiai tapintaton alapuló tanítási módja idézi elő. Mert neki minden leckéje egy-egy tanulmány. Sorainkban különböző mesterek tanítványai is lévén, kiterjeszkedik az összehasonlítás mezejére. A különféle vívási rendszerekben az ugyanazon eredményt célzó mozdulatok talpraesett szemléltetése által mindinkább megerősít beününket ama tudatban, hogy rendszerét hosszú évek beható tapasztalata alapján állítja össze. A módszer pedig, melylyel a kevésbé célszerű sőt felszegség útjáról a helyesre terel s melylyel a kezdőket vezeti, mi kívánni valót sem hágy fenn.

Ily alapon egyesületünk kedves kötelességet igyekezett leróni, mikor még ez évi első közgyűlésén Sztrakay Norbert budapesti vívómester urat egyesületünk tiszteletbeli tagjává s egyszersmind állandó vívómesterévé egyhangúlag megválasztotta. Az erről szóló s Posner Lajos budapesti műintézetben készült díszokmányt e hó 7-én nyújtotta át egyesületünk választmány a jeles mesternek. Pazár Károly képezdei tanár, egyesületi helyettes igazgató rövid szavakban tolmácsolta azt a rokonszenvet, melyet egyesületünk tagjaiban már két ízben való itt léte alkalmával keltett s melynek kapcsán kéri, hogy fogadja az okmányt az egyesülettől oly szívesen, mint a mily mértékben azzal a hazai kardvívás terén általában s különösen egyletünk körül kifejtett buzgólkodását méltányolni óhajtsuk. Az érdemes férfiúnak meghatott szavakban nyilvánult válasza után immár egyesületünk vívómesterét a tiszteletére rendezendő vacsorára hívta meg a bizottság, melyen fesztelen jókedvvel üritettünk poharat mesterünk egészségére, kívánva, hogy sok oly vívómestert adjon az ég hazáinknak, mint a milyen Sztrakay Norbert!

Jelzett nap egy más okért is fényes betűkkel lesz beírva egyesületi évkönyvünkbe, mert ugyanazon napon nyújtottuk át szeretve tisztelt elnökünknek nsgos dr. Brach Ferencz úrnak, Bars vármegye főorvosának az egyesületi tiszteletbeli tagságról szóló díszokmányt. A városunk minden kulturális érdekeit lelken viselő ős férfiú aligazgatóknak az okmányt átnyújtó beszédére, azeél rugékonyságú kedélye meleg meghatottságával vá-

laszolt. Minden egyes szavában mintegy látni képzeltük magunk előtt az egykor edzett karú ifjút, ki épügy forgatta a kardot, ha arról volt szó a társadalomban, hogy: „Ense recidendum est, ne sit mens sana trahatur“, mint kezelte a bonczkést embertársai javára.

Az egyeneslelkű férfiú nem feledkezett meg egyesületi életünk mozgójáról, igazgatónkról: Belcsik László kir. közjegyző úrról. Szívből fakadó örömeinek adott kifejezést, mikor felemlíté, hogy rövid napok alatt újolag körünkben üdvözölhetjük őt, ki súlyosan megrongált egészsége helyreállításáért jelenleg fürdőben tartózkodik.

Az okmány átadása után, képgyűjteménye megsemmisítése és kedélyes beszélgetés közben hamar eltelt egy óra, s ekkor azon tudatban távoztunk az ünnepektől hajlékából, hogy ha egyesületünk oly vezetővel fog dicsekedhetni, mint kik jelenleg intézik utait, akkor mi is elérjük a célt, hogy egészséges testben, egészséges lélek fog lakni.

KRIEK JENŐ.

Karcolat a gr. Vay-féle vívó-iskolából.*)

Double, doublez és redoublez. Megvallva, ezekre még műszavakat, olyanokat, melyek fogalmam szerint megfelelnének, nem találtam. Miért is a tisztelt olvasóktól előre is engedelmet kérek, de ígérem, hogy ha bárki szíves lenne ebben nekem segédkezni, a legnagyobb hálával s köszönettel venném.

Ezen pár sorhoz mulhatatlanul kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy ezen sorok csak is szakértőket érdekelhetik, mivel részletes leírásokkal nem akarom a tekintetes szerkesztőséget terhelni, kinek már volt szerencsém szíves jó indulatát igénybe venni — s nagy köszönettel tartozom, hogy csekély személyemet pártolni méltóztatik — engemet oly biztatón segít, hogy tölem telhetőleg a törvívás terén tett igyekezetemben, melylyel törekszem, hogy e sport kedvelőinek némi szolgálatot tehessek, segédkezet nyujt.

1. A „doubl“ (ismétlés). Vissza kell térnünk az egyszerű degagéra (csel). Ha a felvett állások bármelyikéből, törünk hegyének folytonos előnyomulása mellett, egyidejűleg csigaalakban megkerüljük ellenünk marcolatát, s így pengéje másik oldalára jutunk — természetesen felső állásoknál alulról, alsóknál felülről, törünket támaszba (press) vetve a kapott résbe hatolunk — ez „degagé“.

Ha első cselünk nem sikerült, ugyanezen alapon előbbeni állásunkra vissza csináljuk a degagét, s így a két tempo együtt (un, deux) kettős csel lesz. Szem előtt kell tartani, hogy quartból bár a tiere oldalra váltunk, de ököl-állásunk marad quartban, mert különben elvesztjük a támaszt, s nem biztosíthatjuk magunkat az ambo ellen. Tiercöl demi sercelbe, demi sercelből secondba.

De mivel a törvívásnál minden szúrás lehet egyszerűen, conterrel, vagy demi conterrel védeni, tehát egy kettős csel keresztülvitelét ellenünk megakadályozhatja, s ezen pillanatban alkalmazzuk a „doubl“.

Például quart állásból egy kettős csel akarva keresztül vinni, az első tempóval fél rohammal a „degagé“ keresztül viszem a tiercebe, számítva arra, hogy ellenünk tiercecel vág, s így a második tempóra roham alatt a quart állásba jutnék. De ő védvén körrel, az első tempóm kárba veszett, mivel az ellen a már volt eredeti

*) Vay gróf jeles vívómesternek nyomda alá készülő könyvéből szemeltük ki az itt közölt sorokat. Szerk.

állásba visszatért. Abban a pillanatban, midőn észrevettük, hogy ellenünk conterrel indul védeni, az első tempónál egy pillanatra állapotunk meg, de egy sróf alakú ívben a karja körül, tovább kerüljük, s ez által ismét a tiere részre jutottunk, azért ezt nevezem ismétlésnek vagyis „doublet”-nek.

Ha ellenem egy oldást csinál, hogy támadást kezdhessen (changer) s én lassan conterrel védem fogott tempóval, hogy ez által őt conterre csábítsam, s ez alatt hirtelen keresztül viszem a doublet, nevezem kör szűrés vagy „doublet”-nek.

Ha ismét álltámadásból, egy lassú doublet-re indulok, hogy ellenemet csábítsam doublet-re, s vissza szűrok rögtön „doublet”-re, ezt nevezem redoublet-nek visszakör szűrésnek.

A doublet és redoublet, a legjobb és lezesebb gyakorlat a törnél, nagy gyorsaságot, hajlékony csuklót, és hosszú rohamot eredményez.

Tanulóifjak versenye.

Egy örömdetes mozgalom indult meg a budapesti tanuló ifjúság körében, míg eddig az ifjú tanulók szabad idejüket az egészségre ártalmas tiltott dohányzás, kártyázás s más egyéb a felnőttektől látott dolgokkal töltötték el, ez idén több helyen a testedzés nemes ügyét emelő sportjátékokkal és versenyekkel használták maguknak a szereztek igaz örömet a szülőknek és az érdeklődő közönségnek. Alábbiakban adjuk a budapesti kegyesrendi gimnasiunai tanuló ifjúság igen szépen sikerült versenyét, mely nagy közönség érdeklődése mellett a városligetben, a Stefánia-út melletti fenyő-erdőben tartatott. Bizottsági tagok:

Versenybírók: Horovitz Géza és Lipinski Alajos. Indítók: Kuchinka F. és Holzwarth L. Időmérők Heyek S. és Rosenthal H.

Első nap. (Péntek július 1-én.) I. Megnyitó verseny. Táv 100 m. A kilencz nevezett közül négy indul. Első lett 21 mp. alatt Rosenthal Oszkár, második Kukulny Károly.

II. Hölgyek díja. Rekord. Táv 91.3 m. (100 yard) 14 mpercen belül teendő meg. Igen szépen Fleischman Oszkár futotta be a távot 13 mp. alatt, második lett Pecháta Lajos. Fleischman tiszteletdíjat (bronzé téntartó) nyert.

III. Távugrás. A tiszteletdíj csak akkor adatik ki, ha a nyertes 4 métert ugrik. Lipinski A. legnagyobb ugrása 3 m. 90 cm. s így a tiszteletdíjat nem kapta ki. Pecháta L. 3 m. 82 cm-t ugrott.

IV. Magas ugrás. 95 cm-nél kezdődik meg az ugrás és 1 m. 15 cm-t kell a nyertesnek átugornia. Rosenthal Hugó gyönyörűen ugrik 1 m. 25 cm-t, Lovik Károly is igen szépen ugrott 1 m. 20 cm-t.

V. Gátverseny. Táv 200 m., négy 60 cm. magas gáttal Rosenthal Hugó elsőnek érkezik a célhoz s megkapja a tiszteletdíjat, második Kuchinka F. Idő: 35 mp.

VI. Főverseny. Táv 250 m. 45 mpercen belül. Fleischman győz a többiek fölött 40 1/2 mp. alatt, második lett Dietrich E., harmadik Kuchinka F.

Második nap. (Szombat július 2-án.) I. Kezdők versenye. Táv 120 m. Futhatnak mindazok, kik az első napon első díjat nem nyertek. Elsőnek érkezik Pecháta Lajos, másodiknak Krausz S.

II. Távvverseny. Táv 3218 m. 4 ang. mértfd (10⁴ kör.) A tiszteletdíjak csak akkor adatnak ki, ha a győzők 15 percen belül futják be a távot. Négyen indulnak. Pecháta L. az első 3 kört igen szépen vezeti, a következő

körnél az elsőséget majd az egyik, majd a másik tartja meg; most Lipinski A. veszi át a vezetést s mindvégig megtartja. elsőnek érkezik a célhoz 13 p. 46 mp. alatt s tiszteletdíjat (2 bronzé korsó) nyert. E tiszteletdíj csak akkor lesz a nyertes tulajdona, ha kétszer egymásután győz, második lett Kuchinka, ki szintén tiszteletdíjat (bronzé serleg) nyert, mert 14 p. 10 mp. alatt érkezett be.

III. Akadály verseny. Táv 300 m. négy 60 cm. magas és 150 cm. széles akadálylyal. A 10 nevezett közül 3 indul. 52 mp. alatt elsőnek érkezett Rosenthal Hugó, második Rosenthal Oszkár.

IV. Ikrek versenye. Táv 90 m. 3 pár indult. Lipinski A. és Heyek I. győztek.

V. Síkverseny. Rekord. Táv 1000 m. 4 percen belül teendő meg. Ketten indulnak. Fleischmann vezet 800 méterig, ekkor lankadni kezd s most Rosenthal Hugó, ki erejével mindeddig gazdálkodott mintegy 120 méterre elhagyja ellenfelét s elsőnek érkezik a célhoz 3 p. 25 mp. alatt. Tiszteletdíjat (nickl névjegyartó) nyert. Fleischmann 3 perc 55 mp-nél jön be.

VI. Vigaszverseny. Futhat, ki a verseny két napján első díjat nem nyert. A 100 méternyi pályán Maklár Gyula győzött, második Brandt Gyula.

A nyertesek közt több rendbeli érmet osztott ki a versenybíró.

Angol athleta versenyek.

Azon érdekeltség, melylyel a magyar sportkedvelők Anglia felé tekintenek, talán leginkább van indokolva az athleták részéről. A sport minden neme ki van fejlődve már annyira a többi államokban is, csak egyedül az athletika az, mely szülőhazájából eltávozva, még mindig gyengén s itt-ott helytelenül vitetve honosult csak meg. Lapunk hasábjain többször felszólaltunk az athletika egyes nemének különösen a budapesti athletikai clubban elfogadott hibás felfogása és keresztül vitele ellen, így a járás szigorú meghatározása, az akadályverseny távolsága, a gátverseny gátjai száma és egymástóli távolsága tekintetében s több e felékben, felszólalásunk eredményét a budapesti athletikai clubnak sportszerű előnyén kívül, még azért is nagyon óhajtjuk, hogy így a magyarországi vidéki hasonló egyletek, mintegy példát vehetnének valahonnét, s a helyes irányt követve, minden túlzástól menten, rendszeresen vinnék előre az athletikai gyakorlatokkal a testedzés ügyét.

Az angol amateur athletika szövetség által már több mint 20 éven át nemzetközi bajnoki versenyek tartattak a nyári idényben, felette értékes díjakkal s igen szép eredménnyel; az idén bár rekordok tekintetében nem is érte el az előző évekéit, de érdekesség tekintetében nem engedett semmit; így legnagyobb vonzó ereje az idej versenyeknek különösen az volt, hogy Amerikából felette nagy számmal jöttek át a küzdelemben tényleges résztvenni.

A versenyek rendezésénél használhatóság, de meg azok felette érdekes voltánál fogva is kötelességünknek tartjuk a július 2-ikán tartott verseny részletes ismertetését az alábbiakban adni.

1. Síkverseny. 800 yard, 804.6 méter távolságra, a múlt évi győztes E. D. Robinson ez idén nem állt ki, négy ellenféllel szemben első lett I. K. Cross.

2. Síkverseny. 100 yard, 91.4 m. távolságra. Ezen versenyben részt vett Wharton bajnokjelölt és C. G. Wood az angol kitűnő futó. Wharton csekély távolsággal folyton vezet s igen erős küzdelem után győzött 10 1/2 mp. idő alatt 1/4 yard (1 yard = 0.91 m.) előny-

nyel Wood felett. Az idő az amatőrök által Angliában eddig elért legjobb idővel egyenlő, csak Amerikában futották be a távot 10 mp. időben.

3. Kalapács dobás. Egy 16 fontos, 7'258 kg. nehéz és 5 láb, 1'13 cm. összhosszal bíró kalapácsesal, 7 láb, 274 cm. rohammal történt a verseny. Az okvetlen bedobandó táv 95 láb, 28'955 m. Kiálltak ketten I. S. Mitchell a védő és F. G. Thomson. Mitchell 124 láb $\frac{1}{2}$ ", 37'807 méter igen jó eredményű dobásával győzött ez idén is.

4. Gátverseny. 120 yard, 109'7 m. távon 10 gáttal. Flemming nevű angol 16 $\frac{1}{2}$ mp. idő alatt nagy küzdelem után lett első, az eddigi legjobb idő csak $\frac{1}{2}$ másodpercczel jobb ennél.

5. Rudugrás. Az okvetlen átugrandó magasság 10 lábban, 3'048 méterben határozatott meg. T. Ray Angliának már több éven át e versenynemben győzhetetlen athletája vitte el az idén is a díjat, 11 láb, 3'353 m. magas ugrásával, a múlt évben azonban győzelme fényesebb volt, mert az akkor átugrott magasság 11 l. 5 $\frac{1}{4}$ ", 3'486 m. volt.

6. Síkverseny egy mértföldre, 1609 m. meghatározott legnagyobb idő, mely alatt a táv befutandó 4 p. 32 mp. volt. Öt ellenfél közt I. Cross győzött 4 p. 22 $\frac{2}{5}$ mp. jó idő alatt.

7. Magas ugrás. Meghatározott legkisebb magasság, melyen alul nyerni nem lehet, 5 láb 8 hüvelyk, 1'727 m. volt. A legnagyobb feszültséggel várta a közönség e verseny lefolyását, a hírtől s általunk is ismertetett amerikai W. B. Page ugrásaira voltak kíváncsiak, ellenfele G. W. Rowdon szintén kitűnőnek ismert ugró volt. Gyönyörű ugrások után végre is holt verseny volt közöttük, mindketten 6 láb, 1'82 cm. magasságot ugorván át. Az amerikai nem volt jó kondícióban, rendszeren nagyobb ugró volt ő a gyakorlat alatt. Ugrása azonban mégis nagyon meglepte a közönséget, ő egész szokatlanul az elugrási helyig nem fut, hanem csak lassan oda sétál, innét felrugja magát s testét vízszintes fekvő helyzetbe hozza, s a légugrásnál egy fél fordulatot tesz. Az oldalt vetése a testnek, jól felhasználva nem rossz, de a roham elengedése hibáztatható, rohammal okvetlen nagyobb volt képes az amerikai ugrani.

8. Súlydobás 16 font, 7'258 kg. nehéz súlylyal meghatározott táv 37 láb. 11'277 m. Itt ismét Mitchell és Thomson küzdöttek; Mitchell 39 láb 1 $\frac{1}{2}$ hüvelyk, 11'924 m. dobással győzött.

9. Távolugrás. A legkisebb távolság, melyet a győztesnek meg kellett ugrani 21 láb, 6'4 m. volt. T. B. Robert és I. Purcell. A legnagyobb ugrása Robertnek volt 22 láb 4 hüvelyk, 6'80 m. (21 láb 6 $\frac{1}{2}$ hüvelyk a bécsi mérték szerint). Bár az eddigi legnagyobb ugrást 7'6 m. nem érte el, mégis megérdemelte azt a nagy elismerést, mit szép ugrása kivívott.

10. Síkverseny 2 mértföldre, 3218 m. Első lett M. A. Harrison 12 p. 18 $\frac{2}{5}$ mp. rossz idő alatt.

11. Síkverseny 4 mértföldre, 6436 m. érdektelen versenyben győzött E. C. Carter amerikai 21 p. 10 mp. közepes idő alatt.

Megjegyezzük végül, hogy e méretek angol lábak és mértföldek.

PERLAKY LÁSZLÓ.

Tengeri kigyó a sportéletben

Nem veszi tőlem rossz nevén a nagyérdemű szerkesztőség, ha ebben a nagy hőségben, még azzal is szaporítom baját, hogy im itt küldött kéziratommal vesződ-

jék. Ne vegye azonban szigorú bonczkés alá szerény dolgozatomat, nem magamért szólalok fel, s nem is azért, mintha nevemet nyomtatva látni óhajtanám becses lapjában egy cikk alá (bár nem állítom, hogy ez nem esnék jól), hanem soraimat leginkább vezette az ügy szükségére, s annak különösen ez évben tapasztalt elodáztatlansága. Mint minden szaknak megfelelőleg úgy a sportnak is meg van kanikulai időben különösen ismétlést feltűnő tengeri kigyója. Ilyen tengeri kigyó lesz maholnap az örökké emlegetett s még mindig csak óhajnak maradt sport szövetség.

A sportévnak ez évben legalább is fele elmúlt, s így némi kis visszapillantást vetve az eredményre, levonhatjuk következtetésünket abból.

Nem tagadhatjuk el, voltak versenyek ez idén is, talán legalább is annyi mint az előző években, de ha a versenyek értékét mérlegeljük, nézetem szerint, azok hűen megfelelnek azon következetes hátrafelé haladásnak, vagy igazi nevén hanyatlásnak, melynek kétségtelen jelei évek óta tapasztalhatók.

Az egyletek, melyek a testedzés ügyével foglalkoznak, elkövetnek minden lehetőséget saját kis körükben, hogy az fejlődjék, de talán nem tudják a helyes utat megválasztani, avagy nincs anyagi módjukban azt keresztül vinni, nem tudom, s nem érzem magamat hívatva, megvitadni. Belátták a budapesti sport-egyletek intézői már régen, hogy e pangással külön-külön meg nem mérkőzhetnek, s kísérletek történtek, először egy általános sport-szövetség alakítására, majd ez nem sikerülvén: külön tartottak összejöveteleket, s hosszabb eszmecsereket a magyarországi csónakázó egyletek küldöttei, tisztán „csónakázó egyesületek közti szövetség” érdekében. Ez sem sikerült. S az ügy ismét elaludt.

Nem állítom, hogy mindkét esetben az egyletek, illetőleg azok küldötteinek ez ügyben elfoglalt ellentétes álláspontjukhoz való túlmerev ragaszkodása okozta volna a sikertelenséget, de hogy még a hason célra törekvő egyletek közti feszült viszony is nagyon befolyt erre, ezt személyes tapasztalatból merem mondani.

Az egyletek közti — eléggé nem kárhoztatható — ellenszenvet szomorúan igazolta a közel múltban felmerült egy eset. Egyik budapesti torna-egylet választmánya, áthatva a hazánkat ért súlyos elemi csapások enyhítésére alakult segély-bizottság felhívásai igaz hangjától, mozgalmat indított meg egy általános sport-ünnepély rendezése végett, s átiratokat intézett a különböző nemű egyletekhez, hogy kiküldötteik által képviseltetve magukat közösen állapítanak meg a részletes tervezeteket. S min múlt el e sport szempontból is ritka ünnepély, s min múlt az, hogy a véginségre s koldusbotra jutottak, hiszszük, pár ezer forinttól meg lettek fosztva? Tisztán az egyletek közti torzsalkodáson, mely bár más eszközökkel, de ugyancsak a testedzés ügyét szolgálva, nem engedett álláspontjából semmit, s egyedül nem levén képes a tervet keresztül vinni, lemond az eszméről, mely oly szép babérokat és elismerést szerzett volna úgy az egyleteknek, mint az ünnepélyen résztvetteknek.

Ha ily országos csapás, ha ily alkalom sem volt képes magyarországi egyleteinket közelebb s barátságosabb viszonyba hozni egymással, úgy szomorúan kell konstatálni, hogy erre a jövőben is kevés a kilátás.

Helyeseném e merev elzárkózottságot, ha külön-külön magukban erősek és helyüket jól betöltött egyleteink volnának, ha a testedzés ügyét előbbre vinnék, s ifjainkkal azt megkedveltetni tudnák. De ez nincs úgy, s merem állítani, hogy ami szaporulat van a felnőttek közt, kik szabad idejüket a sport valamelyik nemének gyakor-

lásával töltik el, úgy ez még nem az egyesület érdeme, hanem az iskoláké, hol az általános tornakötelezettség-nél fogva, a tornatanárok ügyes vezetése módot és alkalmat tud találni az ifjakkal a testedzést, mint mulattató szórakozást megkedveltetni. Úgy vélem, hogy az iskolákból kikerült már edzett ifjak száma a multhoz képest, igen könnyen kiadja a számot, melyet az egyes egyesületek nagy hangon, mint saját érdemüket évi jelentésükben kitüntetnek. Nagyon érdemes volna megtudnunk azonban tagjainak korát, hány évig tudja megtartani tagjait a saját s a közügy hasznára a működők sorában?

Nincs nekünk oly gazdag egyesületünk, legalább is nagyon kevés, mely legalább a szükséges eszközökkel s helyiséggel rendelkezhetnék, a míg Budapesten e tekintetben tűrhetőnek mondható a helyzet, addig a vidék csakugyan hiányával van ezeknek is. De ha volna is erre elég vagyona, még nem lenne eleget a testedzés ügyének. Hiába akarnók tagadni, de a nyilvánosságon való működés, melynek leghelyesebb módja a versenyek rendezése, mondhatni nélkülözhetlen rugója a kedvvel való testgyakorlásnak, ezt pedig és a hozzáadandó — a fáradtság és nemes küzdés méltó jutalmául kitűzendő — díjakat az egyesületek saját erejükből megadni nem képesek, itt volna helyén a szövetség. Ennek eszméje, jogosultsága azonban nálamnál hivatottabb szakférfiak által már e lapok hasábjain bőven kifejtetett.

Soraimmal egy kis mozgalmat óhajtottam megindítani a testgyakorlati egyesületek közti szövetség létrejövele érdekében, legyen az bár csak a hasonló egyesületek közt, de ha az egymás közti érintkezés s egymáson segítés módja el nem éretik, soha nem fog Magyarország erős és edzett férfierővel rendelkezni. Az állam megteszi kötelességét midőn az ifjúságnak nemcsak alkalmat nyújt a testedzésre, de azt kötelezővé is teszi; a társadalom, illetőleg az egyesületek szent kötelessége kell hogy legyen, azután az iskolákból kikerültekkel az ügyet tovább folytatni.

SOMOGYI JENŐ.

Magyar turistika.

Ezen különösen meghatározott kifejezést használhatjuk csak címül az alább előadottaknak megfelelőleg. Bár szép Magyarország felső vidéke sőt még inkább a bércezes testvér ország Erdély nagyobb hegyei s csúcsai nem épen utolsó gyakorlottságot és erőt kívánnak is, hogy azokat megmászhasuk, de azért még mindig messze elmaradnak a külföld éltet kockáztató veszélyes hegyi utjaitól. S a míg a külföldi turistikája legfőbbjűl a hegymászás bravourjai tekintetnek, nem vitatom el ennek sportszerűségét s nemes élvezetét, de nem tartom, egyéni meggyőződésből, semmivel sem alantabbinak a síkon való utakon való járást; a míg a hegymászás mondhatni minden lépten nyomon a legnagyobb életveszélyeztetéssel jár, s ebből kifolyólag, nemcsak ép testet, erős edzett izmokat, körültekintő jó szemeket, de legfőképp nyugodt természetet s bátor szívet igényel; addig a sík vidékeni gyaloglás ép oly mérvben megköveteli az ép tudót, s általában a jól edzett testet, anélkül, hogy élete egy hibás lépés avagy egy kis kavics megmozdulása folytán bármikor is hajszálon függne.

A „Herkules“ mult évi számaiban, ha jól emlékszem talán két cikksorozat is jelent meg Magyarországon

és Erdélyben tett nagyobb utakról, ha nem csalódom az egyiket dr. Magyar Antal úr. a másikat Toldy úr tette meg nagyobb baráti körben. Ez óta nem olvastam e lapban hasonló leírást, tehát nem volna már mit megírni avagy nem volna már ki megírhatná utazásait, melyet Magyarországon tett.

Magyar turistikának neveztem ép az előbb említett leírásban közölt két utat, mint a mely nemcsak a test helyes képzésének és edzésének egyik lényeges tényezője, de azért is, mert hasznára vagyunk saját ember- és helyismereteinken felül, talán a látott vidékeknek is. A míg az egy vidékek lakói tartózkodási helyük természeti szépségeit már az unottságig megszokva, azt figyelembe sem veszik, addig a távol vidék szülötte, élvezni és tanulni vágyva, az idegen vidéken mindent szemügyre vesz, s talál gyönyört a szépben, s tudást a tapasztaltakban. Utjának emlékeiről, hogy el ne mosódjanak, majd minden turista tesz naplószerű jegyzeteket, e jegyzeteknek a megfelelő lapban avagy önálló füzetben való megjelenése hozza meg aztán hasznát a hazának.

A napokban volt közölve két velocipédező körutja; az egyik bejárta, illetőleg behajtotta gépjével Erdélyt, Magyarországot nagyrészt, Szerbiát, s az egészről csak ennyit tudunk; a többiről, mind sport szempontból ismerttetett útjáról, mind egészségileg a tourt tevőrei hatásáról, mind szellemi tapasztalatairól a nagy közönség tudomással nem bír; pedig hiszszük, akadnának sokan e lapok olvasói között is, kik ennek ismertetését szívesen vennék; a másik útjáról még csak azt tudjuk, hogy elindult.

Kétségtelenül kényelmesebb egy jó velocipéden körutazást tenni, mint gyalog, de a síkon való gyalog utazásnak is megvannak előnyei, csomagját, melybe szükséges holmait teszi, állomásról állomásra küldheti, vele van egy könnyű bot, könnyű uti ruha, s vígan mehet célja felé, nem kell félni sem attól hogy gépén felbukik, s talán magának is sérülést okozhat, sem pedig attól, hogy gépjében valami eltörve, saját magának kellend azt czipelnie, s igazat adni a népnek, ki a gépet „velezczipeld“-nek nevezi a vidéken. Földrajzi leírásokból, az előző falvak, avagy városok embereitől megkérdezheti az utazó, vajjon merre van látni való, merre pedig felesleges a gyalogolás, s rövid időre felül vasutra, vagy más alkalmatosságra; így összekötve a hasznost a kényelemmel, szép utakat tehet meg rövid idő alatt, s bővítheti tapasztalatait.

Deák koromban nem volt az a vidéki város tanuló ifjúsága, mely kisebb-nagyobb távolságra gyalog ne tett volna utazásokat, a szünidőket hon töltő diák pedig fogta magát, rábeszélte egyet-kettőt a faluja avagy megyéjéből közül s neki indultak sokszor napokra terjedő gyalog útjoknak, hova a legjobb kedvvel és egészséggel érkeztek meg; felnőttebb korban azonban e kedves szokás elmaradt, különösen az utóbbi időkben még szomszéd faluból is kocsit küldenek a kis diák elé. „Az úr csak kocsin jár“ elve ma még jobban tért foglalt. Nincs nálunk turistika, hacsak annak nem nevezzük, a mit a

telső vidéki fürdőkbe felrándult utolsó divat szerint felöltözött gavallérjaink tesznek, midőn pár hatosért megvásárolják a szépen kiczifrázott vasasvégű hegy-mászó botot, — egyik másik vezetőt is fogad fel, — s elmegy a fürdő végén levő hűs erdőbe, s ott jó hosszút alszik, betér aztán a díszes társaságba, mesél óriásikat a kiállott veszedelmekről, meg hogy mint mentette meg vezetője életét, izmos karjaival. Nem divat manapság semmi fárasztó sport, csak az egyenruhában való feszegés, s a kényelmes semmit tevés.

Nagyon örvendének, ha igazam nem lenne, s mondhatnám azt, hogy Magyarországon turistika van, de nem ám sör és borházakhoz, hanem az általam óhajtott.

MOINÁR LAJOS.

A tornatanítás Magyarország iskoláiban.

E rovatunkban a tornatanítás állapotát ismertetjük az ország összes tanintézetében, ezeknek évi „Értesítő”-i után.

A pápai ev. ref. főiskolában — mint a Kiss János, Szilágyi József és Jádó József által ügyesen összeállított „Értesítő”-ből kivehetjük, — a testgyakorlati oktatás Mókos Gyula tanítóképezdei tanár által taníttatott a főgymnasium nyolcz osztályában heti két-két óra alatt, a tanítóképezde négy osztályában szintén heti két-két órán át. A testgyakorló hely berendezéséről s nagyságáról az értesítőben felvilágosítást nem kapunk, úgy arról sem, hogy a főgymnasium összes 335, s a tanítóképezde összes 34 növendéke közül hányan tornáztak, hányan lettek fölmentve, s mily osztályzatokat kaptak.

A trsztenai kir. kath. gymnasiumnak Csóka Károly id. igazgató által gonddal szerkesztett értesítőjéből a testgyakorlati oktatásra vonatkozó adatokat az alábbiakban közöljük: a tornát Hurschka Lipót, a testgyakorlás okleveles tanítója vezette a gymnasium négy osztályában, és Híkl József az előkészítő osztályban heti 2—2 óra alatt; ez utóbbinak 17 növendéke közül 3 volt felmentve, a többi mind kielégítő eredménnyel végezte az évet, a gymnasium 91 növendékéből felmentve volt a tornázás alól 6, elégtelen osztályzatot nyert 3, a többi általában jó eredménnyel előhaladást tett.

A munkácsi m. k. állami gymnasium Fankovich Sándor igazgató tanár által szerkesztett értesítője szerint, a testgyakorlati oktatást is a kellő figyelemmel és szakszerűleg vezette, tanára volt Hrabár Mihály. A gymnasium négy osztályában heti 2—2 óra alatt. Az intézet 116 növendéke közül 2 volt felmentve, a többi a két első osztályban általában elégséges, a két felsőbb osztályban jó eredménnyel zárták be a vizsgát.

A temesvári róm. kath. főgymnasiumnak fő-tisztelendő Pfeiffer Antal igazgató által nagy gonddal szerkesztett értesítője a testgyakorlati oktatásra fordított kiváló figyelmet tünteti fel. A főgymnasium nyolcz illetve kilencz, (az első párhuzamos A és B osztályból áll) osztályában a tornát Müller Károly tanította heti 2—2 órán át. A főgymnasium 515 növendéke szép eredménnyel gyakorolta magát a tornázásban, ily nagy számból csak három kapott elégtelen osztályzatot, a többi pedig jó sikerű zárlatot csinált.

Az I. és II. osztályban a gyakorlatok ezek voltak: Szabad- és rendgyakorlatok, sortestalakítások a szabadgyakorlatok végzésére. Különmozgások egymásutáni összetételben. Társas szabadgyakorlatok tömegben.

Szertornázás: I. fokú gyakorlatok a nyújtón (függőállásban), korláton, lovon, bakon, vízszintes létrán, függélyes rudakon mászás és egyéb gyakorlatok.

A II. és III. osztályban: Szabad- és rendgyakorlatok, összetett tagszabadgyakorlatok, járással és futással ugrások.

Vegyes társas gyakorlatok, testedző ugrások.

Szertornázás: I. és II. fokú gyakorlatok nyújtón, korláton, lovon, bakon, vízszintes és rézsútos létrán. Az ugrás különféle nemei, mászások és társas szergyakorlatok.

Az V., VI., VII. és VIII. osztályban: Tornázás. A tanítás csapatokban (erő és ügyesség szerint beosztva) történt.

Szabadgyakorlatok súlyzókkal, kitartó és sebes futás. A katonai rendgyakorlatokból a szakasz felállítása és egyszerű mozdulatai. A szabad birkózás különféle nemei.

Szertornázás: I., II. és III. fokú gyakorlatok nyújtón, korláton, lovon, bakon, gyűrűhintán, táv-, magas-, mély- és ablakugrások, továbbá rohamugrások.

A kaposvári m. kir. állami főgymnasiumnak Lenner Emil kir. igazgató által készített értesítőjéből a testgyakorlati oktatásra vonatkozólag adjuk a következőket: A testgyakorlati oktatást az alsó három osztályban Prilisauer Adolf, az öt felsőbb osztályban Beksits Ignác rendes tanárok adták az ifjúságnak heti 2—2 órán át, 216 növendék közül fel volt mentve 9, elégtelen osztályzatot nyert 10. A növendékek kedve és képessége a testedző gyakorlatokban osztályonként fokozódott, mi a helyes irányban vezetett tanításnak az érdeme.

K ü l ö n f é l é k .

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 forint) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet) intézendő.

Gyászír. Ismét egygyel fogyott a testgyakorlatok hivatott terjesztőinek sora, ismét kevesebben vannak azok, kik nemcsak tettel, de szóval és írással is lan-kadatlanul működtek e nemes ügy előre vitelén; őszinte sajnálattal vettük lapunk igen kedvelt munkatársának gelenczei Miháltz Ödönnek, a miskolci ev. ref. főgymn. tanárának halálhírét. A gyászestéről a következő jelentést vettük:

A miskolci ev. ref. főgymnasium tanári kara fájdalommal telt szívvel jelenti a buzgó és szeretett tisztársnak gelenczei Miháltz Ödön, ev. ref. főgymn. rendes tanárnak, életének 33-ik, miskolci tanárkodásának 5-ik évében, folyó hó 10-én éjjel hosszas szenvedés után bekövetkezett elhunytát. A megboldogult porrészei folyó hó 12-én délután 5 órakor fognak a Vánca Mihály-féle házból a tetemvári temetőbe örök nyugalomra kíséretetni. Aldott legyen emlékezete! Miskolczon, 1887. július 11-én.

A miskolci ev. ref. főgymn. tanári kara.

A „Temesvári Csolnakázó-Egylet” 1887. évi július hó 17-én egyleti pénztára javára csolnakkeresztelővel és tánczvigalommal egybekötött Regattát rendezett. A rendezőség: dr. Reiner Géza elnök, Banovits

Sándor titkár. Az ünnepély lefolyásáról következő számunkban adunk számot.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézet hallgatóinak tornaegylete június hó 29-én vívó-versenyt s díszlövészetet tartott.

Tekintve, hogy az egylet csak tavaly alakult s különösen a vívásban csak az idén nyert szakszerű oktatást, nagyon szép eredményt tudott felmutatni; a mi különösen Bukuresty B. János tanár, egyleti elnök szakértő vezetésének köszönhető.

A mutatóványokat kiszámú közönség nézte végig, miután a verseny csak úgy „ex abrupto“ lett rendezve, így a nagy közönséget nem lehetett értesíteni a hírlapok útján.

A díszlövészetet védnök dr. Rodicsky Jenő igazgató kezdte meg. A lövészek közül az első díjat — egy album — Alster Albert I. éves hallgató nyerte el, a másodikat — egy szivarszipkát — Pallagi Ödön III. éves, a harmadikat — levélpapírtartót — Lehóczky Béla II. éves, a negyediket — téntartót — Geréby Gyula II. éves, az ötödiket — szivartárcza — Hajdu Aladár I. éves vitte el. A vívó tagok Kyss Albert vívómester vezénylete mellett sport-egyenruhában rukkoltak ki. Legszebb részlet volt Kyss vívómester és Király Sándor urak „släger“ vívása, figyelemre méltó a Pallagi Ödön s Lehóczky Béla urak vívása egész testre. Győztes Pallagi Ödön lett. Mulatságos volt Antony Alphons s Geréby Gyula urak vívása egész testre. A manchette vívást Csérer Lajos s Bittó Jenő, Bachl K. Béla s Kovács Kázmér, Sidó Dezső és Lehóczky Béla, Simitska Endre s Király Sándor urak mutatták be. Majd következett Kovács Kázmér iskola-vívása bal kézzel Kis vívómesterrel.

A vívás után Pallagi Ödön, Lehóczky Béla, Simitska Endre, Bakos Béla, Geréby Gyula végeztek szép és nehéz tornászati gyakorlatokat.

A versenyek után vacsora következett, s a kedélyes társaság éjfél után 2 órakor oszlott széjjel.

Németország kezd kedvencz tere lenni a professionista velocipédezőknek, csak alig távoztak el a bajnokok, Médinger, Duncan, de Civy; már ismét három kitűnő erő szándékozik ott diadolságot s pénzt szerezni, W. Woodside és W. Morgan Amerikából egymással matchet akarnak futni; Temple Angliából pedig a művelőipédezőst akarja bemutatni.

Herkules-naptár.

Julius	17.	Hamburgi nemzetközi regatta.
"	17.	Az „Achilles-Egylet“ nyári viadalai Palicsan. Nevezési zárnapi július 1-én.
"	18.	„Stefánia Yacht-Egylet“ vitorla-versenye B.-Füreden.
"	21.	" " " "
"	22.	" " " "
"	23.	" " " "
"	23.	Gaudaur és Hanlan sculler csónak-versenye Amerika bajnokságáért.
"	26.	„Stefánia Yacht-Egylet“ vitorla-versenye B.-Füreden.
"	30.	" " " "
"	31.	Bécsi nyári velocipéd verseny. Nev. zárnapi július 25.
Aug.	15.	A „Sz. T.-E.“ országos torna és atletikai versenyei Palicsan. Nevezési zárnapi augusztus 1-én.
"	21.	Berlini nemzetközi úszóverseny.

Aug.	23.	„Stefánia Yacht-Egylet“ vitorla-versenye B.-Füreden.
"	25.	" " " "
"	27.	" " " "
"	30.	" " " "
Szept.	4.	Bécsi őszi velocipéd verseny. Nevez. zárnapi aug. 29.
"	18.	„Az Achilles-Egylet“ Nemzetközi országúti versenyei Újvidék és Bród között. Nevezési zárnapi szeptember 1-én.
Októb.	2.	Az „Achilles-Egylet“ őszi viadalai Budapesten. Nevezési zárnapi szeptemb. 2-án.
Novemb.	1.	Benedek Gyula vívómester kardmérkőzése Budapesten.
"	23.	W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA KERÉKPÁR-RAKTÁRA

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. sz.

ajánlja dús választékú bicycleit, biztonságú kerékpárok, háromkerekű velocipédek, tandéme, gyermekkerékpárok és háromkerekű velocipédeket mindenféle áron.

„Hillmann, Herbert és Cooper“

Coventry-i (Angolország)

világhírű gyáranak vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, csengők, sípok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a háznál.

Kincsem

Sorsjegy á 1 frt

11 sorsjegy 10 frt | 6 sorsjegy 5 frt 50 kr

Főnyeremény

50.000 ft

A magy. lovaregylet sorsjegyi irodája
BUDAPEST,
Vározi-utca 6.

Vándory József és Szabó Sándor velocipédezők magyarországi körútjáról következő értesítést kapta szerkesztőségünk: Losonczon át Rimaszombatig folyó hó 4-én érkeztek meg, 2-án B.-Gyarmatig az út köves volt, Rimaszombatig szép széles, de köves az út, eső kellene hogy jó legyen. Rimaszombaton Szabó S. elvált társától, mert a még Pesten megsérült karjával tovább utaznia lehetetlen, kénytelen volt visszatérni vasuttal Budapestre. Vándory 7-én indult el s Miskolcra érkezve pihenőt tartott, az út erre már jobb volt. Miskolcztól Tokajon át Nyiregyházának 9-én indult el kitűnő úton, különösen Nyiregyháza felé Rakamazon túl olyan mint akár a sokat emlegetett külföldi jó utak. Hétfőn július 11-én indult Debreczen felé, az út azonban erre oly rossz, hogy

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, atletikai csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sport-

nagy részét gyalog kell Vándorynak megtenni. A megtett távok: Balassa-Gyarmatig 79, Rimaszombatig 80, Miskolczig 87, Nyiregyházig 78, Debreczenig 51 kilométer.

A zürichi nemzetközi csónak-versenyeken az első „négyesnél“ győzött a párisi Cercle de l'Aviron négy ellenfél közül; a második számnál „gig négyes“ a baseli R. G. „Allemania“ három ellenfél közt könnyen győzött; a „fixüléssel négyesnél“ a zürichi See Club matchben könnyen nyert. A zürichi bajnokságérti versenyben „egyes“ csónakkal Lein, a fentnevezett párisi egylettől vitte el a babért; a még következő egyik „négyes“-ben a zürichi See Club, a második gig négyes versenyben ismét a párisi említett egylet nyert.

versenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Ötven egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta, az ország összes tanintézeteinek.

Tartalom: Dr. Koller Károly. — A lévai torna- és vívó-egylet beléletéből. Kriek Jenőtől. — Karcolat gr. Vay-féle vitor-iskolából. — Tanulóifjak versenye. — Angol atletika versenyek. Perlaky Lászlótól. — Tengeri kigyó a sportéletben. Somogyi Jenőtől. — Magyar turistika Molnár Lajostól. — Különlélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁNKIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPED- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNÁ-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNÁ-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, AZ »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ÉS TORNÁ-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPED-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNÁ- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNÁ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNÁ-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNÁ-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNÁ-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNÁ-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »TENESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézményeinek.

Tanulók uszodája a fővárosban.

Nagyon messze vagyunk még attól, hogy, mint Németország sok kis községében, a fővárosi iskoláknak uszodájuk is legyen; de éppen ezért kell valamiképpen gondoskodni, hogy a fővárosi gyermekek veszély nélkül és lehető olcsón fürdőhessenek.

Nem beszélek most arról, hogy a fejlődő testnek mily szükséges a fürdés, sem arról, hogy a gyermekeknek a nyári időben halandóságuk is csökkenne a fürdőzés által; hanem csak röviden azon módozatokat akarom felemlíteni, melyek szerint lehetők vélem itt a fővárosban a gyermekek számára egy uszoda létesítését.

A szükségességét az ily külön ifjúsági uszodának főleg az indokolja, hogy a nagy uszodák drágák és az ingyenes uszodába neveléstani szempontból nem lehet a tanulókat engedni. De meg a felnőttek fürdőzését a nagy uszodákban a gyermekek rakonezátlan zsivaja és ugrándozása sokszor tűrhetetlenné teszik.

Az uszoda létesítésének legfőbb nehézsége természetesen a pénzkérdés, de ezen is könnyen lehetne segíteni az iskolák egyesült erejével. Mert a tanulók uszodájába minden fővárosi középiskola növendéke járhatván, feltehető, hogy az iskolák igazgatóságai magukéva tennék az eszmét. A kezdeményezés vagy a várost, vagy az államot illetné, bár akármelyik iskola igazgatósága is egyformán hivatva van az ily munkára.

A fővárosnál tudjuk, hogy az ilyen eszme a legnagyobb pártfogásra találva és az is bizonyos, hogy az állam is segítené az intézményt minden lehetővel. De

hisz nem sok segélyre szorulna már az uszoda, ha már felállítottott, mert a csekély pár krajczárnyi (mondjuk 6 kr.) belépti díjakból a kiadások biztosan megtérül-
nének.

Az uszoda berendezését pedig az egyes iskolák pénzén, esetleg az adakozásokból mindenestre fedezni lehetne. A költség nem rúgna nagyra, mert az uszodának nem kell sem terjedelmesnek, sem valami díszesnek lenni, csak hogy éppen a célznak megfelelően. Az sem volna baj, ha a főváros az uszodát vállalkozónak adná ki bizonyos kedvezményekkel.

Az uszoda helyét mindenestre a pesti oldalon kellene keresni, hol több az iskola és kevesebb a gyermekek számára az üdülő hely.

Már ez idén ugyan későn van a dolog felemlítve, de az eszme megérlelésére éppen alkalmas a rekkenő meleg, melyben a gyermekek igazán ijesztő mérvben hálnak a fővárosban.

Az kellene azonban, hogy még e nyáron adjon egy iskola, vagy egy igazgató, ki kezébe véve az ügyet, az ősszel megindítaná a mozgalmat. Mi bizonyosnak hiszszük az uszoda létesülését, csak az a kérdés, hogy mikor lesz rá ember, ki a már régen óhajtott intézményt megvalósítsa.

Még egy módja volna a tanuló ifjúságnak módot nyújtani az olcsó fürdésre; ez az uszodáknak a nap bizonyos óráiban számukra való engedélyezése volna. Ezt nagyon könnyen úgy érhetnénk el, ha az iskolákban olcsó fürdőjegyeket árulnánk, melyekkel a fiúk csak bizonyos időben fürdőzhetnének. Az uszoda tulajdonosok-

nak az egyes iskolák még kevéssel rá is fizethetnének a jegyekre, hogy e kedvezményt tanulóiknak megszerezhessék.

Bármint is, de gondoskodni kell az iskolai hatóságoknak nálunk is a tanulók fürdőzéséről, mert ez kötelességük.

K. L.

Egy kis szemrehányás.

A testedzéssel foglalkozó egyesületek és intézetekhez.

Több évi önzetlen működése lapunknak, — mert hisz anyagi haszon nélkül, sőt áldozat nélkül áll fenn mindeddig, — feljogosít bennünket arra, hogy őszintén kimondjuk véleményünket a nézetünk szerint helytelen avagy hanyag dolgok felől.

Sok egyesület és még több egyes embertől hallottuk méltó panaszképp felhozatni, hogy egyesületi működésük, hogy testedzési mulatságaik s munkálkodásuk a nagy közönségben a kellő elismerést, s a kellő érdeklődést nem költi fel. Ennek okául az ifjúság még mindig tartó tunyasága, s a tétlen kávéházi és korcsmai időtöltéshez való hajlamát, s a felnőtteknek téves felfogását, mely a sport-üzést, mint gyermekes és nevetséges s a komoly élettel meg nem férő akarja feltüntetni, tekinthetjük részben, de legfőbb okát leginkább abban véljük mi rejleni e közönytől, hogy úgy az egyesek, mint az egyesületek nem teszik meg kötelességüket, hogy működésük az egyesület s a haza javára a jogosan elvárt méltánylásban és elismerésben részesüljön.

Sajnos, de úgy van, még Magyarország a testedzés ügyével nagyon hátra maradt; vannak vidékek, s azok nagyobb városai, hol, ha egy ügyesebb tornázót látnak, avagy egy velocipédezőt, gyaloglót vagy futót, szánszámán mosolyognak a nézetük szerint komédiás felett, ki anélkül, hogy erre kötelezve volna, izzad, fárad; ily véleménynyel levőket felfogásuk nevetséges és félszeg volta felől meggyőzni, nemcsak a saját érdekükben áll az arra hivatottaknak, de a közügy érdekében is. Vannak viszont helyek, hol ily nézet nincs ugyan elterjedve, sőt testedzéssel foglalkozó egyesületek és intézetek is alakultak egyes buzgó s az általános testedzés ügyét szíven viselő férfiak fáradhatlan munkálkodása folytán, de megszűnven talán az újság ingerével birni, s a vezető közegek egyébutti elfoglaltsága miatt fej nélkül maradva az egyesület, lassan ismét a régi tétlenség kezd lábra kapni, szép munkálkodás helyett, a gyakorló órák mind kevésbé vannak látogatva, nyilvános viadalaik, avagy egyéb ünnepélyeik nemcsak a működő tagok, de a néző közönség közönytől miatti, teljesen érdek- és sportszempontról értéknélküliek lesznek.

Nem egyedüli, s nem is a legfontosabb eszközül ajánlhatjuk e közönytől orvoslására, hogy munkálkodásaikról adjanak számszámot a laikus közönségnek, ünnepélyeiket tartsák meg lehető díszszel és nyilvánossággal; van minden egyesületnek írástudó titkárja, jegyzője,

az intézeteknek szintén szakértő embere, tegyék kötelességévé azoknak, hogy ne csak a szűk házi körben, de lehetőleg országsszerte értesítsék a közönséget tevékenységükről.

Mi itt Budapesten, egy sportlap szerkesztőségében, őszinte szomorúsággal vesszük tudomásul, hogy a vidéken, egyik vagy másik helyen valamelyik egyesület, intézet sportünnepélyt rendezett, s a budapesti, avagy vidéki lapokból olvassuk, hogy mily szép toasztokat mondtak, s mily fényes táncmulatság következett a sport-ünnepély után, de hogy valamely egyesületnek eszébe jutna előzőleg meghívni társegyeleteiket, sőt a viadal, ünnepély sporteredményét a szaklapokkal s az egyesületekkel tudatni, arra csak kivételképp van eset.

Voltak ez évben is már országos jelentőségű események egyes egyesületeknél, intézeteknél, oda meghíva az ünnepély emelésére a társegyesületek nem voltak, hacsak nem egyesek szívesességéből, a tánczó közönség növelése céljából.

Kössük össze uraim a testedzés ügyét, melyet magunkért teszünk, a közérdekkel, adjunk számszámot rendszeres statisztikai évi, s esetleg alkalmi tudósításainkkal a nagy közönségnek, így felkeltve az érdeklődést, illetőleg megismertette működésünk helyes irányát, nem fogunk panaszkodhatni közönytől.

Lapunk bármikor kész teret nyit bármely tudósításnak, szíves örömet szolgálja az egyesek s az egyesületek és intézetek ügyét; de ha nem tudja senki a legszűkebb körön kívül, hogy élnek és munkálkodnak, nem vehető zokon a közönytől sem.

Egy belmunkatárs.

Fürdés a tengerben.

Midőn egy a tengeri fürdésről szóló cikket szándékozok a „Herkules” t. olvasói számára írni, koránt-sincsen szándékomban valami nagy tudományosságra reflektáló és orvosi tanácsokat tartalmazó értekezést közrebocsátani, mert az ilyen „konyhakönyvek” módjára irt jó tanácsokkal és magatartási szempontokkal terhes könyvecskék már amúgy is halomszámra kaphatók. Egyszerűen le fogom írni ama tapasztalatokat, melyeket eddigi fürdéseimből levonhattam és csak itt-ott teszek hozzá magyarázó és figyelmeztető jegyzeteket.

Az első dolog, a mit a hozzám hasonló édesvízre szoktatott úszó, a legelső tengerbelépés alkalmával észrevesz, a tenger sótartalma. Alig kezd az ember az „otthon” megszokott módon játszani a vízzel, csakhamar egy apró csöpp éri ajkait, mely a legundokabb ízt varázsolja élénkbe. Hamarjában nem is tudja az ember, hogy mi is az a furesaság, mi oly kellemetlenül izzik; s csak azután ocsudik fel: hiszen ez a tenger keserű-sós íze. Ismételve mondom, hogy már ez a legelső csepp — mely még Fiumében érte ajkamat — is elegendő arra, hogy beösmérjük, hogy semmiféle sós- vagy keserűvíz nem bir oly kellemetlen ízzel, mint a tenger vize. Pedig mindössze csak 3% a tenger sótartalma! Igen, de milyen só! Később még kellemetlenebbül érzi magát az úszó, midőn megszokott modorában tempózásnál fölnyitja száját, televeszi és ismét kifújja, mint ezt édes vízben igen sokan, már csak időtöltésből is teszik. (Mellesleg legyen mondva,

ez a lélegzés legjobb módja; legkevesebbet iszik az úszó.) Az a szörnyű keserű íz, a mi ekkor érezhető, engem oly zavarba ejtett, hogy az egész kortyot lenyeltem! Tyűh, mit tettem? Hiszen valósággal lyukat rág az ember tor-kába! No már most tessék elképzelni azt a fiaskót, mikor fiamei barátaim, kik valamennyien sportemberek és érte-sülve voltak hosszabb úzásaimról, látják, hogy én alig 20 tempo után kijövök a vízből, a helyett, hogy legalább is Abbaziába usztam volna, és kijelentem, hogy egy egész kortyot ittam, tehát nem tudok tovább menni! Bizony ez az egyetlen adag keserűsítő-víz oly alaposan elrontotta szájam ízét, hogy tíz pohár sör sem volt képes a ren-desre visszahozni. Jó tehát, ha első bemenéskor az úszó óvatosan zárva tartja száját. Idővel annyira hozzá lehet szokni, hogy én pl. jelenleg nem is érzem többé ama undorítónak mondott ízt és teljesen visszamentem előbbi úzásai módjára: nyitott szájjal.

Az adriai tenger sótartalma maximumban 3·85‰ és az a jelenség észleltetett, hogy Olaszország felé mind-inkább edesebb lesz. Ki van továbbá derítve, hogy a fel-színtől lefelé nő a sótartalom és nagyban az altalaj viszonyaitól is függ. Sajátságos jelenség mutatkozik az istriai félszigetnél: nyugoti partján sokkal kisebb a só-tartalom, mint a keletin, de a felszíntől lefelé növekszik; a félsziget keleti partjain ellenben nagyobb a sótartalom és csökken a felszíntől lefelé. Ezek a kiterjedt egyoldali tengeralatti források következményei. Mindezen mondott dolgok a nyárra vonatkoznak, mert télen a sótartalom a felső és alsó rétegekben közel egyenlő. A sótartalom vál-tozik az időszakokkal is; így a Quarnero közepes sótar-talma számíttatván, kitűnt hogy a legmagasabb sótartal-mom már augusztusban észlelhető, midőn az elpárolgás legnagyobb és az édes vízpótlás esőzés által legcseké-lyebb. A napszakok is befolyásolják a sótartalmat, de csak 0·2‰ a különbség; Fiumében még az apály- és dagálylyal kapcsolatban is észleltetett összefüggő változás.

Ez tehát a legpregnansabb jelenség, mely az ujon-czot arra figyelmezteti, hogy tengerben fürdik. És ezzel egyszersmind azon rögtön észlelhető második jelenség is feltűnik és ez a tenger hordképessége. Meg-vallom, hogy már több ízben hallottam azon, előttem üres frázisnak tűnt mondást hangoztatni: „óh a tenger-ben sokkal könnyebb az úzás, az ember a felszínén feks-zik”. Sohasem voltam képes e sokat mondó szavaknak hitelt adni és csak midőn mult évben Bl . . . thy O. T. gépészmérnök kollégám, kivel a Császárfürdőben oly szép órákat töltöttem el, haza jöve a nizzai kiállításból konstataulta, hogy a tengervíz hordképessége valóban fel-tűnő, csak akkor hittem el én is, mert meggyőződése-m volt, hogy ő szakember. De annál kíváncsibb lettem! Nos és most már, midőn magam is 2 hónap óta fürdöm a tengerben, mondhatom, hogy a sokszor hallott mondas még sem volt frázis; bizony a tengervíz hordképessége bámulatos nagy! Ne higgye azért senkisé, hogy egy úszni nem tudó talán nem fulad be; óh igen, sőt bizo-nyos okoknál fogva még hamarabb, mint édes vízben. De tapasztaltam magamon, hogy míg otthon az édes vízben mindig bizonyos speciális úzásai módot kellett alkalmaznom, hogy testem annyira fönn maradjon a víz felszínén, hogy a bokák — nyújtott láb mellett — kilát-szassanak, addig itt minden egyes tempónál érzem, hogy sarkaim kijönnek a levegőre és csörgedező hosszshullámok esiklandozzák bokáimat. Igaz, én már azelőtt is meglehe-tős homorítással úsztam volt — mert így könnyebb, de kezdetben fájdalmas, — de ennyire még sem voltam! És ha valamely lépcsőtől eltaszítva, arcczal a vízben usztatjuk a testet, ismét feltűnő, hogy a lábak nem akar-

nak lejjebb menni, mi az édes víznél rövid idő múlva be-következik.

De ha még mindez sem volna képes meggyőzni az úszót, hogy a 3—4‰ sótartalom mennyit tesz, úgy a búvárúzás minden kétséget kizárólag képes ezt be-bizonyítani. Tudniillik: sokkal nehezebb lejutni a fe-nékre fejjel lefelé fordulva és kézzel-lábbal fölfelé tem-pózva! Máshol hozzá voltam szokva az úzás rendes hely-zetéből fél bukfeneczel, a fejet lefelé fordítani és kézzel egy-két tempót csinálva a lábakat is utána huzni és kéz-zel-lábbal merőlegesen lefelé úszni. Itt ez a kísérlet elsőre nem sikerült: nem tudtam behúzni a vízbe lábaimat és az azokat egyesítő gömbölyded testrészt! A künnállók azt mondják, hogy felette drasztikus látvány volt; el-hiszem és ritka szép. De később kezdtem mindjárt a lebukás után a kezekkel igen erős, durva tempókat csi-nálni s ez használt. De még akkor is éreztem, hogy nehe-zebb itt lejutni, mint édes vízben. Ezen okulva, más módot kerestem. Megpróbáltam úgy, hogy a Császárfürdő legmélyebb helyén is térdelve tudtam lejönni: t. i. egy erős lábrúgással kiemelkedve a vízből mindkét kezét a fej fölé kinyújtva tartani és a lábakat zárva kifeszíteni. Ott elegendő volt az a kis erő, hogy szépen lassan a fenéig jussak. Hiszen ismeretes, hogy sokan így szok-ták megkísérteni, milyen mély a víz. Biz ez nem sikerült egy csöppet sem; lementem vagy $\frac{3}{4}$ méterre, de kezeim künn voltak a levegőben. S így a következő módhoz fordultam: ezen utóbb említett mozdulattal lemegyek addig, míg érzem, hogy ismét feljönnék és most for-dulok meg egy fél bukfeneczel a vízben. Ekkor rögtön a második kéztempónál kezdek a lábtempókat is és csakhamar földet érek kezeimmel.

Megjegyzem sokoldali balvélemények eloszlatása vé-gett, hogy a tengervízben is ki lehet nyitni a szemeket; ép oly kevésbé támadja meg a szem nyákhártyáit, mint az édes víz. Megvallom, ezt magam sem hittem volna; el voltam rá készülve, hogy némi kis égést fogok utólag érezni. Pedig semmi; most már itt sem merek víz alatt úszni becsukott szemekkel, félve hogy neki megyek va-lami szilárd tárgynak vagy egy másik ugyancsak ott uszkáló úri embernek. Mert megjegyzendőnek tartom, hogy a búvárúzás nálunk nagyon kedvelt sport s nem egyszer fordul elő az a némileg meglepő jelenség, hogy az uszodába érkező alig lát tíz embert a vízben és jegyet váltván, megfordul s kétszer annyit lát, kik azelőtt víz alatt voltak. Hogy e sport igen széles körökben örvend pártolásnak, mutatja az a körülmény, hogy I. László (magyar matróz-altiszt) úszómester elbeszélése szerint P. mérnök 18 éves leánya bemegy az uszoda egyik lép-esőjén és csak a nyílt tengerben jön ki, tehát az uszoda határán túl. Pedig az uszoda tükre lesz ép oly hosszú mint a császárfürdői úri uszoda medenczéje és tudom, sokáig B . . . thy mérnök úrral egyedül voltunk, kik ezt a távolságot át birtuk úszni.

De nagy különbség ott és itt a víz alatt úszni. Az apró halak milliárdjai hosszú rajokban uszkálnak el a búvár mellett; lomha Sépiák bontakoznak ki az alsó nö-vényzet közül és nézik tanácsos volna-e a szipolyokat e szokatlan vendégre erősíteni; fehér és vörös kőzetek vál-takoznak a mérges-zöld fucus fajú leveles növényekkel; itt-ott egy fehér csillogó kagylón török meg az a kis fény, mely a naptól még ide hatol és sokszorosán nagyítja az alig négykrajcáros nagyságú mészképződményt. Oly szép volna itt még tovább is maradni, de a fülekre gya-korolt erős nyomás figyelmezteti az embert, hogy szer-vezete nincs e világhoz alkotva.

Es mennyire esalódunk a mélység tekintetében!

Az ugródeszkán állva egy a fenéken fekvő kődarabnak határozott körvonalait látjuk. Ez a magamfajta emberre oly esábitólag hat, hogy rögtön lebukva igyekszünk elérni a folyton előttünk lebegő tárgyat; pedig még messze van! A tengervíz átlátszósága igen nagy; nagyobb a frissen kitisztított császárfürdői víznél. És ez okozza a csalódást is; ezért nem tudtam oly könnyű szerrel lemenni az uszoda fenekére: hiszen már itt is öt méter mély. És azért nem voltam képes az ugródeszkától jobbra kifelé fenéket érni, mert ott van az uszoda bekerített helyének legmélyebb pontja: 12 méter! És hogy boszankodtam akkor; azt hittem, elveszítettem minden buvári képességemet. Most már megtudom ítélni a mélységet; de hogy leszek most az édes vízell.

(Vége köv.)

A tornatanítás Magyarország iskoláiban.

E rovatunkban a tornatanítás állapotát ismertetjük az ország összes tanintézteiben, ezeknek évi „Értesítő”-i után.

A székesfehérvári m. kir. állami főreáliskola kiadott évi értesítője, Tóth Bálint igazgató egyes szerkesztéséből, teljes hű képét nyújtja az intézet növendékei működésének. A testgyakorlatot Kartner Ádám okleveles tanár és okl. tornatanító vezette ügyesen, a növendékek száma 218 volt, melyből a nyolcz osztályban összesen fel volt mentve a testgyakorlati órák látogatása alól 14, rosz minősítést kapott összesen 11, a haladás és kedvvel való gyakorlás tanujeleitől szolgál az, hogy elégtelen klasszifikációt csak az alsóbb osztályokban kaptak. A tananyag az I. és II. osztályokban heti 2—2 óra alatt a következő volt: A) Rendgyakorlatok. a) Katonai rendgyakorlatok: állás, a sor felállítása, igazodás és fedezés; fordulatok: menet előre, hátra, oldalt; lépésváltás; kanyarodás oldal- és arczsorban. b) Tornászati rendgyakorlatok: sorbontás; mellésorakozás: körképés; járás a különféle geometriai vonalak szerint: kör-, szög-, csiga-, nyolczas- és kigyó vonulás; kanyarodás $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ körben és a középpont körül; ellenvonulás kettős és négyes sorokba. Szabadgyakorlatok. a) Alap-, lépő-, keresztezett, terpeszkedő, guggoló állás. b) Karlendítések, karlökések és ülések minden irányban; törzshajlítás s forgatások, sark-, térd- és lábemelések, lábvetések és forgatások. c) Alapjárás, oldal- és arczsorban, helyben és tovább haladással; utánlépésjárás. d) Birkózó gyakorlatok: húzás, tolás; birkózás fellábon. e) Társas szabadgyakorlatok: taliga; egymás hátonezipelése; leülés és feltolódás, a bakugrás. Ugrás függő állásban előre és hátra; összefogott kezeken való ülés. C) Szergyakorlatok: könnyebb gyakorlatok a) magas-, távol- és b) bak- és lóugrás. Könnyebb gyakorlatok. c) Nyújtón. d) Rézsútos létrán. e) Vízszintes létrán. f) Korláton. g) Rúdmászás. D) Tornajátékok és kirándulások.

A III. és IV. osztályban: A) Rendgyakorlatok: a) Katonai rendgyakorlatok: az első osztály tanítási anyagán kívül kettős rendekre fejlődés és rendekre szakadozás. b) Tornászó rendgyakorlatok: élé és mögé sorakozás; körülkörzés; csillag és négyszög alakítása; ellenvonulás 8-as és 16-os sorokba; a sortest képzése oszlop- és lépcsőfelállításban. B) Szabadgyakorlatok: a) Roham-lebegő-állás: térdelés, támaszfekvés. b) Folytatólag: karvágások és körzések, lábkörzés, lábütések és lökések. c) Járás különféle lábtartással, a könnyebb műjárások: kitartó futás 5—10 percig; versenylátás 150 lépésnyire. d) Húzás és tolás rúddal és botokkal. e) Társas szabadgyakor-

latok kettősével és hármásával folytatólag. f) Összetett szabadgyakorlatok. Többire nézve ugyanaz mint az első osztályban.

Az V. és VI. osztályban: A) Rendgyakorlatok: a) Katonai rendgyakorlatok: szakasz felállítása, arcz és szárny változtatás, húzódás; rendek és kettős rendek alakítása, mozdulatai és átalakítása; fejlődés rendekből és kettős rendekből. b) Tornászó rendgyakorlatok mint az első négy osztályban. B) Szabadgyakorlatok. a) Állások és taggyakorlatok különféle összetételekben. b) Birkózás kijelölt fogással; birkózás a fogásért. c) Társasgyakorlatok: különféle függőállások körben, támaszfekvések, átfordulások, felülések, támaszba ugrások, átugrások. C) Szergyakorlatok a nyújtón és korláton. a) Vízszintes létrán lóbálások összekötve függeszkedéssel. b) Kitartó mászás. D) Kirándulások: kitartó járás a szabadban, labdázás és molnárugrás.

A VII. és VIII. osztályban: A) Szabadgyakorlatok az ötödik osztály tanítási anyagán kívül, a) birkózás meghatározott és szabadon választott fogással. b) Társasgyakorlatok: az egyszerű sor- és körpiramisok. B) Szabadgyakorlatok. C) Szergyakorlatok. D) Tornajátékok és kirándulások ugyanazok mint az ötödik osztályú tanulóknál.

Kassa szab. kir. város községi polgári fiúiskolájában, a Mártonfy Márton igazgató jeles szerkesztése alatt megjelent évi jelentés szerint, a testgyakorlati oktatást az iskola növendékeinek Malaszt Ferencz heti egy-egy óra alatt. A polgári iskola hat osztályában 191 ifjú volt bejegyezve, ebből 9 felmentetett a testgyakorlatok kötelezettsége alól, a többi mind jó eredményű vizsgát tett.

A nyíregyházi ág. hitv. evang. hétéosztályú gymnasiumnak Martinyi József igazgató által szerkesztett értesítőjéből az intézetben a testgyakorlati oktatásra vonatkozó következő adatokat találtuk. Az intézet igazgató tanácsa egy eléggé nem dicsérhető határozata az, mely legelső sorban említést érdemel; s ez az, hogy a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiutalt államsegélyből 3440 forint első helyen a téli tornaterem berendezésére határozta fordíttatni; mivel csak az amugy is jó hírnévnek örvendő intézet felvirágoztatására tett egy fontos lépést. Az oktatást Szántó János vezette, Porzsolt Lajos lapunk munkatársának „Tornázás kézikönyve” nyomán; a két alsóbb osztályban heti 2—2, a többi osztályokban heti 1—1 óra alatt.

A jászberényi kath. főgymnasium évi értesítője, melyet Himpfner Béla kir. id. igazgató tesz közzé, az intézetben a testgyakorlati oktatás adatairól a következőket adja, a tornázást Paraj Imre okleveles tornatanító vezette. Az intézet 175 növendéke közül 12 felmentetett a tornázás alól, nyolcz elégtelen osztályzatot nyert.

A rozsnyói államilag engedélyezett ág. hitv. ev. kerületi főgymnasiumban a tornáztatást Reimlinger Gyula vezette, az intézet növendékeinek száma az év végén 161 volt, az osztályzatokról s más felvilágosításról az értesítő bővebb felvilágosítást nem nyújt.

K ü l ö n f é l é k.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 forint) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. em.) intézendő.

Hymen. Kedves kötelességet teljesítünk, midőn lapunk derék munkatársának a férfias sport egyik leg-hivatottabb terjesztőjének eljegyzési hírére adjuk: Halász Zsiga, a magyar atletikai club vívó tanára, szab. áll. honvéd hadnagy váltott jegyet Szikszay Linka kisasszonnyal Nagy-Körösön, özv. Szikszay Lajosné szül. Bakos Sarolta úrhölgy kedves leányával. Öszinte szerencse kívánnal járul a szerkesztőség is e frigyhez.

Balogh D. a palicsi bajnokjelölt győzelme. F. hó 17-én egy érdekes privat match folyt le két jó futónk között. Balogh Dezső, palicsi bajnokjelölt és Müller Dávid, a legutóbbi tavaszi viadal távfutásának győztese vetélkedtek 15 kilométernyi pályán. Indulás a Kerepesi-úton 4 óra 30 perczkor. (A „hatal” jelzett kilométerkörtől.) Eleinte mérsékelt tempóban haladtak, mivel mindkettő tartogatta erejét. Balogh D. végre megúnván a lassú vezetést, előre tört, Müllert jó darabbal csakhamar hátra hagyva, úgy, hogy a fordulónál (Czinkota mellett) már Balognak mintegy 600 méter előnye volt ellenfele fölött, a ki nemsokára ezután a futással felhagyott, az út többi részét gyalogolva tette meg. Balogh Dezső 5 óra 29 percz 24 mpkor érkezett a célnál levő érdeklődők nagy társaságához. Az egész utat Balogh D. 59 p. 24 mp. alatt tette meg. Ezen eredmény közepszerűségét a hegyes és poros útnak kell be tudni. Müller ki összesen körülbelül 8 kilométert futott, 42 percznyi késés után érkezett a célhoz.

WURFER LAJOS.

Úszási fogadás. Gróf Vay Lajos egy barátjával fogadott, hogy a Bodnár-féle uszodát egyhuzamban 30-szor körül úszsza. A gróf úr a fogadásra már jelesen trainirozva van s az utat már meg is tette (sőt két körrel többet) 3 és egy negyed óra alatt. A fogadás eldöntésre hétfőn d. u. 4 órakor kerül a nevezett uszodában. Vay gr. reményli, hogy egyfolytában 40-szer is körül úszsza az uszodát. Érdekkel várjuk az úszást.

A Stefánia yacht-egylet ez idei első vitorla-versenye e hó 18-án a következőleg folyt le: Reggel 9 órakor startoltak: „Arám” (Károlyi László gróffal), „Almom” (Keglevich Gyula gróffal), „Királynő” (Szarvassy Sándorral), „Jolántha” (Inkey Istvánnal), „Adria” (Nádasdy Ferencz gróffal), a „Hableány” visszavonotott. Igen csekély szél mellett kilencz órai küzdelem után „Királynő” érkezett be elsőnek, megnyerve az egylet díját, egy igen díszes ezüst serleget. A totalisateur 5 frtra 14 frotot fizetett.

A komáromi csónakázó- és vitorlázó-társaság, Konkoly-Thege Miklós t. elnökkel élén, karöltve a komáromi helyőrség tisztikarának hajós-egyletével július 17-én vasárnap, fényesen sikerült vízisport-ünnepélyt rendezett, melyen nagy és előkelő közönség jelent meg. Az ünnepély színhelye a várfoki Dunarész volt teljes lobogó díszben. Impozáns látványt nyújtott a 30 versenyhajó felvonulása, és a vízisport-gyakorlatok, melyeket ezek együttesen végeztek. Regatta után nagy lakoma volt, hol nem hiányoztak a lelkes felköszöntők, különösen azon jó viszonyra mondtak, mely az előkelő polgárság és a tisztikar között fennáll.

A temesvári csónakázó-egylet e hó 17-én versenyén élénk érdeklődés mellett győztek Kosztics Iván, Banovics Sándor és Bersuder Ottó kormányosok csapatai, a skyff versenyben Scholz Ede és Bersuder Ottó arattak babérokat, két új csónak keresztelése után a Scudier parkban volt a díjkiosztás s utána kitünően sikerült tánczestély.

Nürnbergben is volt athleta verseny. e hó 3-án, melyet az ottani tornászok rendeztek. Két kilométer síkverseny, melyben első lett Pauluzzi 7 p. 39 mp., második Bauschinger 7 p. 49 mp.; a 333¹/₃ m. (pálya hossza) síkversenyben ismét Pauluzzi lett a győztes 50 mp. idő alatt, a rekordok nagyon rosza.

Angol athleta versenyek. Mult számunkban hoztuk az angol athleta szövetség által rendezett versenyek ismertetését, pótlólag vettük a második nap július 4-ki versenyekről szóló tudósítást. E nap csak két verseny volt, az egyik 7 angol mértföldre „tisza járás”-sal, a másik 10 angol mértföldes futó verseny. Az amerikai athleták e nap legalább megosztották a dicsőséget az angolokkal. A verseny lefolyását adjuk a következőkben:

1. „Tisza járás”, táv 7 angol mértföld. (11,265 m.) Indultak C. W. V. Clarke angol, E. D. Lange amerikai és Lewis J. R. angol, az erős és igen érdekes verseny végül is Clarke győzelmével végződött az egyes mértföldeket az alábbi sorrendben és idő alatt tették meg:

mértföld	versenyző neve	idő
1	Lewis	7 p. 15 mp.
	Clarke	7 „ 18 „
	Lange	7 „ 18 „
2	Lange	15 „ 02 „
	Clarke	15 „ 03 „
3	Lange	23 „ 12 „
	Clarke	23 „ 23 „
4	Lange	31 „ 32 „
	Clarke	31 „ 33 „
5	Clarke	39 „ 36 „
	Lange	39 „ 37 „
6	Clarke	48 „ 07 „
	Lange	48 „ 07 „
7	Clarke	56 „ 59 ¹ / ₃ „
	Lange	57 „ 00 ¹ / ₃ „
	Lewis	57 „ 52 „

2. Tíz angol mértföld (16,090 m.) futás. Heten indultak, a négy első mértföldön vezetett A. Houlding angol, ekkor azonban E. C. Carter amerikai vette át a vezetést s könnyen győzött 55 p. és 09 mp. alatt. Mindkét verseny rekordja jóval elmaradt a legjobb eredményektől.

Herkules-naptár.

Julius	26.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
„	30.	„
„	31.	Bécsi nyári velocipéd verseny. Nev. zárnapi július 25.
Aug.	15.	A „Sz. T.-E.” országos torna és atletikai versenyek Palicson. Nevezési zárnapi augusztus 1-én.
„	21.	Berlini nemzetközi úszóverseny.
Aug.	23.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
„	25.	„
„	27.	„
„	30.	„
Szept.	4.	Bécsi őszi velocipéd verseny. Nevez. zárnapi aug. 29.
„	18.	„Az Achilles-Egylet” Nemzetközi országúti versenyek Újvidék és Bród között. Nevezési zárnapi szeptember 1-én.
Októb.	2.	Az „Achilles-Egylet” őszi viadalai Budapesten. Nevezési zárnapi szeptemb. 2-án.

Novemb. 1. Benedek Gyula vívómester kardmérkőzései Budapesten.

23. W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

Szerelmi posta.

Elbeszélés.

Irta: PORZSOLT KÁLMÁN. *)

Stefánia Yacht-Egylet nagy vitorlás versenyére készült Balaton-Füred közönsége.

A fürdő-saison elérte delelőjét.

Az összes villák megteltek a legelőbbkelő vendégekkel, kiket nagy részben a yacht-versenyek iránti érdeklődés vont Füredre.

Naponkint már kora reggel élénk sürgésforgás volt a magyar tenger partján; a hosszú faszor árnyékában bájos hölgyek szívták az éles levegőt, s gyönyörködtek a víz tükörén lebegő vitorlás yachtok meglepő látványán.

*) Mutatványul közöljük ez elbeszélést szerkesztőnk nekleg-
ujabban megjelent kötetéből, a jeles rajzolónk Goró Lajos által
fényesen illusztrált „Fürdői Emlékek”-ből. A kötet színes
borítékba fűzve szerkesztőségünkben 1 forinttal megrendelhető.

Végre elérkezett a versenyek első napja.

A vitorlás yachtok, giggek, sandolinok és nagy fahéj-csónakok egész raja lepte el a füredi kikötőt; míg a parti sétatérén gyönyörű toilettekben tarkállott a hölgyközönség.

A verseny-jury a célpontot jelző nagy bárkán foglalt helyet, a verseny-intézők s a habituék apró sandolinokban sűrögtek e körül.

Clarisse comtesse a jury-hajó fedélzetén ült, gyönyörű sport-toiletteben.

Atyja, az öreg gróf volt a jury elnöke s így a bizottság a bájos comtesset kérte föl, hogy a győztes versenyzőknek a díjakat ünnepélyesen átnyújtsa s ez által becsesebbé tegye a díjakat a sportmanekre nézve.

Sir William Duffy ott ült a comtesse lábainál s úgy beszélgetett a bájos lánykával.

— Tízet egy ellen, hogy ezt a koszorút az én „Queen”-em viszi el, szolt Sir William Duffy, de flegmatikus hangjában semmi kérdés sem volt.

Clarisse egy kisé elpirult, mintha megijedt volna Duffy jószolgatásától, de a második pillanatban már ép oly flegmával válaszolt ő is.

— Tartom a tizet.

— Fontban vagy aranyban?

— A mint önnek tetszik.

— All right! tehát fontban. Győzelmem bizonyos.

— Én kétkedem benne, hiszen az egész társaság azt mondja, hogy Géza báró yachtja biztosan elsőnek érkezik.

Clarisse egy kisé elpirult, midőn Géza báró nevét kiejtette, de Sir William Duffy mit sem vett észre s egykedvűen fújta tovább a füstöt cigarettéjéből.

— Tudom, hogy ezt mondja az egész társaság, de a báró meg lesz verve. Hiszen a társaság azt mondja, hogy a báró nemcsak azt a koszorút nyeri meg, melyet a comtesse tart a kacsóiban, hanem megnyeri ezeket a kacsókat is...

— Sir! ön vakmerő dolgokat beszél, — szolt Clarisse kipirult arczczal s izgatottan, — nem tudom, ki adott önnek s az egész társaságnak jogot arra, hogy ilyeneket beszéljenek?!

Sir William Duffy elmosolyodott.

— Ugyan kérem, bájos comtesse, egyszer az életben beszéljen kegyed is higgadtan, mint az angol hölgyek. Kegyed egészen fel van izgatva, pedig én még többet is akartam mondani; most nem hallgat ránk senki, az egész jury a giggbe szállt, hogy a boyokat közelről megtekintse, — egyedül vagyunk. En rám nézve ugyan mindegy volna, ha volnának is itt mások, de hát önöknél magyaroknál az a szokás, hogy az ilyeneket négy szem közt elrejtőzve intézik el, mert így regényesebb. Tehát legyen, én szeretem kegyedet!

Clarisse ijedten ugrott föl ülőhelyéből.

— Sir! — én nem tudom — — ön — — én — —
 — Az atyjától már megkértem a kezét.
 — De Sir!

— A dolog egészen rendben van. Azt hiszem, semmit sem mulasztottam el, a mit a kegyed hazájában megkövetelnek ilyen dolgokban. Vártam három hetet, pedig az első napon úgy megtetszett, hogy mindjárt feleségül kérhettem volna; de hát az önök hazájában még megeshetett volna, hogy kosarat kapok. Igazán bolond egy ország, hanem szép, azt meg kell adni. Tehát én megkértem a kezét, — igen, — én megkértem a kezét, — az ördögbe is! ha akárhogy akarom is, nem tudok többet mondani, mint hogy megkértem a kezét; az ördögbe is! hát ez nem elég önöknél?

Clarisse minden ijedelme dacára is elkacagta magát, olyan furcsának tetszett az angol szerelmi vallomása.

— A nevemet ismeri: William Duffy of Courtney-Fellowes-Glazebook; a nemességem kétszer olyan régi, mint az öné, a vagyonom kétszer olyan nagy; ezt górombaság így megmondani, azt mondta a gróf, de hát igaz s ezt ő is belátta; nos! — hát megkérem a kezét, — igen, — megkérem, — az ördögbe is! most már önnek kellene valamit mondani, mert én bizony isten nem tudok többet.

— Én valóban nem tudom, mit mondjak . . .

— All right! ne szóljon semmit. Most jut eszembe, hogy kegyed esetleg meg is akarja gondolni a dolgot;

tehát válaszoljon holnap, hiszen egy napot várhatok. — A gróf különben is azt mondta, hogy az esküvővel egy hónapig várni kell. A viszontlátásra!

S William Duffy of Courtney-Fellowes-Glazebook beleugrott egy kis gíggbe és a jury után evezett.

Clarisse pár pillanatra egyedül maradt.

Fölzaklatott kis szívében egymást kergették a különböző érzelmek.

— Ah! csak Géza jönne mihamar! — mondogatta magában, — de nem jön, haragszik; és igaza is van, rosszul viseltem magamat irányában; ő oly őszinte volt s én oly hideg voltam iránta, hogy azt is bihettem, hogy nem is érdeklődöm iránta. De istenem! mit tegyek? Ő nem fog közeledni hozzám; titkomat másra nem bízhatom; pedig holnap — — ah! megvan!

Clarisse egy papírlapot vett a jury-asztalról s gyorsan pár sort irt arra, aztán összegöngyölve az egyik versenydíj-koszorú levelei közé rejtette.

A verseny megkezdődött s a jury tagjai a bárkáról szemlélték a versenyzők küzdelmét.

A győzelmet mindenki Géza báró yachtjának, a „Nymphá“-nak jövendőlte. De alig kerülte meg a versenyző csapat az első boyt, a hangulat egyszerre megváltozott: mindenki elejtette „Nymphá“-t, mely csodálatos módon hátramaradt, míg „Queen“ az első helyre tört elő.

Gyönyörű látványt nyújtottak a vitorlás yachtok, a mint a háromszögű pályán kedvező széllel gyorsan

szeltek a Balaton habjait; de Clarisse nem tudott gyönyörködni a látványban, végtelen aggodalom szorongatta keblét, hogy Géza veszténi talál és az a koszorú, melyet mindenki neki jósolt, másnak a kezébe juthatna azzal a kis papírdarabbal együtt, a mit Clarisse rejtett a babérlevelek közé.

— Nem ér az egész verseny semmit! — szólt egy jury-tag, ki sandolinjával most érkezett épen a jury-hajóhoz. — Géza készakarva kitér a pályáról, csak hogy meg ne nyerje a versenyt! Igazán nem értem Gézát, miért mond le a győzelemről, mikor ilyen bájos kezekből kaphatja a díjat.

Clarisse kezdte már érteni, hogy miért marad hátra Géza: mert haragszik, mert nem akarja az ő kezéből elvenni a koszorút.

Kétszeres aggodalom fogta most el Clarisset a verseny kimenetele miatt.

De segíteni a bajon már nem lehetett; a papírost nem lehetett kivenni az egész társaság előtt a koszorúból.

A verseny véget ért, még pedig a „Queen“ győzelmével.

Sir William Duffy a jury-hajóra lépett, hogy átvegye Clarisse kezeiből a versenydíjat.

Clarisse kipirult arczczal a reszkető kezekkel nyújtotta át a koszorút s aztán roskálódva oda, hamar otthagya a versenyt, miután látta, hogy Géza kerüli őt.

Sir William Duffy haza vitte a koszorút és oda tette az asztalára.

Egyszer aztán megpillantotta a papírost a koszorú levelei között.

Elnevette magát.

No lám, milyen bolond ez az ország: a lány így válaszol a megkérésre.

Kibontotta a levelet, de hosszúra nyúlt az álla, midőn látta, hogy magyarul van írva.

De hát mindegy az; talán az angol orthographiát nem érti jól a comtesse, vagy azt akarja, hogy a jövendőbelije tanulja meg az ő nyelvét.

Sir William Duffy elővett egy szótárt és neki ült a levél lefordításának.

Beleizzadt a munkába keservesen, hanem a levél

minden szavát kikereste az angol szótárban, hogy mit jelent?

Mikor a munkával készen lett, körülbelül így hangzott a magyar levél angol fordítása:

„Kedves — Géza — nem — haragudni — szeretni holnap — papa — beszélni — kéz — megkérni — kiállhatatlan — angol — ma — megkérni — gyűlölni — te — szeretni — hamar — jönni — papa — beszélni!”

Mikor aztán ezt a keservesen összekeresgelt szógyűjteményt egyfolytában elolvasta, összehűszűkítve máhát s egyenesen a veszprémi vasúti állomáshoz hajtatott és az után tudakozódott, hogy van-e London felé a keleti villamvonatnál még egy gyorsabb vonat?

Hanem a koszorút a levéllel együtt nem felejtette el elküldeni Géza bárónak, csak emnyit irván hozzá:

„Ön akarattal vésztette el a versenyt, az ön yachtja jobb az enyémnél, a díj az öné; van itt egy magyar levél is, — ezt is jobban meg fogja ön érteni, mint én.”

Géza báró csakugyan jól megértette azt a levelet, még csak szótár sem kellett hozzá neki.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, vácz-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipedezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s

kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló és sportegyletek működéséről.

Ötven egyetnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama bekötve 6 frt.	
„ „ 1885-iki „ „ „ 8 „	
„ „ 1886-iki félévi folyama „ 4 „	

Tartalom: Tanulók uszodája a fővárosban. K. L.-tól. — Egy kis szemrehányás. — Fürdés a tengerben. — A tornatanítás Magyarország iskoláiban. — Különfélék. — Szerelmi pósta.

BRÖMER-ELMERHAUSEN és TÁRSA KERÉKPÁR-RAKTÁRA

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 36. SZ.

ajánlja dús választékú bicycleit, biztonságai kerékpárok, háromkerekes velocipédek, tandémek, gyermekkerékpárok és háromkerekes velocipédek mindenféle áron.

„Hillmann, Herbert és Cooper”

Coventry-i (Angolország)

világhírű gyáranak vezér-képviselősege.

Valamennyi újdonságok, bőröndök, nyergek, lámpák, esengők, sípok, stb.-ben raktáron vannak.

Angol-kerékpározó iskola a háznál.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitsorert 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTİK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPED- ES CSÓNAK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »ÉRSEKÚJVÁRI VÍVÓ- ES TORNA-EGYESÜLET«, A »FERTŐI CSÓNAKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPED-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ES VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNAK-EGYLET«, A »PÉCSI ATHLETIKAI CLUB«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMIATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNAKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-ÚDVÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET S AZ »ÚJVIDÉKI KERÉKPÁR- (BICYCLE-) EGYESÜLET«.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországnak összes tanintézetének.

Vízi-sport.

Egy ország sines annyira hivatva a vízi-sportra, mint Magyarország, vannak folyóink s nagy tavaink, melyeken a sport minden kigondolható nemét a legtágabb térben űzhetik, vannak férfias edzett erőink, kik erre képesek is; és mégis, ha figyelemmel kísérjük e téren a mozgalmakat, sajnálattal kell elismernünk, hogy akkor, midőn a legnagyobb elterjedését kellene konstataálnunk az idevágó mozgalomnak, ép az ellenkezőjét, majdnem a teljes pangást látjuk országszerte.

A vízi-sport egyik ága a csónakázás, hogy nincs oly mérvben elterjedve mint kellene, ennek okát talán megtalálhatjuk azon nagy költségben, melylyel annak gyakorlása össze van kötve, a mit pedig a testedzéssel foglalkozók ifjabb kora, kisebb jövedelmi forrásuknál fogva meg nem bírhat; a kik pedig anyagilag erre képesítve volnának, részint elfoglaltatásuk, részint a sportüzés iránti téves nézetből eredő elfoglaltságuk miatt nem teszik.

Van azonban egy közvetlenebb érintkezésben álló neme e sportnak, melynél a fentebbi részben elfogadható érv teljesen megszűnik: s ez az úszás. Itt nem jöhet számba semmikép sem az anyagi kérdés; olcsóbban keresztül vinni semmiféle nem lehet, de sőt az úszással össze nem lévén kötve, mondhatni egyáltalában költség, az itt eltöltött idő alatt, bármivel szórakozzék az ember, okvetlen nagy pénzbeli különbség tűnik fel az úszósport előnyére.

Hogy egészségi szempontból tekintve a vízi-sport e nemét, mily megbecsülhetlen nagy hasznokat képes felmutatni, azt fejtegetni teljesen felesleges.

Akkor, midőn az orvosok már teljesen lemondani kénytelenek egyes betegségeikről, a víz teszi meg azt, mit az emberi tudomány elérni nem képes.

Nem akarom az úszásnak e lapok hasábjain már többször részletezett hasznait felsorolni a testedzés szempontjából sem, meg van arról győződve mindenki, ki csak párszor is felkereste a vizet, hol megtalálja az üdülő beteg egészségét, a gyengébb testalkatú izmainak meg-edzési módját, a szellemi munka után nyugalmat kereső a pihenést, s a tétlen unalomban levő a legkellemesebb szórakozást; ezélm e pár sorral csak felhívni figyelmét az érdeklődőknek azokra, hogy aztán emléküben fellelevenítve e téren szerzett tapasztalataikat, maguk is oda hassanak kisebb-nagyobb ismerős köreikben, miként azok minél nagyobb körben ismertekké és kedveltekké legyenek.

Nem mondom, hogy az úszás, s egyáltalában a vízben való léte általános kedvelté tétele a versenyek rendezése által éretnék el. Lehet ezt a rendes kényelmi eszközökkel s ügyes úszómesterek közreműködésével berendezett uszodák felállításával is elérni.

De hogy mint minden nemét a testedzési gyakorlatoknak a verseny — legyen az bár csak szűkebb körben is kivéve, — emeli arra a fokra, melyen kell hogy álljon, arról azt hiszem, ma már Magyarországon sem kell vitatkozni. Szükségesnek tartom tehát ily versenyek rendezését mindenütt, nem kell erre sem belügyminiszteriumilag jóváhagyott alapszabályokkal bíró egyesület, sem valami nagyobb pénzadózatokra kész maecenás.

A vízmentén fekvő bármely községben, legyen az

bármily szűk anyagi viszonyok közt is, akad pár ember, ki a versenyben résztvevők kvalifikációjához mértén adott jutalomdíjakkal évenként legalább egyszer a vetélkedésre buzdíthatja az erre hivatottakat, örömmel fogják tapasztalhatni, hogy rövid pár év alatt a versenyzők száma növekedni, a vízbefultak szomorú statisztikája apadni, s a vidék egészségügye pedig óriási mérvben emelkedni fog.

Ha elmarad ily versenyek rendezésével a városok hivatott része, karolja fel az ügyet a vidék, indítson mozgalmat a falvak intelligenciája, hogy az egész héten erős munkát végző ünnepnapokon ne a korcsmákban keresse üdülését, testet-lelket őrő dorbézolásban, s nem ritkán véres verekedésben tüntesse ki virtusát, hanem legyen legény a vízben s győzze le haragosát ott, szebb virtus leendő bizonyára ez, mely nem hoz gyászt seukire, csak egészséget s újult friss erőt a jövő munkanapokra.

NAGY GÁBOR.

Vándory József velocipéd körutja.

Tisztelt Szerkesztőség.

Újvidék július 22-én.

Első levelező lapomat, ha jól emlékszem Nyiregyházáról küldöttem a tek. Szerkesztőségnek. Ez alkalommal további utamról akarok röviden referálni.

Nyiregyházára 9-én érkeztem, átöltözködtem s taligát fogadva, kirándultam a Sóstóhoz, hol házigazdátam felkeresvén, ezután táncoltam 4 óráig reggel, a mi ezután 2-ika óta harmadszor történt, hogy t. i. 10—12 métföldnyi út megtévése után reggelig még táncoltam. 11-én tovább indultam Új-Fehértó felé a lehető legmélyebb homokban, de csak gyalog; némelykor annyira bele-súlyedt kerekem a homokba, hogy válammal kellett neki feszülnöm és úgy kitolni. Új-Fehértótól Dorognak tartottam, az új-fehértói kaszinóban megismert urak tanácsa folytán szintén jó részt gyalog. Dorogtól d. u. 4-kor fekete földes uton jól haladtam Hajdu-Böszörményen át Debreczenbe, hol este 8 órakor érkeztem meg.

13-án Debreczenből 41 klm. távolságra fekvő Hortobágyra indultam kerékemen, hol megérkezésemkor eltört kerekem dereka az ülés alatt 4 újjnyira a nyakától.

14-én visszavittem magammal együtt gépemet Debreczenre s ott Borsányi gépészhez adtam, ki felügye-
letem alatt elkészítette úgy, hogy nem lehet kifogásom, mert Új-Vidékig értem és semmi baja a gépnek. Ez által tovább haladásom 2 nappal késett, csak 16-án indulhattam Nagy-Várad felé rendes országuton. Este megérkeztem s miután ismerőseim közül senki sem volt otthon, másnap tovább indultam rossz uton Nagy Szalontán át Simándig. Nagy-Szalonta felé a folyó kavicsos feltöltött út rettenetes rossz volt, úgy hogy gyalogolnom kellett míg végre a 105-ös klm.-kőnél (Debreczenből számítva) 9 klmnyire Nagy-Szalonta előtt jó tört kavicsos feltöltött útra jöttem. Nagy-Szalontán túl ismét nagyon fárasztó volt az út a sok kerékvágás miatt. 18-án (9 óra reggel ind.) behajtottam Aradra. 19-én reggel 8 órakor Temesvárra indultam, hol 1/2 12 órakor érkeztem meg, ez az út is részben homokos, illetőleg kavicsos volt. Temesvárról 20-án indultam 1/2 6-kor reggel Új-Pécs, Párdány, Katalinfalva, Lázárföld és Zsigmondfalván át Ecskára, herceg Egan Thurn-Taxishoz. Új-Pécs felé köves út van, úgy de másodrendű megyei. Új-Péctől csak harmadrendű (nem köves) út visz tovább, fekete földes mindenütt.

Párdánytól Katalinfalvára 1/2 4 óra alatt érkeztem meg. (23 klm.) Szárazság lévén, azt tapasztaltam, hogy az ilyen harmadrendű utakon gyorsabban és kellemesebben lehet haladni mint a műutakon, mert ez utóbbiak rendszeren elvannak hanyagolva. Este 7 órakor Ecskára érkeztem. 21-én Aradáczon át stb. — Tiszán kompon át József-falvára (Zsablya) érkeztem 1/2 8-kor este, a beállott sötétség miatt az Új-Vidékre vezető útról letértem Kátyra s ott haltam meg. 22-én reggel behajtottam, ugyan lassan, mert nem a legjobb az út Új-Vidék felé. — Új-Vidékre, hol az „Új-Vidéki Kerékpár- (Bicycle-) Egyesület“ helyiségebe mentem egyenest s az egyetlen vendége vagyok; 6 szobából álló szép helyiségük van, vendégek számára kellő kényelemmel berendezve. 4 ágy áll a helyiségben. 23-án tovább indulok Palánkán, Sz. Tamáson át Szabadka felé.

Aradon Hillman-féle gépem bal éke esett ki. Czigler nevű lakatos készített újat nagyon gyorsan és jól, mert Aradról idáig nagyon szépen tart s valószínűleg tart továbbra is.

Kérem a tisztelt Szerkesztőséget ezeket bölcse belátása szerint felhasználva, becses lapja hasábján kis helyet engedni egy rövid értesítésnek, mert reményem, hogy ez utamat befejezése után bővebben fogom megírhatni.

Magamat a tisztelt Szerkesztőségnek becses figyelmébe ajánlva maradtam hazafiúi üdvözléssel

VÁNDORY JÓZSEF.

Gyalog kirándulás.

Van szerencsém az igen tisztelt szerkesztőséget egy gyalogkirándulásomról tudósítani. E közlésnél nem vezérel engem sem hiúság, sem hírnév utáni vágy, csupán az, hogy az elért eredményt közölve mások is megpróbálkozzanak esetleg ugyanezen úton, vagy ugyanily távolra s elért eredményüket összehasonlíthassák az enyémmel és viszont. Habár nagy reményem nincs arra nézve, hogy másvalaki által végzett gyalogkirándulásról halljak, minthogy nálunk a passzióból való „kutyagolás“ sajnos nincs elterjedve, de annál inkább a kényelmes és könnyelmű élet, semmittevés, alvás. Kis sétautazásom következőleg folyt le:

Gyalogkirándulás. Táv 73 klm.

Reggel 5 óra volt, midőn egymagam f. hó 24-én a budai lánczhídfőtől elindultam, hogy körutamat megtegyem. Az idő nem igen kedvezett, mert az út legnagyobb részén ellenszél fújt, mely Bia előtt szélviharnak is beillett volna s ez a gyaloglást nagyon megnehezítette, hanem ezen akadályt ellensúlyozta az út jósága, mely különösen Biaig kitűnő. A vidék, a merre utam vezetett, elég érdekes, változatos, nem egyhangú, sőt egyes nevezetességek is vannak ezen táj felé: Budaörs mellett az ú. n. Törökugrás, meredek sziklafalaival, Bia előtt a most nem rég épült Viaduct, az országut alatta vonul keresztül. Zsámbékon ott van a góth stílusban épült híres templommaradvány még mindig ép tornyával, mely különösen a Páty felől jövőt meglepi, a mennyiben dombra van építve s így már messziről látható. Az út kezdő gyaloglónak nem igen ajánlható, mert nagyobbbrészt emelkedő, csupán Zsámbéktól Pátyig lapályos, de mindamellett, hogy sík és e szerint a gyaloglás könnyebben esik, nincs benne köszönet, mert a lehető legrosszabb állapotban van, úgy, hogy meg sem érdemli az „út“ elnevezést. Körutam következő községeket illetőleg mezővárost érintette: Buda-Örs, Nagy-Torbágy, Bia, Biske, Mány, Zsámbék, Páty, Budakesz. Budapestre este 1/2 6-kor érkeztem.

Az egyes helyeket következő időben érintettem.

Indulás Budapestről pont 5 órakor reggel.

1. Budaörs	9 klm.	6 óra	9 perc
2. Bia, mellette N.-Torbágy 20	7	51	
3. Bicske	34	9	59
4. Mány	40	10	51
5. Zsámbék	45	11	36
Pihenés Zsámbékon két óra. Indulás innen dél- után 1 óra 36 p.			
6. Páty	54 1/2 klm.	3 óra	12 perc
7. Budakesz	63 1/2	4	17
8. Budapest	73	5	38
Tehát az egész utat, leszámítva a pihenési időt, 10 ó. 38 p. alatt tettem meg. Kilométert átlag 8 1/2 p. alatt téve. Budapest, 1887 július 25-én. WURFER LAJOS.			

Fürdés a tengerben.

(Vége.)

Ezen általunk fölkerestetni szokott mélységekben a a fülekre a nyomás már igen kellemetlen módon érezhető; sőt nagy óvatosságot igényel, mert már néhány jó tüdejű ember, bízva buvárképességébe, lement a legmélyebb helyeken is, és fűlzagatás a következménye vakmerőségüknek. A határt minden esetre keresse föl mindenki önmagának, mert az individualis képességtől függ. Ha azt mondanám 6—8 métert még lehet lebukni, meglehet, hogy már sokakra nézve ártalmas mélységet említek. De fölve legyen akárkinek: ne menjen egy napon nagyon sokszor víz alá és a fül belső üregébe ment vízesőpet, — mely az ismert nagyot hallást idézi elő — távolítsa el még úszás közben is, fejét tenyerébe verve. És mihelyt a buvárúszás folytán fejfájás állna be, hagyja abba rögtön.

A víz hőmérséklete szintén úgy változik, mint az édes víznél: néhány meleg napon felszökik hirtelen néhány fokkal és a mélységben csökken. Csak-hogy a tenger sohasem nyugszik, mint a belföldi álló vizek; s az örökös mozgásnak tulajdonítandó azon körülmény, hogy a hőmérsék maximuma nem megy föl daczára a déli fekvésnek, oly magasra, mint a belföldi tavaknál. Így pl. köztudomású dolog, hogy igen meleg nyáron úgy a Balaton, mint Palies tava eléri a 26° C.! Pedig az 1876/77. évben a fiumei kikötőben tett észleletek kiderítették, hogy augusztus első felében éretett el a maximum: 23.3° C.; tehát legmelegebb napján is csak egy fokkal volt melegebb a császárfürdői víznél. Ehez járul még az a körülmény, hogy lejjebb, a felszín alatt jóval hidegebb, úgy hogy 60 méterig rohamosan süllyed 10° C.-al. És sajátos, hogy a felszín maximuma nem esik egybe a fenék maximumával; így akkor, midőn 1876/77-ben augusztusban volt a felszín meleg maximuma, a fenéken csak októberben éretett el. De nem tévesztendő szem elől, hogy az alsóbb vízrétegek már igen nagy mértékben függnek a talajtól és ennek függőleges tagosultságával változnak. Viszont a legalacsonyabb hőfok is jóval nagyobb, mint nálunk otthon. Mert míg a Balaton télen befagyni képes, addig a vízhőmérsék minimuma márcziusban észleltetett 9.9 fokkal. Ha tehát az emi' lassankint hozzá szokik, fürödhet egész éven át; csak-hogy itt még mindig félnek az egykor oly hevesen felépített lázbetegségektől. Télen pedig jobb volna a mélységben fürödni, mert a fenéken a minimum áprilisban észleltetett 10 fokkal, tehát melegebb a felszínnél. Az egyes évszakok közepes hőmérsékletei következőképen alakulnak:

évszak	levegő	víz a felszínen
tél	9.2° C.	13.5° C.
tavas	14.8° .	15.0° .

évszak	levegő	víz a felszínen
nyár	24.4° .	22.0° C.
ősz	17.9° .	19.5° .

a miből látjuk, hogy télen, tavasszal és ősszel a víz melegebb a levegőnél s az a sajátos jelenség a Földközi tenger nagy részére is kiterjed.

Jelenleg, midőn két hét óta árnyékban 31° C. a levegő hőmérséklete már reggel 7 órakor és felmegy d. u. 2 óráig 37 fokra, míg a napon 42—46° C., a víz is 21°-ot ért el. És most egy másik sajátosságát lehet konstatálni s ez az: hogy a meleg tengervíz hosszabb idei úszásnál igen lankasztólag hat a testre! Rövid két órai mérsékelt sebességű úszás után úgy érzem magamat, mint a Császárfürdőben 6 óra után. S ez némileg baj, mert gátolja a távúszót. Ezért is nagyon-nagyon ritkán tudnak oly emberről említést tenni, ki rendes napi fürdésénél, egy óránál tovább maradna. És ha még ez a körülmény olyan természetűnek mondható, melyet hosszabb trainirozás által ellensúlyozni lehetne, úgy a távúszást a tenger nagyon különféle és bő állatvilága teszi lehetetlenné. Láthatlan apró állatok első pillanatban alig érezhető kis szúrás képesek előidézni, melyből csakhamar igen erős gyuladás fejlődik. Így egy kollegánk egy „fejesnél“ kapott ily szúrás felső szemhéján; előbb alig érzett egy kis viszketést e helyen és fél óra múlva oly gyuladás lepté el bal szemét, hogy alig látott valamit. Nagyobb állatok közül a Sepiák azok, melyektől méltán félni lehet, mert polypszerű karjaikkal a testre ragadnak és nem távolíthatók el másképp mint kézzel. Végül a tenger óriásaival találkozni halálos végű mulatsággá szokott kifejlődni, melynél mindig az úszó huzza a rövidébbet. A czápa nem ismer ellenséget; fölveszi a harcztot bármely állattal és jaj az illetőnek, ki fogai közé kerül. Pedig körülbelül bizonyos, hogy az Adriában szoktak rajokban mutatkozni és pedig rendszeren déli vidékeken; de nyáron feljönnek Pola, Fiume és Triestig, mely esetekben mindenkor közhirre tétetik, hatóságilag bejelentik az irtózatot vendégek látogatását. Nálunk különben meg van tiltva mindekkorra a szabad tengerben való fürdés és az uszodákat sodronykötélhálával kell bekeríteni.

Mindazonáltal azt hiszem megkísérthetem Polából Fasanába úszni, a mi 10.7 klm., tehát körülbelül 5 órát igényel, hogy legyen előtrainingem a Balaton számára. Nagyobb utat eddig nem úszott be nálunk senkisen, sőt még sokkal kisebb távolságoktól is félnek. S ez a polai sportélet egyik sajátossága: itt vagyunk a szép tenger partjain és az úszósport ép oly kevéssé volt képes eddig kifejlődni, mint az evező- és vitorlasport. De tulajdonképen csak reciprocitáson alapszik, mert a tengerrész, ki legtöbb idejét hajón tölti, minden szabad percét a szárazföldnek szenteli; ezért van annyi bicylista.

Még egy körülményt akarok fölemlíteni; ha az ember kijön a vízből, körülbelül 5—8 perc múlva meglehetősen mennyiségű meleg víz folyik ki az orrból. Kit erre előzetesen nem figyelmeztettek, némileg megvan ijedve, nem tudván mit jelentsen e szokatlan jelenség. Valószínűleg lerakódnak a keserűsójegeczek és ezek később megolvadnak. A sójegeczek különben az egész testre feltűnő módon rakódnak le és sárgás foltokat idéznek elő a bőrön. Ezért vannak a tengeri uszodáknál édesvíz zuhanyok, mely alá fürdés után szokás menni.

Ezek eddigi tapasztalataim; ha még gyűjthetek másokat, a t. olvasókkal tudatni fogom. De kívánnám, hogy minél többen volnának a hazai sportbarátok közül, kik személyesen győződhetnének meg a tenger mindeme speciális tulajdonságairól. SCHWANDA GUSZTÁV.

A labdaütőkről és a „La Crosse” labdajáték.

(Képekkel.)

Annyit már tanuló ifjaink is tudnak a labdaütőkről, hogy az egy kézre való ütő rövidebb a két kézre valónál s hogy van lapos, vagy széles ütő és van rúd alakú ütő is.

Az ütők különfélesége a játékok különféleségén alapul, bár a nálunk szokásos játékok csaknem kivétel nélkül játszhatóak rövid vagy hosszú bottal is.

Testedzési szempontból mi azonban főleg a két-kézre való ütést pártoljuk, mert így a labda tovább is üthető, meg az erőt és ügyességet is inkább neveli.

Az egy kézre való rövid ütőknek lehet henger, vagy lapos alakjuk. A henger alakú (1-ső ábra) ütőt, hogy súlyt adjunk a fának, jó lesz a képünkön látható módon faragni. A kézben levő véget gyűrű alakban dolgozzuk ki, hogy ki ne csúszszenk markunkból.

A lapos ütőnek alakját egy japáni díszes ütő rajzában tüntetjük fel (2-ik ábra). Inkább nők-

1. ábra.

2. ábra.

nek ajánljuk az ily ütőt, bár ezen célra már sokkal megfelelőbbek a reczeütők.

A reczeütők a francia és angol labdázásban egyformán használatnak, csak hogy az angol reczeütő nagyobb és erősebb (3-ik ábra), a francia ütőnél (4-ik ábra). Olyan labdajátékoknál használják főleg az ily ütőket, hol a a földről felugortában kell tova ütni. Ilyen játékok a „Jeu de Paume”, a „Racguts”, a „Lawn-Tennis” stb.

3. ábra.

A két kézzel való ütésre egyenletesen dolgozott rudakat használunk. A rúd hosszúsága 1 m. vagy 1 m. 20 cm. lehet. A legjobb ütők a súlyos, de mégsem nehéz veres fenyőből készíthetők. Nem rossz azonban a frissen met-

4. ábra.

szett fűzfá rúd sem, de csak addig, míg ki nem szárad.

A hosszú ütőket a mi labdajátékainknál csaknem mindenütt használják, míg a más nemzetek labdázásánál

5-ik ábra.

alig egy párnál találjuk. Az amerikai „Base-Ball” játéknál is hosszú ütőt használnak, de nem henger alakút (5-ik ábra). A mi játékaink közt különösen a kótyázásnál előnyös a hosszú ütővel játszani.

Végül még egy különös alakú ütőről emlékezzünk meg, melynek kedvéért magát a labdajátékot is ismertetni fogjuk.

A „La Crosse” labdajáték etymológiája a francia „La Crosse”, azaz püspöki pásztorbotra vezethető vissza, mert az itt használt labdaütő némileg emlékeztet a „kampós pálca” alakjára (6-ik ábra.)

6. ábra.

A „La Crosse” játék a canadai indiánusok ősjátéka, s már századok előtt az első francia okkupálók által lett mai nevén megkeresztelve. Ma nemcsak az indianus benszülöttek, de a Canada „fehér” fiatalisága is nagy előszeretettel üzi ehevítő sportot, s méltán! mert kevés ath-

letikai gyakorlat sorozható elébe. Angliában, hol az 1867-ben ájtött irokézek által lön bemutatva, most színfe játszá.

A „La Crosse”-nál épen úgy mint a footballnál, célkorlátok tüzetnek ki százötven vagy kétszáz yard távolságra egymástól, s a játék célja az, hogy a billiardgolyó nagyságú labda az ellenfél korlátjai (goals) között átdobassék. Minden oldalon tizenkét ember van, kik a mező különböző pontjaira állítvák fel, mint korlátörök (goal-keepers); összesen tehát huszonnégyen működnek közre a játékban. Minden játészó el van látva az ú. n. „Crosse” vagyis ütőhálóval, mely hasonlít a tennisnél használt labdaháléhoz; a különbség csak az, hogy a „Crosse” keretének egyedül egyik oldalára van háló feszítve.

A labdát a játszóter közepéről az ütőhálóval fel kell lapátolni („Scooping”) s aztán teljes sebességgel futva, azt az ellenfél korlátja felé a „Crosse”-on vinni,

melyről az ellenség azt igyekszik hálójával leütni, s most ő fut avval az ellenség korlátja felé, igyekezve a labdát azon keresztül hajtani, ha útközben meg nem fosztatik attól.

A crosse hálója egészen simára van feszítve, nagy ügyesség kell tehát ahhoz, hogy rajta a labdával futni lehessen, a nélkül, hogy a labda leesnék róla. Az egész játék oly egyszerű és annyira fejleszti a test ügyességét, erősíti az izmokat, s a szemeket, annyira fokozza a mozgulatok csínját s a helyzet gyors felfogásának képességét, oly üdvös tevékenységet és erő kifejtést igényel, hogy valóban megérdemli a népszerűséget s óhajtanók azt hazánkban meghonosítva látni!

M.

Test és ész.

A közoktatásügyi miniszter rendelete, a melylyel fölemelte az állam főnnhatósága alatt álló gymnasiumokban a tandíjat, ismét napirendre hozta a középiskolai kérdést, a mely már eddig is oly sok vitatkozásra adott alkalmat, a nélkül azonban, hogy a megoldáshoz közelebb jutott volna. Mióta az emberek érezni és tapasztalni kezdték, hogy a régi időkben oly kitűnőnek bizonyult s azokból a régi időkben napjainkba áthozott gymnasium a modern idők kívánalmainak többé meg nem felel, a modern szükségleteket ki nem elégíti: az európai kontinensen számos kísérlet történt a napról-napra súlyosabbnak látszó helyzet megorvoslására, de a nélkül, hogy a végleges megoldást megtalálták volna. A régi alapot elvetni nem mertük, hanem megtartottuk és építettünk reá egy modern labyrinthust, a mit folytonosan toldozunk-foltozunk, bővítünk, míg végre olyan kolosszussá nővi ki magát, hogy az iskolásgyermekek el nem bírja és összereszkad alatta.

Legújabbán is, mikor kiütött a latin-görög háború, mikor tudós és bölcs férfiak összes tudásukkal és elméletükkel állást foglaltak és kándzsát törtek, ki a klasszikusok mellett, ki pedig ellenök, úgy hiszem, elméleti értékű küzdelem nőtte ki magát belőle, a mely a gyakorlati élet szükségével közvetlen összeköttetésbe alig hozható. És pedig azért, mert mialatt sokan a klasszikus nyelvek mellett hevültek élénk lelkesedéssel, sokan rájuk rontottak nagy elkeseredéssel, a kést alig tette valaki arra a sebre, a mely legjobban sajog és a legveszedelmesebb következményekkel fenyeget. Azok is, a kik a klasszikus nyelvek tanítását mellőzni akarják, ezt azért teszik, mert egyéb tudományokat többre becsülnék s ezeket a kedvenceiket szeretnék a klasszikus nyelvek helyébe ültetni. Már pedig a középiskolai oktatás kérdése gyakorlati és üdvös megoldásához csak akkor fog igazán közelebb jutni, a mikor lesz valakinek elég morális bátorsága, egész komolyan fölállítani a diagnózist, úgy, a mint az tulajdonképen áll: Miképen lehetne lényegesen könnyíteni a középiskolai tananyagon? Úgy könnyíteni, hogy az harmoniában álljon a tanuló gyermek testének és agyvelejének erejével?

Itt van az egész bajnak a magva, nem pedig a latin vagy a görög nyelvben. Hogy ebben az így redukált tananyagban tudunk-e helyet szorítani a klasszikus nyelvek olyan mértékű tanításának, hogy üdvös hatást gyakoroljon az elme képzésére és fegyelmezésére, az már részletkérdés, a mit megvitatni időszerű és szükséges akkor volna, midőn azzal már tisztába jöttünk: hogy a gyermek a jelenlegi tananyagot nem bírja el, tehát jelentékenyen le kell azt szállítani. A szakemberek, a kik szakmájukhoz való nagy ragaszkodásukban könnyen megfedelkednek a gyakorlati élet követelményeiről, félve és aggódva kerülgetik a kérdésnek ily módon való fölállítását nemcsak nálunk, hanem az egész kontinensen; mert attól tartanak, hogy ha leszállítják a tananyagot, a középiskola elveszti az általuk annyira szeretett tudományos színezetét és a pedagógiai elvek gondosan összeállított rendszere csorbát szenvedhetne.

Én nem vagyok pedagógus, nem arrogálom magamnak a szakember tekintélyét s csak mint laikus nézem az egész küzdelmet, a ki keresztülmenve a középiskola tudományos kínzókamaráin, tapasztaltam annak összes hátrányait; de laikus eszemmel azt tartom, hogy egy gyakorlati lépés a helyes megoldás felé többet ér a legragyogóbb tudományos színezetnél és a legszebb rendszerek egész gyűjteményénél.

Mert szemem előtt az lebeg: mi lesz a gyerekekből, mi lesz egész generációkból, a melyek a fejlődés legkritikusabb nyolcz esztendeje alatt nem csináltak egyebet, mint a középiskola vaskos tankönyveit magolták? mi lesz belőlük, mire hazaviszik az érettségi bizonyítványt? Ráérték-e testük edzésének, fejlesztésének annyi időt szentelni, a mennyire okvetlenül szükségük lett volna, hogy el ne csenevészsenek, végzetes betegségek csiráit magukba föl ne szedjék? Ráérték-e? Igazán frivol kérdés. Hiszen igazi szerencse, hogy ráérnek aludni és ebédelni. De hát legalább alapos műveltséget hoztak-e magukkal? Erre a kérdésre megfelel az örökös panasz, hogy a főiskolákra került középiskolai tanulók képtelenek tanulmányaikat sikeresen folytatni a kellő előképzettség hiányában. Nem is csoda: hiszen a küzködésben az erejüket fölülmuló tananyaggal, az óriási tankönyvekkel s a tanár uraknak egyetemre, de nem a gyermekek eszéhez mért tudós prelekezióival, elveszítik a fonalat, el a tanulási kedvüket; magolnak, mert muszáj, hogy meg ne bukjanak; magolnak, mert a tanulandók tömege nem engedi meg, hogy a gyermek agyveleje földolgozza és megemészsze mindazt, a mit reá diktálnak.

Ez az eredménye a tudományos középiskolának: elesenevészett generáció, fölületes műveltség.

Valóban mindannyiszor, mikor a középiskolai kérdést bolygatják, erre kellene a figyelmet fordítani. Tanítson a középiskola annyit, a mennyit a gyermek agyveleje túltengés nélkül könnyen és alaposan magába tud venni, és akkor a középiskolai tanítás eredménye sokkal üdvösebben fog nyilvánulni az életben, mint most, mikor lépten-nyomon keserű panaszokkal találkozunk az isme-

reték felületessége és hiányossága miatt. És e mellett engedjen a középiskola időt a tanulóknak testük művelésére és edzésére, buzdítson erre és nyújtson reá alkalmat.

Alig van klasszikus mondás, a mit többször emlegetnének és a mellett kevésbé tartanak tisztelőben, mint: mens sana in corpore sano. Az ész művelése agyonnyomja a szó szoros értelmében a testet és így pocéskká teszi a tanítás gyümölcseit is. Behozták az iskolába a tornatanítást, és azóta ennek a rovására a végtelenig fokozták a tanítást, úgy hogy a tornázás üdvös hatása bőven ellensúlyozva van. A mellett a tornázás sem megy elég gyakorlatilag a legtöbb helyütt; sablonos és pedáns. a helyiség bűzös, szűk, testgyakorlásra alkalmatlan, úgy hogy a gyermek lassankint ezt is tehernek tekinti és csak kényszeredve megy neki a nyujtónak meg a korlátnak.

Friss levegő, szabad mozgás, a lehetőségig kevés ülés az iskolában, futkozás, labdázás, birkozás, korcsolyázás, úszás, kirándulások a szabadba, ez kell a gyermeknek, mert ez a mellett, hogy edzi a testet, ébren tartja a jókedvet, a gyermeki kedélyt, a vidámságot. A tornázás mellett testedző játékok. Hanem persze erről szó sem lehet addig, míg a középiskola olyan szörnyen tudományos.

Epen azért az lesz a középiskolai kérdés igazi megoldása, a mikor harmóniába jut az ész és a test művelése. Jó eredményeket nem szülhet, ha az egyiket elnyomják a másikért.

SZOKOLAY KORNÉL.

A tornatanítás Magyarország iskoláiban.

E rovatunkban a tornatanítás állapotát ismertetjük az ország összes tanintézteiben, ezeknek évi „Értesítő”-i után.

A cisterci rend bajai kath. főgymnasiumának évi értesítője szerint az intézetben a tornaoktatást Ujhelyi Géza városi elemi tanító s okleveles tornatanár adta. Tananyag az I—IV. osztályban a következő volt: A szabadgyakorlatok különféle nemei ú. m. fej-, kéz-, törzs- és lábgyakorlatok, összetett és vegyes szabadgyakorlatok pontos véghezvitele a lassú- és gyorsütem felhasználásával; tornajátékok. Rendgyakorlatok: igazodások, sorbontások, testfordulatok, fejlődések menet, arc- és oldalsorban, fejvetések. A szereken való gyakorlatok egyes alakjai változatos és fokozatos rendben s különös tekintettel a test egyenletes és mindenoldalú fejlődésére.

Az V—VIII. osztályban pedig: A szabadgyakorlatok nagyobb mérvű folytatása, társas szabadgyakorlatok, birkozások, tornajátékok és labdajátékok. Rendgyakorlatok: egyszerű sorok (zárt és nyílt képzése és felbontása szakaszokra, különféle menetirányok, húzódások, kanyarodások, (helyben és menetközben); az egyes és kettős rend képzése stb. kiváló tekintettel a katonai rendgyakorlatokra. A szergyakorlatok oly módon történtek, hogy a növendékek minden órában két szernél tornáztak és pedig függő és támaszkodó helyzetben, különös figyelemmel arra, hogy az egész test arányosan fejlődjék, szigorúan megtartva a fokozatos módszertani és élettani szabályokat. Az intézet 182 növendéke közül fel volt

mentve a tornázás alól 7. Az osztályzatok mind felül voltak az elégtelenen.

A löcsei m. kir. állami főreáliskola évi értesítője a következőkép ad számot az intézetben tanított tornázásról. Az első három osztályban tanította Deésy Károly hetenként két-két órában, a felsőbb osztályokban Kurovsky Adolf. 108 növendék közül fel volt mentve 4.

A nagykállói m. kir. állami főreáliskola Schurina István igazgató tanár összeállításából kiadott értesítő szerint, a testedzés ügyének előhaladása érdekében mindent megtett, mit szükséges és jónak tartott. Tanára volt Klincsek József, mind a nyolcz osztályban heti 2—2 óra alatt. Az intézet 113 növendéke közül 2 volt a tornaoktatás alól felmentve. A tananyag az osztályonként megkivántató mennyiségben vétetett elő, és így a növendékek a várt eredménynek teljesen megfeleltek, mit az osztályzatot fokozódó javulása is igazol.

Az eperjesi evang. ker. collegiumnak Hörck József coll. igazgató által gonddal szerkesztett értesítője szerint a tornatanítás, a legjobb eredménnyel és a legnagyobb gonddal vitetett keresztül, a tanítóképző intézetben Gamauf György ügyes vezetése alatt történt. Az I., II. és III. tanf. együtt. Téli tornahelyiség hiányában az őszi és tavaszi napokon a nyári tornahelyiségben, heti 2 órában. Rendgyakorlatok: nyílt és zárt sorok, ezeknek menés közben történő felbontása, átalakítása, sorfordulatok, sorkanyarulatok, a sorok mozdulatának, összeállításának és kifejtésének nemei. Szabadgyakorlatok: az állások és menetek különféle nemei s módjai; fej-, kar-, kéz-, váll-, törzs-, csípő- és lábgyakorlata szökkenéssel, futással, ugrással, fordulattal és társulva. Szergyakorlatok: könnyebb függő és támggyakorlatok.

A III. tanfolyam növendékei a népiskolai tornatanítás tananyagának feldolgozása céljából tornatanítási tervezeteket készítettek s maguk is tanítottak.

A főgymnasiumban a testgyakorlat az őszi és tavaszi szebb napjain mint kötelező tantárgy mind a 8 osztályban az egyes osztályok kora és erejéhez képest folytatott. Gyakorlatokul szolgált: állás, járás, ugrálás, futás, kigyócsiga-ellenvonulás, rendekben való fejlődés, sorkanyarodások, egyes és kettős rendekre való fejlődés és osztás; szabadgyakorlatok, rendgyakorlatok, szerekl való gyakorlatok, ú. m. mászás, gyűrűhintázás, lábtón való járás, magasra, messzire, mélyre való ugrás; nyújtón, lovon s korláton való gyakorlatok; gyakorlatok botokkal, súlyzókkal; a két első osztályban tornajátékok is. Tanára volt Husz Ármin.

A zombori állami főgymnasium évi értesítője dr. Margalits Ede igazgató szerkesztése alatt jelent meg, ebből kivettük, hogy a tornatanítást Demetrovics Sándor vezette, összesen heti 16 órában. Az intézetnek 244 növendéke volt, kik valamennyien jó eredménnyel feleltek meg a testgyakorlati tanító fáradhatlan munkásságának.

K ü l ö n f é l é k.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 ft) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. em.) intézendő.

Gróf Vay versenyúszása. Lapunk legutóbbi számában említettük, hogy gr. Vay Lajos, budapesti vívómester f. hó 25-én a Bodnár-fele dunai uszodában fogadásból egy nagyobb úszást fog megkísérteni. A gróf fogadását könnyen megnyerte, a feltétel az volt, hogy az uszodában egy 16 öl hosszúságú és 7 öl szélességű négyszög területet egyfolytában pihenés nélkül 30-szor kell körülúszni 3 óra időtartama alatt. Vay Lajos nemcsak hogy a 30 kört megúszta 2 óra és 15 percz alatt, hanem még 10 kört is megúszott, s így 40-szer tette meg az utat 2 óra 43 percz összes idő alatt. A verseny nagy érdeklődő közönség előtt tartatott meg. Mint felkért tanúk és időmérők voltak Maksziányi Dezső, Schmidt Gyula és Worbecz József. Gr. Vay Lajos egy kitűnő úszónak bizonyult, kit remélhetőleg még többször fogunk láthatni nagyobb úszó-versenyeinken.

Kötelező tanítása az úzásnak. Wolfsgruber Gylától a déli vasut alkalmazottja egy cikket irt, a mely azzal a kérdéssel foglalkozik, miként lehetne elejét venni annak, hogy a folyó és az álló vizek évente oly sok áldozatot elnyeljenek. Fejtegetései során a következő eredményre jut: Ezen pedig, ha nem is gyökeresen, de legalább nagy mértékben lehetne segíteni: mondjuk ki az úzás kötelező oktatását. A torna, mint kitűnő testedző mozgás, már jó ideje kötelező tantárgyul van iskolánkban meghonosítva s bizony sem az állam sem az egyesek nem vallják ennek kárát. S vajjon mi gátolná annak elrendelését, hogy az ország azon vidékein, melyek álló vagy folyó víz mellett fekszenek, a gyermekek tanulják meg az úzás hasznos és nem kevésbé edző mesterességét is. Hiszen oly egyszerű ez a „tudomány“, hogy az egész „tanfolyam“ vidékenként évente rövid egy-két hétre szorítkozhatik s ennél fogva nem is kellene állandó „tanszékeket“ szervezni, hanem a „vándortanítók“ (recte úszómesterek) is végezhetik ma itt, holnap ott az oktatást. Vagy talán meg kell előbb várunk, míg a külföld állít eléink követendő példát? Pedig meg lehet bárki is, hogy előbb-utóbb be kell következnie az úzás kötelező oktatásának itt is, ott is, épen mert az úzás „mestersege“, nevetséges könnyűsége mellett, nagy mértékben hasznos a test edzése s az egészség fentartására, azonfölül pedig kiválóan fontos a biztosság érzetének emelése szempontjából. De nagy baj az, hogy az úzás mindekoráig csak sportszámba megy. Mennyivel kevesebb emberéletet sodort volna el a szegedi, a paksi és számos más „vizi“ csapás, hogyha az úzás nem volna csak mulatság! A jó úszó nem csupán a saját életét, hanem másokét is képes megmenteni. És ne gondolja senki, hogy az államnak veszteségét csakis a hivatalosan megszámolt áldozatok munkabíró karjai és adófillérei képezik; száz erőteljes egyénnek időelőtti erőszakos kimúlásával a megszakadt generáció ezerekre menő láncolata is hirtelen véget ér; pedig gyér szaporodású hazánkban nem szabad az életet ok nélkül béke idején is pazarolni.

Úszókirándulás. Budapest és Promontor közt f. hó 10-én d. u. egy úszókirándulás rendeztetett. Részt vettek Klinger, Stern, Balog, Müller, Goldmann és Porzsolt Gy. (Mindannyian a Nemzeti uszoda tagjai.) Mellettük uszott Radonits úszómester. Ind. d. u. 1 $\frac{1}{2}$ óra, 17 R. fokú vízben, déli ellenszélben, 1 méter magas hullámverés között. A lánczíd és az összekötő vasuti híd között 8—10 nagy hajó és a sok propeller járása még hatalmas hullámokat okozván, már az alsó uszoda táján Müller csónakba szállott. A 2-ik hidon alól Gold-

mann és jóval lejjebb a promontori hajómalmokhoz közel Porzsolt átfáztak és hasonlóan sütkérezni voltak kénytelenek. Klinger, Balog és Stern azonban mindig elől, végig szépen kitartottak. Rekord 2 óra. Balog mindig a part mellett gyengébb vízben jó félórával később érkezett be. — Klinger mint már tavaly is, kitűnő úszónak bizonyult, bátran mehetne hazánk legjobb versenyzőivel. Az úzás rendkívül nehéz volt, mert a szembe vert hullámok miatt majd mindig oldalt kellett feküdni.

Legkitűnőbb súlyzóemelések. Az angolok igen helyesen megkülönböztetik a súlyemelést a súly alakja szerint. Így egész külön számítják a súlyzóval (marokba fogható vas két végén gombsúly) elért eredményeket. A súlyzó emelésnél a verseny rendesen abban áll, hogy a válltól egy vagy két kézzel ki mily súlyt hányszor tud nyugodt testtartással fejfőle nyomni. E versenyekben vetélytárs nélkül az amerikaiak állnak legelől. A legjobb eredmények a következők a súlyzó emelésben: 201 angol fontos (91 $\frac{1}{4}$ klg.) súlyzót két kézzel vállhoz emelte és innen egy kézzel tisztán, lendítés nélkül fejfőle nyomta New-Yorkban 1874-ben Pennel. — 104 angol fontot (47 $\frac{1}{2}$ klg.) egy kézzel tisztán 12-szer emelt fejfőle Parmly ugyanott 1878-ban. — 100 ang. fontos (45 $\frac{3}{4}$ klg.) súlyzót egy kézzel 20-szor emelt fejfőle Robinson San-Franciskóban 1875-ben. — 50 fontot (22 $\frac{6}{8}$ klg.) 60-szor emelt fel egy kézzel ugyanő 1883-ban. — Különösen az ily kitaró emelésben feltűnő eredményeket tudnak felmutatni az amerikaiak, úgy, hogy szinte lehetetleneknek látszanak, pedig a legbiztosabban jegyezve lettek. Ilyenek a következők: Roche San-Franciskóban 1875-ben egy 25 fontos (11 $\frac{3}{4}$ klg.) súlyzót 450-szer nyomott egy kézzel fejfőle. Corcoran pedig Chicagóban 1873-ban egy 12 ang. fontos (5 $\frac{4}{8}$ klg.) súlyzót tizen-négy ezerszer (14.000) nyomott fejfőle. — A mi magyar súlyzóemelőinkről bizony egyidőben az amerikaiakkal alig is merünk irni. Kiváló jó eredményt Vermes Lajos és Vörösmarty Mihály értek el nálunk, de egészen nyugodt testtartással egyiktől sem láttuk még az egy másának sem egy karra való fejfőle nyomását. Pedig csak ezen felül jön számításba a súlyzóemelések.

A hamburgi regatta. Az oly nagyszerűnek ígérkezett hamburgi nemzetközi regatta július 16 és 17-én tartatott, de érdekességének legfőbbikét, az angol kitűnő evezős-egylet mérkőzését nélkülözni kényszerülvén, nagyon középszerű jelentőségű versenynyé devalválódott. Résztvettek a versenyeken a német evezős-clubok nagyrészt s ott voltak a bécsiek is, a nagy mérkőzésekben. Az angolok s nagyon természetesen a francziák is elmaradtak, a mi a németek munkáját nagyon megkönnyítette. 16 verseny volt a két napon. Ezek közül legtöbbnek a díját az udvariatlan házigazdák tartották meg s elsőnek érkeztek 10 versenyben. Három díjat nyertek a berliniek, egyet-egyet a kieliek, a stettini és lübecki evezős-clubok. Csunya kudarcot vallottak a bécsiek, a kik valamennyi versenyben, a melyben résztvettek, legutolsónak érkeztek be.

Ausztráliai sportélet. Eddig Anglia volt nemcsak hazája a sport minden nemének, de dúsan fizető

jövedelmi forrása is a győzteseknek, az utóbbi időben Ausztrália erős versenytársul emelkedett fel melléje, sőt némi tekintetben föléje. Azok, kik keresetforrásul használják fel testük edzettségét a sport egyik vagy másik nemében, ma már inkább Ausztráliát keresik fel. A vett értesítés ismét egy igen szép pályázatról szól. Ez év végén, később meghatározandó napon a világ bármely sculler evezőse előtt nyitva álló skyff verseny fog tartatni, tét az ausztráliai scullerek részéről 100 font (körülbelül 1110 frt) minden más országbeli részére fele. Az első díj 700 font (körülbelül 7—8000 frt), második díj 200 font, harmadik díj 100 font. Ugyanez alkalommal lesz még egy dupla kettős csónak verseny is, hol az első díj 250 font, a második 100 font és a harmadik 50 font. Ily szép díjak mellett nem lehet csodálni, ha a sport folyton emelkedik, de ennek előmozdítására megis tesznek egyesek minden áldozatot, mit nálunk még az egyletek sem tesznek, illetőleg tehetnek. Így pl. a fenti sculler verseny díjához valami Mr. D. Deeble nevű ausztráliai saját zsebéből 500 fonttal járult.

Herkules-naptár.

Julius	31.	Bécsi nyári velocipéd verseny. Nev. zárnap
július 25.
Aug.	15.	A „Sz. T.-E.” országos torna és atletikai
versenyei Palicson. Nevezési zárnap augusztus 1-én.
	21.	Berlini nemzetközi úszóverseny.
Aug.	23.	„Stefánia Yacht-Egylet” vitorla-versenye B.-Füreden.
	25.	„
	27.	„
	30.	„
Szept.	4.	Bécsi őszi velocipéd verseny. Nevez. zárnap
aug. 29.
	18.	„Az Achilles-Egylet” Nemzetközi országúti
versenyei Újvidék és Bród között. Nevezési zárnap szeptember 1-én.
Októb.	2.	Az „Achilles-Egylet” őszi viadalai
Budapesten. Nevezési zárnap szeptemb. 2-án.
Novemb.	1.	Benedek Gyula vívómester kardmérkőzései
Budapesten.
	23.	W. Beach és E. Hanlan sculler csónak-versenye Ausztráliában a világ bajnokságáért.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen

magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, koresolyázás, vitorlázás, kerékkoresolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló és sport-egyletek működéséről.

Ötven egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézményeinek.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama „	4 „

Tartalom: Vízi-sport. Nagy Gábortól — Vándory József velocipéd körutja. Vándory Józseftől. — Gyalog kirándulás. Wurfer Lajostól. — Fürdés a tengerben. (Vége.) Schwanda Gusztávtól. — A labdaütökről és a „La Crosse” labdajáték. M.-tól. — Test és ész. Szokolay Kornéltól. — A tornatanítás Magyarországi iskoláiban. — Különfélék.